

הקט המרגד'יה נ.ל.למלח.חומות-השבים

לאמלח

המלחמה

אולי חייכת קצת, כמוני, למקרא מכתבי של ישראל בראלי מנהריה, בשבוע שעבר. בראלי טען כי במתכונת החדשה שלו דומה העולם הזה למכונת סטודייקר; אין לדעת מה הצד הקדמי ומה האחורי.

זאת בדיוק היתה, כמובן, כחנת המתכננים. השער של העולם הזה ממלא תפקיד כפול: לתת מקום נרחב לתמונה מעניינת (של מאורע או של פנים), ולהכריז על אחד הנושאים המעניינים ביותר בגליון.

במתכונת המורחבת, אותה אנו מנסים כעת, מופיעים שני שערים כאלה. הדבר מאפשר לנו להדגיש בעת ובעונה אחת שני נושאים מתוכן העתון. לרוב יהיה זה נושא אחד בעל אופי מדיני-ציבורי ונושא שני כל יומיומיות.

בעבר, היו קוראים שהתלוננו ששער קל מפחית מערכם של המאמרים הרציניים בו. עתון, לא פעם נשמעו גם תלונות הפוכות — כי שער פוליטי, "כבד" מדי מספק רק את הקורא המרצין, בעל התודעה הפוליטית, על חשבון שאר בני המשפחה. אני מקווה כי השער הכפול יספק את כולם, וגם יבליט את רב-גוניותו המיוחדת של שבועון זה. המגיע אל חלקי-ציבור בעלי תכונות כה שונות ומגוונות.

מה, אם כן, הצד הקדמי? זה תלוי, בסופי של דבר, בטעמך. זה תלוי גם בסדר הקריאה שלך. כי כמה קוראים הודיעו לי שהם קוראים את העולם הזה מן הסוף אל ההתחלה, משאירים את הכתבות היותר רציניות עד לסוף.

גם סטודייקר נוסע לפעמים בריוורס.

★ ★ ★

אם קראת בעיון את שני מאמריו הראשונים של שלום כהן על הגבררים, שמת בי חדאי לב לעובדה שהוא חזר והשמיע את האזהרה: "זה יכול להיות אחיך, זה יכול להיות בןך". הוא לא כתב זאת כמליצה. בין מאות המקומות בהם ביקר לאיסוף האינפורמציה על הגבררים, היה בית-משפט השלום לנוער בתל אביב. עלפי היתר מיוחד של השופט דוד רייפן, היה שלום כהן הור היחיד באולם, שעה שהובאו לשם עשרות גבררים שצערו את הפסיעה הקטנה אל מעבר לגבול החוק.

התיק הראשון היה תיקו של גברר בן 15. האשמה: גניבת מצית מחוך מכונת של חנתה סמוך לביתו, בשכונה מכובדת של רמת-גן. הנאשם הצעיר היה בן למשפחה טובה, אביו לא חסך ממנו דמי-כיס. מדוע גנב את המצית? "החבר שלי ג'קי קרא לי מהבית ואמר לי: בוא נצא לטייל. ידעתי ש'ג'קי אוהב לעשות קונצים, ושהספורט ה'אהב שלו הוא לסחוב בקבוקי-חלב ריקים מפתחי הבתים, ולמכור אותם לבעל המכולת. בכסף זה היה מבקר בקולנוע או נוסע לש' חק בטידים בתל-אביב."

"ג'קי אמר לי: בוא נסתכל על המכונות. ראינו מכונת עומדת. החלון השמאלי היה פתוח. ג'קי הציץ בפנים. יש מצית, הוא אמר לי. תוציא אותו. אף פעם בחיי לא לקחתי שוב דבר שאינו שייך לי. אבל לא רציתי להראות לג'קי שאין לי דם. הכנסתי את היד דרך החלון וסחבתי את המצית. ג'קי לקח אותו ממני. אחר-כך מכרנו אותו בששים גרוש. לא, לא הייתי זקוק לשלושים גרוש שקיבלתי כחלקי..."

לנאשם לא היה כל תיק קודם. השופט החליט לשחררו, תוך השמעת אזהרה חמורה לבל יסחף שוב לדרך זו. הגברר הנבון הודה לשופט. השופט פנה לאבי הגברר, שליחה אותו לבית-המשפט. "כדאי שתתעניין יותר כמה שבוע עושה בשעות הפנאי שלך."

האב, מנהל-עבודה במפעל תעשייתי גדול, הבטיח לעקוב מקרוב יותר אחר בנו. הוא החזיר קיזה לשופט, ובמבוכה גוברת והולכת חיך אל כל אחד מקומי האנשים שישב באולם. סיפר שלום כהן: "מבטו עבר מן השופט למזכירת בית המשפט, וממנה לקצינת המבחן. כשהגיע אלי — קפא. ולמרות שאני כבר הייתי מוכן יותר לרגע זה, מאחר וממקומי המוסתר הספקתי להתבונן באב ב' משך כל שמיעת המשפט, למרות הכנתי ה' נפשתי, נתקפתי גם אני במבוכה. כי אבי הגברר היה בן-דודי."

לוי אשכול

אל תאמר!

בטרם תקנה תנור ראה את

"פ"רפרפקט"

M.K.60

החדש והמשוכלל ביותר.
היחיד בארץ עם וסת דלק ריגולטור J.V. המפורסם.
אחריות לשלוש שנים.
להשיג בחנויות המובחרות ברחבי הארץ.

בשר

בריצבי מודיע:

אל תשלם יותר!

דרוש בתוקף נקניקים עם סמל בריצבי המפורסם במחירים דלהן:

נקניק אוז במשקל 4.600 ל"ה ק"ג
נקניק סלמי רגיל במשקל 3.700 " "
נקניק סופר סלמי במשקל (ניתן ליבוש) 5.200 " "
וכן מחירים עממיים על יתר תוצרת בריצבי, כגון: הודו, מורטלדה, מיוחד, קנבוסים וכו'.

לוח מחירים רשמיים אלה מופיע בכל החנויות למכירת נקניקי בריצבי

חנונים בכל הארץ המעוניינים למכור את תוצרתנו במחירים הנ"ל מתבקשים לפנות ישיר לבית החרושת.

זכור: נקניקי בריצבי הם בעלי איכות משובחת ביותר, ומיוצרים תחת השגחה מתמדת.

בריצבי

שמורי בשר ונקניקים
רח' מיסלנט 6
טל. 81486 תל-אביב

פקידים!

תלמידים!

סטודנטים!

הרשמו עוד היום לקורס ל-

קצרנות

עברית ו/או אנגלית

(שני חודשים, פעמיים בשבוע)
ב"אולפן גרג" (GREGG).
המנהל: ח. ברקמא (קמפינסקי)
תל-אביב, רחוב גורדון 5.
הצלחה מובטחת!

חליפות הריון

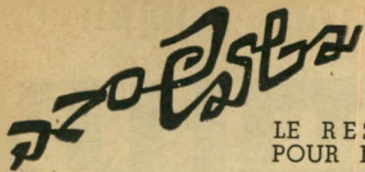
קטרינה אוהדק

תאם

ת"א שדר' מסדיק 19

אולפן 62, 19, 13, 12

LE RESTAURANT
POUR LE GOURMET

נפתחה

הכניסה עם הזמנת מקום
מראש בלבד • טל. 53617

קסבה, תל-אביב, רח' ירמיהו 32, פנת רח' דיזיגוף

נהג! הידעת כי:

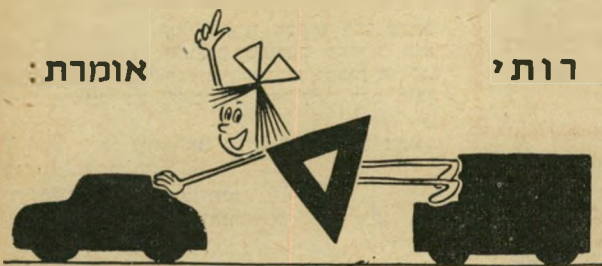
בשנה האחרונה נגרמו 3306 תאונות כתוצאה מאירעויות מרחק בטוח בין רכב לרכב, שהן 1/6 מכלל תאונות הדרכים לאותה שנה.

בחדש נובמבר הבאת מכוניתך למצב תקין, אך זאת עליך לזכור ולדעת:

גם הנחג המנוסה ביותר, במכונית המשוכללת ביותר, לעולם לא יוכל לעצור "מיד ובמקום"

על כן:

שמור על מרחק בטוח
בין רכבך לרכב שלפניך!

בנהיגה - מרחק נכון
ערוכה לבטחון!

לתשומת-לב הנהגים: במשך החודש תפיץ המועצה כרוזים בנושא זה בין הנהגים ברכב. באחוז מסוים מן הכרוזים תוכנס במתכון שיגית-דפוס ובסוף החודש גודיע מה היא השגיאה. כל מי שימצא לנו כרוז כזה יקבל פרס בסך 10.- ל"י ושמו יפורסם.

משקבלת כרוז - שמור עליו!

המועצה הלאומית למניעת תאונות

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי המערכת והמנהלה: תל-אביב, גליקסון 8, טלפון 26785, ת.ד. 136 • מען מברקי: עולמפרס • דפוס משה שהם בע"מ, ת"א • פני 6 • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

זנים חדשות במראה

לפני הבחירות, נעשה "העולם הזה" יותר מדי פוליטי וכבד, אחרי כן, היתה כנראה ריאקציה והוא נעשה יותר מדי קל. בשבועיים האחרונים הוא חזר שוב לקו הישר, כתוספת שיפור ניכר.

אנא, המשיכו בקו ישר זה והסכו לנו מחלתים.

ד. ויינברג, חיפה

הניתוח הפלאסטי האחרון שהעורך הודיע עליו (העולם הזה 1163) הוא די מוצלח. כקוראה וותיקה, אני צריכה להודות ש"העולם הזה" מתחיל להכיר לי את דוריאן גריי. הוא אינו מזוקן.

אהובה דר, ירושלים

העולם הזה בטוח כי הוא הדין לגבי הקוראה דר, גם בלי ניתוח פלאסטי.

איש עסיסי מאסיסי

אם נזרננו להיפיה דומה באמת לפראנץ ציסקוס איש אסיסי, כדאי שלא יבזבו את זמנם בניסיון להשכין "שלו" בין ישראל והערבים (העולם הזה 1163) — דבר שגם פראנציסקוס הי מקורי לא הצליח בו.

פראנציסקוס

אלא יבוא ויסיף לאזרחי ישראל על נושא חשוב: השנאה לסנותות. פראנציסקוס היה כנעני פרחת, וזה עולם הזה של אסיסי לבטח קרא לו "נכר". אולם אחרי מחלתו הבין כי הי רדיפה אחרי הסנות רות היא מקור כל הרעות, והוא המיץ: "אל תשאו זה וזה ולא כסף בחנותכם, ולא ילקוט, ולא שני מעילים, ולא סנדלים ולא מל".

פראנציסקוס נאם באוניי הציפורים, ובשיריו ריב ריב על "האחות שמש", "האח ירח", "האחות רוח", "האחים סים", כשנטה למוות, הוא ביקש סליחה מ"נופיו, החמור" על שהתעלל בו יותר מדי.

הכל שפראנציסקוס והרמב"ם לא נפגשו מי עולם, לפרט שניהם ביקרו בארץ-ישראל תוך דור אחד. ויכוח דתי ביניהם יכול היה להיות מעניין.

יחיאל ויינראט, ירושלים

בארבארים

כאם לילדה בת 14, אני רוצה להודות לכם על פירסום הסיפור המהיר של הנערה שנכלה קרבן לנזכרים (העולם הזה 1163). ניסיתי לשכנע את בתי בכל האמצעים לעזוב את ההברה המפוקפקת שלה. היא רק צחקת ממני. נתתי לה לקרוא את הסיפור, ואני מקווה שזה יפקח את עיניה.

חנה קליין, תל-אביב

פורטוגרופיה: יהודה גרינברג, ירושלים

למקרא הנכבדות: אחותי סחרחרתו

לזאת התכון: דן חיון, פתח-תקוה

שלום כהן.

אין כל צורך להמציא מילה חדשה כמו "נכבדות", אמר לקרוא לילדים בשם: בארבארים. הם משום חסר-יתרבות. וזוהי אינן האשמים אותם, אלא את הוריהם. אני מציע לתת עונשי מאסר להורי הנכבדים.

אליהו הרמן, חיפה

מקורא לקורא

בקורא וותיק של "העולם הזה" הריני מחבב יותר מכל את מדור המכתבים למערכת, הי מספק לי חומר פסיכואנליטי שבועי נאמן על ציבורינו ומפזר מסכים-המתענג-על-על-ההיסטוריה-האחרונה-של-העולם-החדש. בתור יבנה אני נמנה עם מכרו של הכותב הנכבד מר זלמן שנופצקס, אשר לאחרונה התבשר בי על הולדת בתו חוה, המניח גם היא על קורא "העולם הזה" (העולם הזה 1161).

עודני זוכר את תרומתו של שנופצקס-האב-התלבושת הישראלית המסורתית, אשר הכנס חיה לשימוש האישי (לפי שעה מתחת לי בדרים הרגילים). אגב, מה ביחס לתלבושת לנשים?

הרשיני לבד כזה מר וותיק על הולדת בתו חוה.

אריה לבנה, רמת-גן

תשבטטב

אולי תיסדון מועדון של חובבי התשבץ הטוב (על משקל מועדון חובבי הסרט הי טוב)?

גדעון גרובסקי, רמתים

אליפות התשבץ של העולם הזה עשויה לשמש בסיס למימוש הצעה זו.

הנני מצטער לאכול את הקורא דומקה על כל המאמץ הנדול שהשקיע בחיבור התשבץ, מחיפה ועד נאטולי (העולם הזה 1162). אני מתחיל אותו באמשי דקות. עליו להשקיע מאמץ רב יותר — אולי מחיפה לארצות-הברית.

אריה מרקוס, נהריה

פריצה קוראת לגנב

קדאית בעניין רב את כתבתכם על שלושת הפרוצות שהסכו לפורצות (העולם הזה 1161)

והפתיעו את משטרת ישראל בהקמת כנופיה נשים ראשונה בישראל. כתבה זו נתנה בידי ניסוק משכנע בוויכוח ארוך שהיה לי עם אשתו.

מזה שנים אני טוען נגד חזרתן של הנשים בישראל למקצועות נבריים מהוריהם, מתוך סברה שחזרתן זו עשויה להיות הרת סכנות לגבי עתיד החברה הישראלית. הקמת כנופיה פורצות הינה סימן מובהק לאמני סיפאציה המפורות של הנשים בישראל.

יעקב גולן, רמת-גן

האם הזנות הפכה כבר למקצוע כה בלתי מכנים בארץ, שיצאניות צריכות ליהי פד לפורצות וגנבות?

ברוך שחילי, ירושלים

התיכה פוליטית

למיעוט הערבי בישראל היה ברור כל הדין שיהדמוקרטית הישראלית היא רק דברי תפארת שהשלטונות נוהגים בה תוך כדי שאיפה לחקות משטרים מפותחים, אולם אין הם מעוניינים לשלם את התשלום המלא עבור פרסטיגיה זו. ידענו כל הזמן כי הדמוקרטיה ביחס לערבים היא כמו מייחמץ, שישראל שמח על שערותיה כדי להופיע כחתיכה בי עולם.

יהודים טובים הפצירו בנו לגלות את בעיותינו. השבנו להם שלא נוותרים לנו, אז הם אמרו לנו שיש דמוקרטיה וחופש-דיבור. כאב לנו הלב בשבילם, אז דיברנו.

התוצאות היו חיוביות, אך לא נעמיות. למשל לגבי: השלטונות הישירים הפעילו לחץ על בני מחוזי באוניברסיטה להחרים אותי. שלטונות-הבטחון הסמויים אסרו עלי לחנוג את חגיגת-היחיד עם הורי בנצרת. הם לא יתנו לי לבקר שם לצמיתות. הם אמרו לי במירוץ פי הסיבה היא שאני כו תב נגדם.

ליהודים החושבים, אני רוצה לומר: הי דמוקרטיה אמנם קיימת בישראל ואפשר לי התנאות בה, אולם היא אינה מיועדת לשרי מוש, אלא כתכשיר קוסמטי, לשימוש חיצוני בלבד.

אליאס מועמר, ירושלים

כדכדת הכדור

הפילוסוף העציר אוטו וייננדר, בספרו "מין ואופי", חילק את המין הנשי לשני מחנות: לאמהות ולזונות. אחרי ה"המא" לפ על "נשואי הספורט" (העולם הזה 1161 והלאה), קשה להחליט אם הכללת-הזונות, במידה והן מתחננות רק כדי להשיג כרטיס נסיעה, שייכות למחנה הראשון או השני. ייתכן שנשואי אלה מביאים לאמהות — אבל נערה המוכרת את עצמה תמורת אחריות-רה אינה שונה בהרבה מנערה המוכרת את עצ מה בשטח הגדול, תמורת כמה לירות.

שמאל צוקר, אשקלון

... מרים ירון, נערת-הזונה הראשונה של ישראל, היתה אופי יינית לכל אלה ש באו אחריה. היא היתה אשה טובה וי מאושרת עד שזוכה זונות נכנס לארשה. אחריה כבר שום ד בר בישראל, כולל בעלה הסימפאטי, לא היה טוב בשבילה. במסקרה זה, אינני יכולה להצטער על "הסוף הסר".

רחל ג, תל-אביב

ירון *

איה עם זה, בעוד שכל נערה אנגליה או אמריקאית יכולה להכיר את העולם בכסף שהיא יכולה לחסוך לה בשנה-שנתיים מי משכורתה.

במקום להשמיץ נערות טובות הרוצות להי כיר את העולם, כדאי שתדרשו מהממשלה לבטל את כל המסים על רכבונים וכרטיסים לעצירים הנוסעים להודו-שישלושה בחופשה שלהם.

רות גרון, חיפה

תפסה נערה, אישית-ספורט, מיליונר בשם מר רפופורט, בלידה הראשון חיה נישקה למיליון, וליושן היא הלכה עם ספורט.

יוסי דר, אישם

פרנסה מופצצת

לפי חוק פרקינסון (העולם הזה 1161): כל פקיד מעוניין להכפיל את מספר פיגוריו, ולא את יריביו. הפקידים יוצרים באורח הדרי עבודה כדי להצדיק את המסירה. זהו מה שאתם מכנים בצורה מרובת מאד, "פקי דיסטאן".

סיפר לי אבי כי בהיותו נוסר בתקופת המאורעות — 1938 — עמדו הוא וחבריו בפני פיגוריו בנל השקט באיזור. מה עשו התברר: החלו לירות בלילות מכיוון תל-ליפיונסקי לכיוון רמת-גן, ומכיוון רמת-גן לתל-ליפיונסקי. למחרת הופיעה משלחת בפי הבריטים, דרשה לבטל את הפיגוריו בנל "אישית-ספורט" באיזור.

הבריטים קיבלו את הדיון, ולאבי היתה פרנסה.

ג. א. אמיתי, תל-אביב

• בחברת בעלה הראשון, הרופא אריה ירוסלבסקי, ערב צאתה מן הארץ.

ההגנה

תיו, וידעת שהפרשנות שלך היא שקר! ? הכוונה שלך היתה לעזור בארגון מסע-המשפטה בעל ממדים עולמיים! ?

התובע: אני מתנגד. איננו מסתמכים על הכתבה של העד, אלא רק על המכתב עצמו. כחנות העד אינן נוגעות לענין.

הסניגור: אני מחתר על המשך החקירה של עד זה. אם התביעה סיימה את עדיה, אקרא לראשון העדים שלי. מר דויד בן-גוריון, בבקשה.

★ ★ ★

(התרגשות באולם. ראש-המשפטה עולה על הדוכן ונשבע כחוק.)

הסניגור: אדוני ראש-המשפטה, אקצר מאד בחקירתי, בי יודעי שאתה אדם עסוק מאד. מה אופיה של המועצה הא-מריקאית למען היהדות?

בן-גוריון: זאת כנופיה של שונאי ישראל. קבוצה של אנשים הרוצים לנתק את הקשר ההיסטורי בין עם ישראל וארץ ישראל, שנוצר לפני ארבעת אלפים ומאתיים שנה. ... **הסניגור:** אם כן, אדוני ראש-המשפטה, איך זה קרה שראש המועצה, המיליונר האמריקאי לסינג רונזואלד, הוזמן לארץ כאורח ממשלת ישראל, וכי אתה עצמך קיבלת אותו וניהלת עמו שיחות ארוכות וידידותיות?

בן-גוריון: ראיתי לחובתי להשיב בנים תועים מסורס. **הסניגור:** ובכן, אתה מאמין שהדבר הזה אפשרי. איך פוסל נגד עם אנשים שנקטו בעבר בקו אנטי-ציוני קיצוני ושלחמו נגד הקמת מדינת ישראל.

בן-גוריון: קובעים המעשים בהתאם למען משימות הדור. **הסניגור:** אתה יושב בממשלה עם מר פנחס רוזן, ש' עמד בראש מפלגה בשם עליה חדשה שהתנגדה לרעיון המדינה. אתה יושבת בממשלה עם אגודת-ישראל, שלחמה כל חייה נגד הציונות ונגד הקמת המדינה, עד שקיבלה את ה' חלק שלה בשלל המגביות הציוניות. אתה אפילו ניסית בחודשים האחרונים להקים עמה קואליציה בלי השתתפות המפלגה הדתית הציונית.

בן-גוריון: אינני מסתכל על העבר של המפלגה, אם היא מוכנה להטות שכם לשלוש המשימות של דורנו, ש' הן ...

הסניגור: בדיוק כך. איך חושב שרק אירגונים ציוניים צריכים לעזור למדינה. להיפך, אתה התבטאת כמה פעמים שציונים המאורגנים בוגדים ברעיונותיהם והפכו לגוף טפילי?

בן-גוריון: ראש-המשפטה אמר בתאריך ה'3 באוגוסט שנת 1953 שההיסטוריה היהודית ... **הסניגור:** אנקש את העד לענות על שאלותי ב"כן" או "לא". האם נכון שאמרת הרבה פעמים שאבד הכלח על ההס' תדרות הציוניות?

בן-גוריון: כן, אמרתי ... **הסניגור:** נכון שכתבת בחודש האחרון מכתב לרב מקליוונברג, שהוא אנטי-ציוני קיצוני, והעלית על נס את עלייתו לארץ בעוד שהמנהיגים הציוניים נשארים בגולה?

בן-גוריון: ולפני כמה שנים מסרת הצהרה בה אמרת כי יהדות אמריקה אינה גלוח?

בן-גוריון: כן, הבעתי אמונות ... **הסניגור:** בכלים פשוטות, אתה שללת את הנחות הרע' יון הציוני המסורתי. אתה קבעת שלמעשה לא נשאר הבדל בין ציונים ולא-ציונים. אתה טענת כי ההסתדרות הציונית היא גוף ללא מטרה, שעסקיה חיים על חשבון העם היהודי ואינם חולמים לבוא לארץ-ישראל. אתה העלית על נס אנטי-ציונים קיצוניים ותיקים, שנתנו יד לקיום ישראל. אולם מנגנון-החושך, הפועל תחת מרותך, משמיץ את הנאשם ה' פועל על-פי אותן הנחות.

בן-גוריון: עתון מסויים, המצטיין בפורנוגרפיה זויר-נאליסטית ...

הסניגור: לענין, בבקשה. לפני שנתיים טענת בישיבות רשמיות כי הנאשם הוא סוכן קומוניסטי, המקבל שכר מן השגרירות הסובייטית. לפני חודשיים, למחרת הבחירות, כתבת במאמר בדבר כי הנאשם עשה את מלאכת תנועת-החרות. בהזדמנויות שונות קבעו חבריך כי הנאשם הוא כנועני הוומם לנתק את הנוער העברי מיהדות העולם. ועכ' שיו מתקפים אותו אנשיך ודקא מפני שהוא מוכן להתקשר עם גופים יהודיים בכל העולם. האם אין בכך סתירה?

בן-גוריון: חזית יהודית עולמית, הפועלת נגד המדי' ניות המוצהרת של ממשלת ישראל, מחבלת בעתיד האומה ומסכנת משימות הדור.

הסניגור: במלים אחרות: אתה דוגל בחזית יהודית עולמית המשרתת את דעותיך ומפלגתך, אבל מתנגד לחזית יהודית עולמית הנוגלת בדעות אחרות והתותרת תחת של' טון מפלגתך. תודה. העד הבא שלי הוא הנאשם.

★ ★ ★

(הנאשם עולה על הדוכן ונשבע כחוק.)

הסניגור: האם אתה אנטי-ציוני?

הנאשם: בימינו, זוהי שאלה חסרת-תוכן. המילה ציו' יהדות העולם, וכן כדי לנהל מדיניות עצמאית מול הערבים. הסובייטים ואחרים.

אם אירב בגלוי-לב מוחלט, הרי איני יודע אם דבר כזה אפשרי. אנו פשוט איננו יודעים די הצורך איש על נקודת-ההשקפה של רעהו, כדי להגדיר את השטחים בהם אנחנו תמימי-דעים ואת השטחים בהם דעותינו חלוקות. רוב ידי עותינו עליכם באות ממקורות ציוניים עוינים, ואני מגיח כי הוא הדין גם להיפך. אני מאמין כי רק שיחות אישיות אינטנסיביות יכולות להבהיר את הנושאים, ואולי להניח יסוד לשיחות-פעולה עתיד.

איך לסדר זאת? האם יכולים אתם לבוא לישראל? איני רואה אפשרות שנוכל בעתיד הקרוב לממן משלחת לארצות-הברית — ונדמה לי כי אכן מעטים הסיכויים כי אומן על ידי ההסתדרות הציונית לערוך מסע-הרצאות שם.

אנא, סלח לי על הסגנון הרע ועל שגיאות-הכתיב. אני כותב שורות אלה על סיפון אוניה, בשעת מסע קצר לחוף לארץ. הנני מקה לחזור הביתה לפני שתשובה תוכל להגיע אלי.

בכבוד רב, אורי אבנרי.

מכיון שהסניגור אינו מכחיש כי הנאשם שלח מכתב זה, סימתי את חקירתי.

★ ★ ★

הסניגור: מר יוסטוס. אתה ציוני חתיק? אתה פירסמת מאת **אורי אבנרי**

בשבוע שעבר גילה "מעריב" מקופ פני סציוני, לו הקדיש ידיעה בעמוד הראשון וכתבה מרכזית בעמוד השני, תחת הכו' תרת, "א. אבנרי פונה לראבוי פררערבי". למחרת היום הוכנסה אותה ידיעה לי "דבר" ("אורי אבנרי מציע לראבוי פרר ערבי הקמת גוף עולמי למלחמה בציו' נות"), "לעליהמשמר", בעוד שעתונים אחרים עתקו מברק של סט"א באותה רוח. יד אלמונית דאגה להכניס מנספח זה לעיתונים יהודיים בכל רחבי העולם. בעמודים אלה עונה אורי אבנרי על גילויים אלה, בצורת משפט דמיוני ה' מכוסס על העובדות הנכונות.

את הכתבה שלך כדי להגן על העם היהודי מפני מעשה מחפיר? **יוסטוס:** כן, בהחלט. **הסניגור:** כמה שנים אתה יושב באמריקה? **יוסטוס:** מאז קום המדינה, אבל ביקרתי כמה פעמים בישראל.

הסניגור: אהה, אתה מאותם הציונים שהלהט הציוני שלהם גדול ככל שהם רחוקים מציון. מה עשית במלחמת-השחרור? **יוסטוס:** ערכתי באמריקה את השבועון ישראל ספיסט, שפיאר את גבורת חיילי צה"ל.

הסניגור: ובין השאר גם פירסמת שם רשימות של ה' נאשם על הקרבות בהם הוא השתתף בשעה שאתה יושבת בניו-יורק?

התובע: אני מתנגד. אין כל קשר בין מעשי העד לבין הענין העומד לדיון.

הסניגור: אני משתדל להוכיח כי העד יוסטוס, אדם היושב דרך קבע בארצות-הברית, שלא הקריב מעולם מאומה למען מדינת ישראל, הוא אופייני לאותו סוג של ציונים, אשר הנאשם לוחם בהם — אנשים שהפכו את הציונות לפר' נסה והמצפפים למעשה על הבעיות בהן תלוי גורלה של ישראל, לחיים ולמוות. אני טוען כי העד יוסטוס פעל בדודן, כחלק ממסע-השמצה מאורגן.

אב בית-הדין: הסניגור יכול להמשיך בחקירה. **הסניגור:** מר יוסטוס, אני אומר לך שניסחת את הכת' בה שלך בכונה כך, כדי לעורר את הרושם שהנאשם מציע לשונאיי-ישראל להקים ארגון עולמי שילחם נגד האינטרסים של מדינת ישראל, לטובת אויביה. אתה רמות בכתבה כי הנאשם משתף למעשה פעולה עם אחמד שוקיירי והמלך סעוד. אתה נתת לקרוא את ההרגשה כי זה תוכן המכתב. מי הטיל עליך לעשות זאת?

יוסטוס: השתמשתי בזכותי לפרש את החומר לפי שי' קול דעתי. **הסניגור:** אבל אתה מכיר היטב את הנאשם ואת רעו'

כתבי-אישום: בגידה במדינה ובעם היהודי, בזאת שה' נאשם כתב ביום ה'10 באוקטובר, 1959, או סמוך לתאריך זה, מכתב אל ראבוי פררערבי והציע לו להקים חזית אנטי-ציונית עולמית.

התובע: בתור עד ראשון אני קורא למר יהושע יוסטוס. (העד עולה על הדוכן ונשבע כחוק.)

התובע: בתור כתב מעריב בארצות-הברית, פירסמת ביום ה'4 בינואר בעתוןך כתבה גדולה על הקשר בין הנאשם לבין הראבוי אלמר ברגר, מראשי המועצה האמריקאית למען היהדות?

התובע: וביססת כתבה זו על פוטוסטאט של המכתב הזה, שאני מגיש אותו עכשיו לבית-המשפט?

הסניגור: אני מתנגד. מכתב זה הגיע לידי התביעה ב' אמצעים בלתי-חוקיים, ואינו יכול להתקבל.

אב בית-הדין: נערך משפט-זוטא על נושא זה. הסני' גור רשאי לחקור את העד בקשר להשגת המיסמך?

הסניגור: איך הגיע מכתב זה אליך, מר יוסטוס? **יוסטוס:** הרבאיי ברגר שלח העתקים ממכתב זה לכל החברים הפעילים של המועצה למען היהדות. אחד החברים האלה מסר אותו לידי יהודי אמריקאי הקרוב למחנה הציוני, וזה העמיד אותו לרשותי. ציינתי זאת בכתבה.

הסניגור: ואם אני לך שזה שקר? שמכתב זה נמסר לך על-ידי איש מנגנון-החושך, שהחדיר סוכן לתוך המועצה וצילם את המכתב? שמנגנון זה מסר העתקים אחרים של המכתב גם לעיתונים היהודיים באמריקה, ודאג לשידורו במברק של סט"א?

התובע: אני מתנגד. הסניגור צריך להוכיח זאת.

הסניגור: אעשה זאת. המכתב המקורי של הנאשם לי ברגר, הכתוב בכמונת כתיבה, הכל ליד החתימה כמה ש' רות בכתב-יד, בו הוזכר את הרב כי תשובתו תעבור צי' זוהר בלתי-חוקית בישראל. ברגר לא הראה שורות אלה לאיש. אולם יוסטוס ציטט אותן במכתבו. אני טוען על כן כי המכתב צולם מתוך תיק המועצה על-ידי מרגל של מנג' נון בלתי-חוקי. עליך אני מבקש לא לקבלו כראיה.

אב בית-הדין: הוחלט לדחות בקשה זו. בית-המשפט מגיח כי הסניגור צודק בתיאור הפרשה, אולם הדבר אינו פוסל את קבלת המכתב כראיה.

★ ★ ★

התובע: אני מגיש על כן את המכתב, כפי שפורסם בכתבתו של העד יוסטוס.

הסניגור: אני מתנגד. הנאשם אינו מכחיש כלל שכתב את המכתב האנגלי. אולם התרגום שפורסם במעריב הוא מסורס ומסולף. הוחסרו בו קטעים החשובים להבנת התוכן, וכמה מושגים תורגמו בצורה כוזבת, כדי לתת להם מובן זדוני.

התובע (אחרי התייעצות): אני מגיש בזה תרגום מתוקן ומלא שהסניגור מסכים לו.

אב בית-הדין: נא להקריא אותו.

התובע: המכתב נושא חותמת-דואר איטלקית, וזה לשונו:

10.10.59. מר ברגר היקר, אנא, סלח לי על האיחור הרב בתשובתי. כפי שאולי ידוע לך, נבשלנו בנסיונו להקים לקראת הבחירות הקרובות חזית לא-ציונית רחבה, ועליך לא הגשנו רשימה משלנו. נראה כי אין ספק שחזית גדולה של גופים שונים, תחת הסיסמה של מלחמה למען משטר חדש, היתה זוכה ב-6% עד 10% מן הקולות. אולם המכשול הגדול היה כספי.

יוזמת הפעולה השמית נתקבלה בחיוב על-ידי כמה מן הגופים הקטנים הנוגעים בדבר, ואילו גופים אחרים סרבו. אולם אילו היו בידינו קרנות מספיקות כדי לתת גיבוי ל' רעיון, הרני כמעט בטוח שנקודת-ההשקפה שלנו היתה מת' קבלת על-ידי כולם.

מאחר שכך הדבר, אין עוד טעם בויכוח על הבחירות הקרובות. הן הפכו לענין משפחתי של המפלגות הציוניות. אנו שוקלים עתה את חוכמת-הפעולה לשנים הקרובות מחוץ לכנסת. מתוך מגמה להשיל מכשירי, יציב מבחינה רעיונית וחומרית, שיוכל להיכנס למאבק בפעם הבאה.

בקשר לכך אנו שואלים את עצמנו כיצד לחלום במנגנון הציוני לאורך כל החזית — היינו, גם בחוץ-לארץ. אני תמה אם קיימת אפילו אפשרות רחוקה לשית' פעולה עם ארגונים יהודיים, השונים מאתנו בהשקפה ובנקודת-המוצא, אך המס' כימים עמנו על כמה עקרונות משותפים. למשל:

(א) כי יהודי העולם אינם אומה, כי אם עדה, (ב) שדה זו אינה זהה עם האומה העברית או הישר' אלת החדשה, (ג) כי על אומה חדשה זו להשתתף בקונפדרציה שמית, וכי'.

אני חושב על מערך יהודי עולמי חדש, כגון קונפדרציה רופפת של גופים שונים בישראל, בארצות-הברית, בבריטניה וכי', כדי להשיב על הטענה הציונית שהיא מייצגת את

הנאשם כשיחה עם שריהבטחון ההודי, קרישנה מנון, בא"ם (1958)
האם נחקרת איפסם בארץ על תוכן שיחות אלה?

נות, כמו המלים חופש, שלום ודמוקרטיה, איבדה את ה-
משמעות הברורה שלה. אבקשך לפרט את השאלה.
הסניגור: אשאל אותך בצורה אחרת. האם אתה מתנגד
לסולידריות יהודית בעולם?

הנאשם: להיפך. אני נאשם במשפט זה דווקא מפני
שאני דוגל בסולידריות זו ומאמין שגוף ישראלי חייב לנסות
למצוא לשון משותפת עם גופים בפזורה היהודית.
הסניגור: האם אתה מתנגד לעליה יהודית?

הנאשם: להיפך. אני מטיף בכל הזדמנות לעליה יהו-
דית המונית ומזורות, כדי להגדיל ככל האפשר את האומה
העברית בארץ. אני טוען כי המשטר הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

אלי לאומי עשוי לשנות מצב-רוח זה, להבהיר לו את החיוב
הרב שבעצם קיום המדינה, לעניין אותו בבעיות ישראליות
ובמפעלים ישראליים. אני מאמין שמגע כזה יהיה לטובת
המדינה, שיקשר לישראל כוחות נוספים ביהדות אמריקה.
הסניגור: אבל אתה מדבר גם על רעיון של אירגון
יהודי עולמי. לאיזה צורך? כדי להילחם בציונות?

הנאשם: שטויות. אין טעם להילחם בציונות, מפני שה-
ציונות, כרעיון, מתה עם הקמת מדינת ישראל. בכך מודה
גם ראש-הממשלה. אבל לדעתי טוב שהיו קיימים כמה גור-
מים יהודיים עולמיים, כדי שהעם היהודי לא ידבר רק בקול
אחד. דווקא גוף יהודי בלתי-ציוני יכול, למשל, לבוא במגע
עם חוגים חיוביים בעולם הערבי ולקשור שם קשרים ש-
יאפשרו בבוא היום התקפת-שלום רצינית. דווקא איש כמו
ברגר יכול להועיל בשטח זה.

הסניגור: כיצד?
הנאשם: לפני כמה חדשים ביקר ברגר במצרים, בירדן
ובארצות ערביות אחרות. מכיון שאינו מזוהה עם התנועה
הציונית, נתקבל בסבר פנים יפות. כפי שפורסם אז בעתונות,
הרצה בפני אישים מרכזיים בקאהיר ובעמאן, ומסר להם
גם על העיונות הפעולה השמית. כך גודע לחוגים נוספים
בעולם הערבי שקיים בישראל ציבור המתיחס לחיוב ללאור
מיות הערבית, הדוגל בקו גישה-אמיתית והמאמין כי עתיד
המרחב יתבסס על ברית בין הלאומיות העברית והלאומיות
הערבית. גם זה, לדעתי, לטובת המדינה.

הסניגור: אתה ביקשת ממנו לעשות זאת?
הנאשם: לא. כפי שצינתי במכתבי, התקשרות רצינית
יכולה לנבוע רק מבירור רעיוני עקרוני. בירור זה לא הת-
קיים עדיין.

הסניגור: לדעתך, מנסה המנגנון הרשמי לחבל
בהקמת ארגון יהודי עולמי חדש?
הנאשם: זה די מובן. המשטר הקיים תלוי בכספי
העולם, הזורמים לידיו. לכן חיוני בשבילו לקיים בידיו
מונופול מוחלט על כל מגע בין ישראל לבין יהודי העולם.
עצם קיומו של המשטר תלוי במונופול זה. זוהי נקודת-
התורפה העיקרית שלו. על כן טבעי שהוא לוחם בכל
האמצעים נגד התחרות במשטר זה. המשפט הנוכחי הוא
רק חלק ממלחמה נואשת זו.

הסניגור: תודה רבה.
★ ★ ★
התובע: מר אבנרי, אתה שלחת מכתב זה מאיטליה.
מדוע?

הנאשם: מפני שהייתי באיטליה כשהתפנית לכתוב
אותו.
התובע: ואם אגיד לך שעשית זאת מפני שרצית להע-
לים מכתב זה מעיני ממשלת ישראל?

הנאשם: אינני אדם כל כך נאיבי. יש לי נסיון מסוים
עם מנגנון-החושך. היה מובן מאליו בשבילי כי מנגנון
זה מקיים סוכנים המוכוונים למען היהדות, כמו
בכל מוסד אחר העשוי להזיק לאינטרסים של מר בן-גוריון.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

הנאשם: רוצה לנתק את ישראל מיהודי העולם?
הנאשם: לא. לזיקה הדתית בין ישראל והפי-
זורה, משל, שעל ישראל לפעול נגד
העליה בארץ. אני טוען כי המושג הנוכחי בישראל מחבל
בעליה זו ומונע אותה עלידי מיינויות בלתי-אחריות, אי-
יכולתו זו רצונו לפעול ברצינות למען השלום במרחב ול-
מען כלכלה מבוססת במדינה.

מכתבי הקודמים לברגר ולשאר הגופים היהודיים נשלחו דרך
דואר ישראל.
התובע: אם כן, מדוע הוספת למכתב הערה בכתב-יד
שבו זוהרת את ברגר כי תשובתו תעבור „צנזורה בלתי-
רשמית“ בישראל?
הנאשם: אני פועל מזה שנים מתוך הנחה שכל מילה
היוצאת מפי או מתחת לעטי מתחייבת בתיקי מנגנון-החושך.
אני חושב להונן להזהיר גם את הזולת שמצב מחפיר
ובלתי-חוקי זה קיים אצלנו.
התובע: כתבת במכתבך שאתה מתכוון „ללחום במנגנון
הציוני לאורך כל החזית“. איך אתה מיישב משפט זה עם
טענתך שהגוף היהודי העולמי, שאתה יוזם אותו, לא ילחם
נגד הציונות?

הנאשם: יש הבדל בין מלחמה בציונות לבין מלחמה
במנגנון החי על חשבון הציונות. המנגנון הציוני רובץ
כעלוקה על גופה של הפזורה היהודית. הוא מורכב מציונים
מקצועיים שאינם חולמים לבוא איפסם לישראל, ומשליחים
של מפלגות ישראליות, המפקיעות את כספי היהודים כדי
לקנות קולות בארץ. אני חושב שמנגנון זה הוא מושחת
ומזיק, שהוא מפריע להבנה אמיתית בין האומה העברית
בישראל לבין יהודי העולם.
אב בלתי-חוקי: אם התובע גמר את החקירה, הגני
מכריו על הפסקה. בישיבה הבאה נשמע את הסיכומים.

★ ★ ★
(הישיבה מתחדשת)
התובע: אקצר בדברי. דומני שאין צורך להרבות
במלים. אני חוזר על ההאשמות שפורסמו בעתונות. הנאשם
מודה ששלח לראבבי פרו-ערבי מכתב בו הציע לו להקים
חזית אנטי-ציונית עולמית. עובדה זו לא התערערה במהלך
המשפט, ופירושה בגידה במדינה ובעם היהודי. אני מבקש
להרשיע את הנאשם.
הסניגור: אני מסכים עם חברי המלומד שאין צורך
להרבות במלים, אם כי כחנתי הפוכה.
במשפט זה התברר כי הנאשם נפל קרבן למסע-השמצה
מאורגן ומתוכנן היטב. מנגנון מסחורי מסוים השתלט
באמצעים בלתי-חוקיים על מכתב פרטי. מכתב זה הוחזר
לעיתונים הכפופים למשטר, אולם לא בנוסח האמיתי המלא,
המבדל בעד עצמו, אלא בצורה מסולפת, בתוספת כותרות
ופירושים שאין להם כל קשר עם המכתב.

יוזמי המסע הזה ידעו כי קוראים רבים אינם טורחים
לקרוא את הדיעות בעיון, מילה במילה. קוראים אלה
מסתפקים בכותרת ובקריאה שטחית. מתוך הפרסומת הצע-
קנית של מעריב, דבר, על המשטר ועיתונים אחרים, קיבלו
את הרושם כי הנה נתגלה במקרה קשר סודי בין הנאשם
לבין אויבי המדינה, הזוממים להשמדה. הנאשם אינו מפיץ
כאדם בעל דעות מסוימות. המאמין בדעותיו בתוסלב וה-
משתדל להפיצן בגלוי ולעניין כל, אלא כמפלצת מתועבת,
המקיימת קשרים מתחתניים ודוגניים עם אויבי העם.

אולם מה נאמר בעצם במכתב המשמש בסיס לתביעה זו?
אין הוא מציע מאומה, אלא פגישה לשם בירור רעיוני —
והנאשם מצוין בו בפירוש שאין הוא בטוח שיש מקום
לשיחות-פעולה. הוא מצוין גם כי שיתוף-פעולה כזה צריך
להתבסס על ההכרה באומה העברית החדשה ובצרכיה —
היינו על רעיון לאומי עברי, על חיוב הפטריוטיזם הישראלי.
במשפט זה נתברר כי דווקא בשטח זה אין הבדל מעשי
בין גישת הנאשם לבין גישת ראש-הממשלה. התנגדות
המשטר לפעולה זו של הנאשם, ואירגון מסע-ההשמצה נגדו,
נובעים רק מאינטרס אנוכי: למנוע קשרים פוליטיים בין
אזרחים ישראליים לבין יהודים בחוץ-לארץ, העשויים להזיק
לאינטרסים המפלגתיים והכלכליים של העסקנים הציוניים
והישראליים.

כבוד בית-המשפט, במהלך המשפט הובהר כי הנאשם פעל
מתוך מניעים פטריוטיים. אין זה מתפקידו של בית-משפט
זה להחליט אם דעותיו צודקות או בלתי-צודקות. אולם
בית-המשפט חייב לקבוע כי פעולתו לא זו בלבד שאינה
בגדר בגידה, אלא שהיא מחזקת לטובת המדינה — בעוד
שדווקא כוונות משמיצו מפוקפקות ביותר.
אני מבקש, איפוא, שלא להסתפק בזיכוי מוחלט של
הנאשם, אלא להוקיע בפסק-הדין את מארגני מסע-ההשמצה
המתוכנן והמכוון, אשר לידו נפל הענק הפוליטי-הציוני
(המשפט נדחה לשם מתן פסק-דין).

אורי אבנרי מציע לראבבי פרו-ערבי
הקמת גוף עולמי למלחמה בציונות

אורי אבנרי, עורך "העולם הזה", פנה בהצעה לראבבי אלמר בר-
גר, העורך הראש "המועצה האמריקאית למען היהדות" —
החברים חתומים: אורי אבנרי, רומז לראבבי: "...לדעתי לא
יש צורך להקים חזית משותפת בין אמונה לזיונות וליריאת
ישראל — על כל מודע ה- ...

א. אבנרי פונה לראבבי פרו-ערבי
מציע לאלמר ברגר מן "המועצה האמריקנית ליהדות" להקים חזית
אנטי-ציונית עולמית; — אורי אבנרי רומז לראבבי: "...לדעתי לא
יש צורך להקים חזית משותפת בין אמונה לזיונות וליריאת
ישראל — על כל מודע ה- ...

א. אבנרי מציע להקים
ארגון עולמי אנטי-ציוני

תל-אביב, יום ב' — עורך "העולם הזה", א. אבנרי,
המועצה האמריקנית למען היהדות, רכב א. ברבור
ב"ב ברחוב, אשר לידו נפל הענק הפוליטי-הציוני

הפירסומת על ה"גליון": עתונות בארבע שפות
אני טוען שהיה זה מסע-השמצה מתוכנן, לצורך אינטרסים מפלגתיים אנוכיים

הסניגור: האמריקאית למען
היהדות?
הנאשם: חשבוים,
לואיס שו-
רעיוני הד-
הסניגור: ידועות לן
הנאשם: לנח כגון,
שה בארץ,
ומעשיו בו
מצב, ואף
הסניגור: הנאשם
קטן בין
מכונת-תעמ-
ולמיררות,
להפריד כר-
אינטרסים ע-
עלה על

(כל הזכויות שמורות)

• **עוררדין שלמה תוסידיכהן עשוי להיות שופט עליון במקומו של ד"ר שניאור זלמן חשין המנוח.** ההתנגדות למינויו עלולה לבוא מצידו של שר המשפטים פנחס רוזן, המסרב להסכים לתקדים של שופט לשעבר שיחזור לכהן כשופט. תוסידיכהן שימש כשופט מחוזי בירושלים.

• **קבלת קו ההסתדרות בכעיות מוריהתיכון תתרום להפיגת המתיחות בקרב מפא"י.** תשובתו של דוד בן גוריון למורים התיכונים הושתתה כדי שאנשי יוכלו להתייעץ עם שר החינוך זלמן ארן ועם מקורבי לבון.

• **כמעט ודאי כי פנחס לבון לא ישתתף בוועידת ההסתדרות שנקבעה ל-2 בפברואר.** הוועידה תתקיים גם אם לבון לא יבוא עד תאריך זה.

• **היחסים בין צעירי עופר בתליאכבי וה"גוש" עשויים להתרכך,** אחרי שאנשי צנר הסכימו לדרישת הצעירים לקיים בחירות חשאיות למזכירות הסניף בתליאכבי. תביעה נוספת, אותה מסרב שרגאנצ'ר לקבל: סילוקו של נחום רז, מנהל בוסתן וצעיר הגוש, מתפקידו.

• **צפה לשינויים בהרכב צמרת משרד התחבורה.** קרוב לוודאי כי מפקח התעבורה הנוכחי, מיכאל בר, יתפטר מתפקידו. פיטורים יתכנו גם באגף התעבורה האזרחית.

• **יגאל אלון הוא אחד המועמדים לתפקיד המזכיר המדיני של אחדות העבודה.** התפקיד התפנה לאחר שיצחק בן-אהרן, המזכיר הקודם, התמנה לשר התחבורה. בן-אהרן יתנגד בכל תוקף למינויו של אלון, יציע אחד ממקורביו, מועמד אחר הבא בחשבון: אלוף משה כרמל.

במדינה

העם

גיבורת השבוע

גיבורת השבוע היתה אשה חנינית, המלקת את שערותיה בשביל חמיר במרכז. מרים בן-פורת ביטלה את הבחירות לעיריית ירושלים, הנחיתה בזאת מכה מכאיבה על מפלגות השלטון בעיר ובארץ (ראה עמודים 8-9).

יחד עם השופט המחוזי יוסף לאם, שביתל את הבחירות ברחובות ובבית-דגון, עשתה השופטת המחוזית מעשה שהפגין שוב את אי-התלות של מערכת המשפט הישראלית, אחת התכונות היפות ביותר במדינת-ישראל.

לגבי בן-פורת, היתה למעשה זה משמעות מיוחדת. כי השופטת המחוזית מילאה בשעתה תפקיד מרכזי כמשפט רצח-קסטנר, כשגילמה את דמות התובעת התוקפנית, הלוחמת את מלחמת השלטון. כאשר זכתה לתפקיד זה שופטת, זמן קצר אחרי המשפטים האלה, ראו בכך רבים פרס עבור שרות.

השבוע הוכיחה בן-פורת, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, כי היתה זאת טעות. **מדינת-יחזק,** אחד מאלה שהתפתחו לטרור בה היה התובע במשפט הירושלמי: עורך הדין שלמה מורחני, כי מורחני, סגן יושב

התגלות של אנטישמיות מגבירה את מתח המגביות.

השבוע, אחרי הידיעות הקודרות על התפשטות מגפת ציור צלבי-הקרב בחמש יבשות, הגיעו ידיעות צוהלות על קפיצה גדולה של מכונת המגביות. יהודי העולם הבינו את הרמז של צלבי-הקרב, מיהרו להפגין את סולידריותם עלידי מתן תרומה למדינה הנראית שוב כתובת-ביטוח יהודית.

זריקת עידור, המוסדות הישראליים ור-הצינונים לא התעצלו. הם מיהרו לנצל את ההזדמנות, להפוך את צלבי-הקרב למנוף כביר לחיזוק הקרנות. האמצעי הבלתי-נמנע: מתן פירסומת מכסימלית לכל תקרית אנטי-שמית.

משלחת ישראל באו"ם הגישה תזכיר ל-ועדת זכויות-האדם. שגרירי ישראל בכל העולם הגישו, "מכתבי-הודה". נחום גולדמן, שהתחיל לסחוט את הטיפה האחרונה מן הלימון האנטי-שמי, מיהר לטוס לבון כדי לפזר עצות לכל דורש ולא-דורש. עתונאים יהודיים, שיש להם השפעה אדירה בעתונות של כל ארצות המערב, יצרו פרסומת אדי-רה. גם עתונאים אחרים עשו על המציאה, שהבטיחה סנסציות בעונה של רפיון פוליטי.

מבחינת המגביות, היתה ההשפעה מביר-רכת. מבחינת התנועה האנטי-שמית היתה התוצאה הפוכה. הבלאנצ'ה הציגו הזרק לזרוע האנטישמית זריקה של עידור כפי שלא זכתה לה מאז מותו של אדולף היטלר.

כוונות הפוכות. כי על אף תעמולת המגביות, אין כיום תנועה אנטי-שמית רצינית בעולם. ישנן רק קבוצות חלשות וקטנות בכל הארצות, הקשורות זו בזו בקשרים רופפים (העולם הזה 1163). והמהות יחד מחנה מבוסס. רק פרסומת אדירה יכלה להקים מחנה זה על רגליו.

מטב המוחים הניתן השבוע כי ההתפרצויות האחרונות לא אורגנו מעולם. יוהנה מקומית של כמה מטורפים ניאור-נאציים בקלן גרמא לסנסציה לאומית וביני-לאומית. הסנסציה המריצה את הקבוצות האנטי-שמיות האחרות — וגם סתם גברי-ברים צמאי-פרסומת — לחקות את המעשה בכל רחבי העולם. התוצאה: גל עולמי של ציורים, שלא הצריך שום מאמץ, הפך את מחולליו לגיבורי היום.

ככל שגדלה הפרסומת, כן גדל הנחשול והתרחב. אף שהכוונות היו הפוכות לגמרי, עזרו תנועת הבריונים ותנועת השונוררים זו לזו.

יחסים מרחביים

לאן צועדת השיירה?

"הכלבים נובחים, השיירה עוברת!" קרא באחד מימי השבוע גמאל עבד אל-נאצר, בקול רותי שמחת-נצחון.

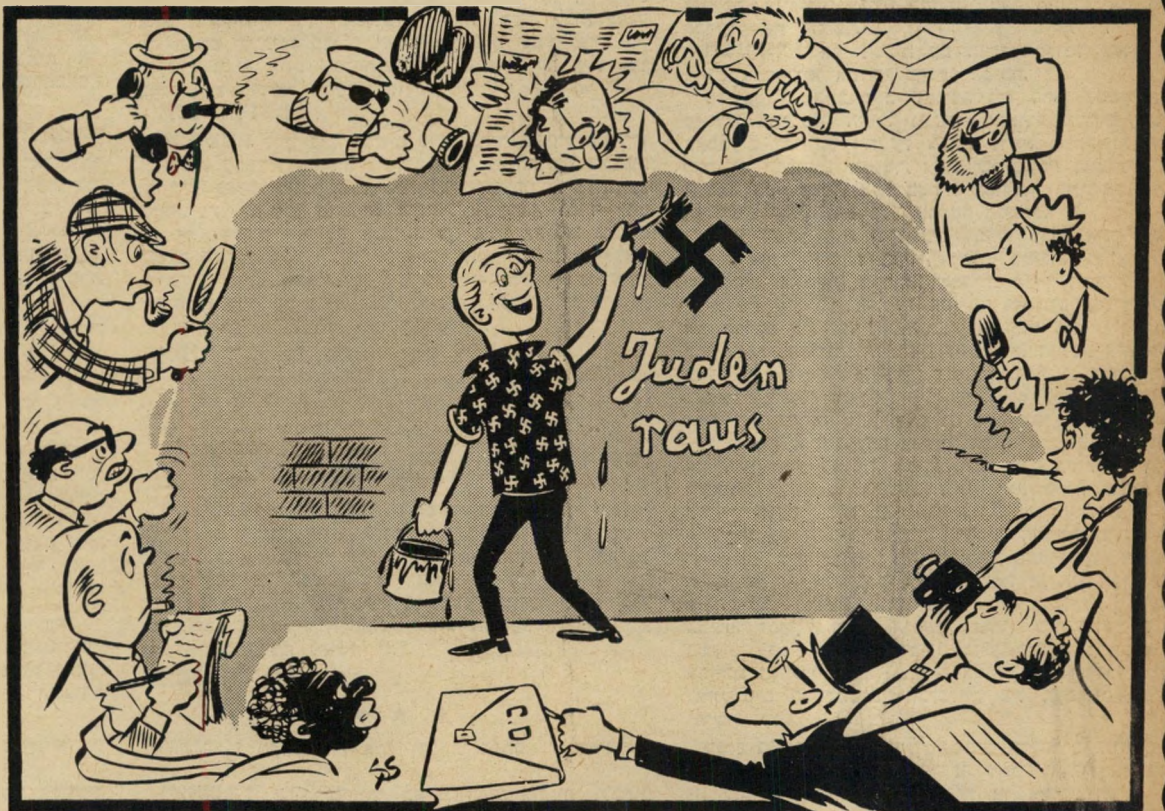
היה זה רגע גדול בחיי הדיקטטור הצעיר. לידו ישבו הוד מלכותו, מוחמד החמישי, מלך מאראקש וצאצא הנביא, והשר לענייני תחנות-הכוח של ברית-הרפובליקות-הסובייטיות-הסוציאליסטיות; והעילה למעמד החגיגי היתה התחלת בנייתו של הסכר הגבוה בי-אסואא.

בשביל מצריים, הסכר הגבוה — אל-סד אל-עאלי — הוא כמעט עניין שבקדושה. המפעל האדיר מסמל את התקדמות המדינה אל תוך המאה העשרים. אף כי לא יפתור לבדו את הבעיה הכלכלית הנוראה של ארץ-היאור, בה נוספות בכל שנה כחצי מיליון נפשות חדשות, הרי יתרום תרומה גדולה לפתרון.

מכיון שהשלב הראשון של הסכר נבנה עלידי הסובייטים, השלב השני מוצע עלידי-הגרמנים, בעוד שהבנק הבינלאומי מממן את שיכלול תעלת-סואץ והאמריקאים נותנים אשראי שוטף — הרי זה נצחון פוליטי גדול למדיניות הניטראלית החיובית, שנשיא-רעים הוא אחד מזוהרים העיקריים.

לא ציון, לא קאסם. אם נכון הכלל כי מה שטוב לערבים רע לישראל, הרי זה נצחון הכלכלי-מדיני של עבד אל-נאצר הוא מכה למדינה. אולם ניתוח מעמיק יותר מכיח למסקנה הפוכה.

מדינה העסוקה במפעלי-שיקום אדירים, אינה פנויה לעסקי-מלחמה. לא מבחינה נפי-שית ולא מבחינה כלכלית. גם אין היא זקוקה לכך כדי לרום את שליטיה. הסיון ה-ראשון למציאות החדשה: כנאומי הגדול לכבוד הסכר, לא הזכיר עבד אל-נאצר אף במילה אחת את קאסם והצינונים, שני הגושים החביבים לאחרונה על מכונית-תעמולתו. יתכן כי היתה סיבה שניה לכך: קרוב

"מעולם לא גרמו אנשים כה מעטים, לרעש כה רב, בארצות כה רבות..."

• **מינוי חיים לבנון להנהלת הסוכנות יתקבל תוך חרשים ספורים.** הצ"כ כבר קיבלו החלטה רשמית סודית על החלפת מאיר גרוסמן בלבנון.

• **ד"ר ישראל שייב עשוי להיכנס לחרות.** לחץ חזק על כך מופעל כבר על מנתם בנין. השלב הראשון: הסכמה כי שייב יעבור לכתוב ביומן חרות, יפסיק את מאמריו השבועיים ביומן הצ"כ הבוקר.

• **מרכז ההשקעות ישאר כנראה זמיר ללא מנהל,** לאחר התפטרותו של אהרן-גילת. ההצעה למנות במקום גילת, שעבר לעירית תליאכבי את אריאל אריאלי, סגן הממונה על הכנסות האוצר, נתקלה בהתנגדות חריפה של זאב שרף.

• **מיליוני המכוניות היהודי מאנגליה יורק נובל ישקיע כסף בישראל.** אחרי שהממשלה סירבה לאשר את הצעתו לייצר בארץ את המכונית נובל, החליט לעזוב את הארץ, שוכנע עלידי אשתו, שהושפעה ממניפת צלבי-הקרב, להשקיע בארץ את כספו במשהו אחר.

• **צפה להאשמות חריפות של סיעת העובדים הצ"כ בהפיגת תדרות על קיפוחם בעמדות מפתח במנגנון ההסתדרות.** אחרי שפעיליהם לא הוזמנו לנאום באסיפות החגיגות ליום השנה ה-39 לקיום ההסתדרות, מחאו הצ"כ על כך, הסתכסכו עם אורי אלפרט, מזכיר מועצת פועלי תליאכבי.

• **אחדות העבודה עלולה להופיע עם עובדי הצ"כ ברשימה אחידה בבחירות לוועידת המהנדסים.** פנייה רשמית על כך נמסרה לעובדי הצ"כ. התשובה האפשרית: שלילית.

ציונות

בריונים ושונוררים

"דרוש לנו פרוגרמוצ'יק!" התלוצץ פעם חיים וייצמן, בישיבה בה נרן השפל בהכ-נסות הקרנות הצינוניות. איש לא חשד בו שהוא מעוניין להרע ליהודים. אולם הוא ביטא רק אמת שכל תועמלן ציוני ידע אותה מאז ומעולם: כל

לדואי כי מלך מארוקו, שזה ביקורו הראשון במדינה המרוקאית, דרש מן המנהיג המצרי לימינע בנוכחותו מהתקפות על מדינות מדינות אחרות. הנהגה זו הדגישה עובדה נוספת של המעמד: פלישתו של המארוקאי לעיני העולם הערבי.

המתווך המיועד. עם שיחרור מארוקו, הו למלכה אמבזיה של ישראל, רצה להקים קיסרות מארוקאית, שתשלט גם על מורטניה ואל-צחרה, להפוך מנהיג כל המגרב הערבי.

מלחמת השחרור האג'ירית סיכלה תבנית זו. היא מנעה את איחוד המגרב (מארוקו, אלג'יר, תוניס ואילי לוב), ובאותה שעה גיבשה גורם אלג'ירי חזק, בעל עוצמה עצמאית רבה, שלא יקבל מרות משכניו הירוקים יותר. התוצאה: מלך מארוקו ויתר על חלומה הבלעדי, החליט להצטרף למקהלה הכלכלית-ערבית. היעד הנוכחי שלו: להשליט שלום בין עבד אלנאצר, חביב בורגיבה התוניסי וקאסם העיראקי.

ניכיון שמוחמד החמישי הוא המתון שבין כל מנהיגי ערב, אדם שמומחים רבים ראו בו עד כה מתח אידאלי בין ישראל ושכנותיה המדיניות, יכולה ישראל רק להרויח מהשתלבותו במרחב.

הגבול

ישו והמצלמה

מיסטר ג'ין לסטר היה מרוגז. יצחק סרטי הסלביזיה ההולנדית עמד ליד שער מגדל באום. בידו החזיק סרטיט נשוא את המלם "צילום 153". הוא הכיל דברי קרינות, שביארו כי פעם בשנה מנצחת רוח הנצרות את הגיונות המלחמה. בחג המולד עוברים ערביי ישראל את הגבול, נפגשים עם קרוביהם בירדן. הוראות לצילום: סצינות נרגשות של פגישת הקרובים.

אולם לסטר לא מצא את הרברים שהיו כתובים בסרטיט. יום לפני כן אמנם עברו מאות ערבים את הגבול, אולם קרוביהם חיכו להם במרחק של למעלה ממאה מטרים בתוך שטח ירדן. לשם לא ניתן ללסטר, עם הצאתו הישראלית שלו, לגשת.

לפתע נתקל מבטו של לסטר בקבוצה של עשרות ערבים ישראלים, שרצו ברחוב. מהם נשללה ברע האחרון הרשות הירדנית לחצות את הגבול. כל כבד רבצו במקום למעלה מ-24 שעות, בסבלנות מיואשת. הם חיכו לנס מאלוהים.

עסק והומאניזם. אין אלוהים מלבד אלוהים, והפעם היה נראה כי מיסטר ג'ין לסטר היהודי הוא שליחו. כי היצור הנרגז תפס מיד כי הגה לפניו הפתרון: אם יצליח לשכנע את השלטונות מעני ערבי הגבול לתת לערבים אלה להיפגש, להגביל ממש, עם קרוביהם, יהיו לו כל התצלומים הדרושים.

הוא דיבר תחילה עם הערבים, הציע להם עסק: אם ישיגו להם רשות להיפגש עם קרוביהם, יסכימו הם להרשות לו לצלם אותם כאות נפשו. הם הסכימו.

מאותו רגע הופעל מלוא כוחה של המעצמה העולמית ששמה טלביזיה. השעה הייתה 11 לפנותצההרים. לסטר רץ אל שער מגדל באום, דיבר בהתרגשות עם הנציגים היירדניים, עם קצין הלגיון, עם פקיד משרד החוץ היירדני. הם הבטיחו להשתדל לקבל אישור לפגישת המשפחות, בתנאי שהערבים הישראליים לא יעברו את הגבול. לסטר רץ חזרה אל הקצין הישראלי. הלה היה ספקני, אך הבטיח לנסות. לסטר הוסיף לרוץ הלון וחזר, לדבר בשם רוח תגהמולה, אחת העיניים, של הנוצר והערבים ההומאניים. ואז בא הנס הגדול: שני הצדדים הסכימו. היירדנים הכניסו מאות ערבים למרפסת הציף בשטח ההפקה, מאחורי מחסום. מן הצד הישראלי קרבו המשפחות.

חיבוק מעל למחסום. הרחבה הודיעה ככרטיס אדמה. שרשרת השוטרים נפרצה. שני הגושים האנושיים נפגשו בסערת חיבוקים, נשיקות ודמעות. הלון דקות מעטות של פגישת-הנס היה צורך לחסום חזיתות של עשר שנות פרידה. הורים ובניהם, אחים ואחיות, ארוסים וארוסות התחבקו בחיבוק בלתי-פוסק מעל למחסום, שהוסיף להפריד ביניהם.

ההוראה היתה להפסיק את הפגישת תוך שעה. היה זה מביצע כמעט בלתי-אפשרי, בו שיתפו פעולה שוטרים ישראליים וחיללים יירדניים. ניתנו עוד עשר דקות, עוד חמש. לבסוף ניתקו שני הגושים, לאט לאט. בודדים עוד הוסיפו להחזיק את ביהם, מבלי יכולת להינתק. לבסוף הצליחו השוטרים בעדינות תקיפה, להוביל את הישישה האחורונה לשטח הישראלי.

השבוע הופיעו תצלומי-המפגש (ראה

טלביזיה לסטר מצלם את פגישת הערבים הישראליים והירדניים בשערי מגדל באום

במקום שם מתגבר הרגש האנושי אף לדקה, שם יש זיק של תקווה

לא פעם היתה הנזלת המוסד נאלצת להרסוף מיטות מעל למספר המותר לה עליפי רשיון משרד-הבריאות, כדי לקלוט את זרם הקולות הגובר.

שמועות ותלונות. לפתע, מתוך סיבות משפחתיות, הורעו היחסים בין רפאלי ל ביתן. האוירה בבית-החולים נעשתה מתוחה, ההשגחה על החולים ועל סגל העובדים החרופה. מחוץ לכותלי המוסד החלו נשמעים סיפורים שנשמרו עד אז בסוד. היו אלה גילויים חמורים על צורת הטיפול בחולים, ועל צורת החזקתם של חולים קשים במוסד פתוח כמו תל-אסא, בשעה שהיו זקוקים לאישפוז במוסד סגור.

שכנים, שמדי פעם נהדרו לשמוע כי חולה ברח מן המוסד, ואשר מציאות בית-החולים בשכונת המפוארת לא מצאה חן בעיניהם, החלו מגישים תלונות למשרד הבריאות. שר הבריאות מינה ועדת חקירה, הטיל עליה לברר אם המיכנה הנוכחית מתאים למסרתו, ואם סדרי הטיפול בתל-אסא עומדים על רמה גאוה.

הריב בין ביתן לבין רפאלי מצא פתרון כלשהו. כאשר הסכים ביתן למכור מגוריו לרפאלי, אולם אי-אפשר היה לקשור מחדש את המרצע שהותר. התלונות והשמועות היו כבר מונחות על שולחן ועדת החקירה. בשבוע שמשדר הבריאות הודיע על סגירת המוסד פרטים לחולי נפש, היתה לחקירת תל-אסא משמעות רצינית. לא רק לגבי המוסד עצמו, אלא גם לגבי כל בתי-החולים לחולי-רוח במדינה, שניהלו עד כה את עסקיהם ללא השגחה ממשית.

מפעלים

גורל-זוטא

אחרי חדשים ארוכים לא נשמעו השבוע בערי הארץ הרמקולים של מפעל הפיס. המוכרים לא הפעילו אותם מאחר ולא היה צורך בהם: הקונים הצטופפו ליד הביתנים גם בלעדיותם. כל סוכן פיס הרגיש עצמו שחקן על במה, או כשופט הגורר דינם של אנשים. הקונים צפו במתניות לראות כיצד חותך הסוכן במספריו את הכיסוי מעל למספר הסמרי, החידוש של מפעל הפיס.

הרעיון להנהיג חידוש זה, שהוא מקורו פטנט שרשם משוייץ, בא אחרי שהוכח כי רוב הרכישות של הכרטיסים נעשות בידימים האחרונים. הקונים לא הסכימו לתכות שבו עינם ימים להגרלה. הוחלט לתת להם הגרלה קטנה בו במקום. היו אמנם תקלות: המספרים בכרטיס-זוטא נראו באור מנורות בעלות עצמה גדולה. הנהלת המפעל העבירה הוראה ליצרן האגרות, המדפיס הממשלתי, להדפיס את המספרים בשחור במקום בו אדום, ולמרוח על הכיסוי שכבה נוספת של צבע שחור.

בשלושת הימים הראשונים היתה ממש התנפלות על הדוכנים. אנשים קיבלו ברוצח את המשחק החדש. שבע-רצון היו גם גוברי עיריות חזרה ואשקלון, העומדים ל קבל בקרוב הענקות המהפכל לבניית בתי חולים במקום.

מדי שבועיים ביום חמישי הומים משרד המפעל מעשרות סוכנים הבאים להחזיר את הכרטיסים שנשארו בידיהם. "השבוע", מבטיח מזכיר המפעל משה ויס, "היה שקט גמור. הרעש היה בשבוע שעבר. הם לא באו להחזיר כרטיסים אלא לבקש עוד."

העיקריים בחוגי הצעירים בארץ, מעוררו של אברהם עופר, בתשובה להאשמות אלו: "זה אמנם די נכון. אבל גם אנשי הגוש עושים את אותם הדברים. הרי מהם למדנו את כל המלאכה הזאת."

האמת היתה, כפי שביטא אותה הרבי המפורסם: "כולם צודקים".

רפואה

אחוז החסימה

"אמא, אני לא רוצה זריקה", קרא השבוע ילד לבוש חלוק לבן, ששכב בבית-חולים בתל-אביב כשהוא פושט את ידיו לצדדים. "גם הכדורים שנותנים לי לא עושים לי טוב."

האם היתה חסרת אונים, הביטה בבנה ברחמים. היא ידעה כי הוא חולה בסכרת, נעצה את עיניה ברופא כסוף-השיער. הרופא הכיר את הפזמון. כי בשנות הטיפול הרבות שלו שמע כבר מאות פעמים את התקליט השחוק, כל פעם בנימה של התרגשות כנה.

גם ההיסטוריה של ריפוי הסכרת היתה ידועה לו. מאז המצאת זריקת האינסולין לפני 37 שנים, חיפשו הרופאים תחליפים לזריקה הכואבת, שנתנה לחולים זמן ממושך אפילו שלוש פעמים ביום.

החוקרים מצאו גם תרופות אחרות שניתנות לבלעיה, לא הצריכו זריקה, הירבו להשתמש בתכשירי סולפוניל-אוריאה.

ערוכה רפואית. היתה לתרופות אלו, בהן השתמשו הרופאים קרוב לעשרים שנה, רק מגרעת אחת: הן לא היו יעילות לכמה סוגים של חולי סכרת, האיצו במדעים לחפש תכשירים אחרים, שלא כולם נבדקו.

לפני כמה חודשים נטלו לידם צבי כנעני ואברהם קליימן, שניהם רופאי בית-החולים ההסתדרותי קרל ברחובות, את היוזמה, ניסו להשתמש בתרופה אמריקאית ביוגנזמה, הם עקבו בשורות רבים אחרי כל חוליה, ששימשו שפניניסון, הגיעו למסקנה מענינת: אצל 11% מהחולים היתה הצלחה מלאה, 46% בינונית ו-43% הגיבו רע מאד על התרופה שנוסתה עליהם.

המסקנה המדעית: הצלחה. אולם אימו של הילד, שהתבשרה השבוע על המסקנה המהפכנית, היתה ספקנית במקצת: "מי ערב שילדי יהיה בקבוצה של 11% שהצליחו ולא בקבוצה של ה-43%?"

כריאות

המרצע יצא

המחסור החמור בבתי-חולים לחולי-רוח הציג מיה שורה ארוכה של מוסדות פרטיים ברחבי הארץ. לרוב, בנויים מוסדות אלה על בסיס מסחרי בריא, כשרופא מנהל את הצד הרפואי ומשקיעים פרטיים מספקים את ההון ומתחלקים ברווחים.

אחד הידועים שבמוסדות אלה הוא תל-אסא הרמתני, שנוסד לפני כחמש שנים. שני השותפים העיקריים בו היו ד"ר זאב רפאלי, רופא-עצבים ותיק וידוע, ואשר ביתן, איש מינהלתו. כל עוד היו השניים ביחסים ידידותיים, התפתח הכל לשביעת רצון כללית. העסקים שיגשגו, הרחמים הניכרים הושקעו ברכוש נוסף.

קופת-חולים, שמוסדותיה לא יכלו לקלוט את כל חברי הקופה הזקוקים לאישפוז, חתמה חוזה עם תל-אסא, שלחה חולים לשם.

תמונות) במקליטה-טלביזיה של מיליוני צופים אמריקאיים. הם נשאו בשורה אילמת: שבמקום שם מתגבר הרגש האנושי אף לדקה אחת על שנת האומות, עוד קיים זיק של תקווה לעתיד.

מפלגות

צדק כפול

"האופוזיציה בתוך מפא"י מרגיזה יותר מכל האופוזיציות בכנסת", אמר השבוע עסקן ותיק של המפלגה השלטת, שהצביע בידו על צעיר שחרחר, שירד במדרגות מרכו מפלגתו בתל-אביב.

הצעיר הממושקף לא שמע את דברי ה"עסקן הוותיק, המשתייך לקבוצת העסקנים הקשורה בשרגא נצר. הוא מיהר אל המרתף המיסטורי של צעירי המפלגה, למסור דו"ח על חקירה המתנהלת נגדו במרכז מפא"י. כי צרותיו של עמנואל אשד, תושב בתי-ההדגאן את שמואל אביעד, מרכז חוגי הצעירים ויד ימינם של משה דיין, שמעון פרס ואברהם עופר. הוא רצה לשמוע עליהן.

הכרוז המרגיז. הצרות התחילו יום אחד אחרי הבחירות. ספירת הקולות בעיר הקטנה הדרומית ליפו, גילתה משהו מפתיע: מפא"י הפסידה מאות קולות, נכשלה בעיקר בבחירות לעיריה. בקלפיות המוניציפאליות נמצאו הרבה פתקים לבנים, כנראה של אנשי מפא"י.

"זו עבודה של אשד", רתח ראשי-העיר דויד בן-ארי. "הוא חתר נגדי; אני אמצא הוכחות ואגיש משפט פנימי במפלגה."

גילוי ההוכחות הרגיו את בן-ארי יותר מאשר תוצאות ההצבעה. כי בן-ארי מצא כרוז לבן, חתום עלידי י. ירון, שם בדוי, קרא בו באותיות ענק: "לכנסת נבחר כולנו א' — לעיריה נטיל פתק לבן".

הסיבות לאי-בחירת בן-ארי, פורטו בכרוז הלבן:

- נסיעותיו של בן-ארי המרובות, לדעת כותבי הכרוז, לחופשות בבתי-הבראה.
- רבים מן המכרזים לריצוף בתיים נמסרים לבנימין בן-ארי, שהוא במקרה גם אחיו של ראשי-העיר.

- בן-ארי נטש במלחמת תש"ח את בתי המכרות, עבר עם משפחתו לתל-אביב.

הכנה פורית. הכרוז צויר את מחמת של ראשי-העיר, שאסף עוד הוכחות על פער לות אשד נגדו. בין השאר הביא את עדותה של צעירה בתימית, לפיה הוזמנה לפגישה סודית, דנה עם אשד וכמה מידיו איך לחבל במערכת הבחירות של בן-ארי.

ההזדמנות להתלונן על חוגי הצעירים של המפלגה, קסמה כנראה גם לאחדים מהעסקנים הוותיקים של המפלגה בתל-אביב. יחד עם בן-ארי הוסיפו נגדם שורה ארוכה של האשמות.

"הצעירים לא הסתפקו רק בבתיים", טען השבוע עסקן ידוע, "הם עושים גם דברים יותר גרועים: מעבירים את אנשיהם מסניף לסניף כשיש איזו הצבעה, מביאים אתם שומרי-ראש מגושמים כשאיש שלהם בא לנהל משאומתן עם עסקן אחר. הם גם ניפחו את תקציב ההוצאות שלהם לפני הבחירות כדי לאגור כסף".

הסביר לכתב העולם הזה אחד הפעילים

* שהיה פקיד במחלקת החינוך והתרבות של בתיים, סולק עלידי בן-ארי.

השבוע, אחרי פסקי-הדין. הקואליציה המסור לקת: חיים מרינוב (סגן, מפא"י), ראובן רביע (סגן, בבליט), מרדכי איש-שלום (ראש-העיר, מפא"י) משה גבירצמן (סגן, דתיים-לאומיים).

הכסאות שהתמוססו

"אתם דתיים?" שאל מקייטין. אחרי תשובה שלילית המשיך: "או למה קיבלתם כסף מהם והצבעתם בעד רשימה ב'?" זה בסדר זה?"

האשה נפלה בפח הפשוט. "אגיד לכם את האמת. באו שני יהודים, נתנו 10 לירות ואמרנו להצביע ב', או הצבעתי. כולם יהיו דים. כולם אותו דבר."

היא מיהרה החוצה, הביאה גבר חבוש בידו, בשם בוני פינב. הוא קומוניסט. אולם ההכרה המרכסיסטית שלו לא עמדה נגד הקאפיטאל. הוא נכנע כאשר באו שני היהודים, נתנו לו צ'ק על שלושים לירות. משה מקייטין נמוך הקומה, החבוש תמיד מגבעת אפורה, עבר מבית לבית, גבה עדיף יות. אך רק 16 אנשים הסכימו לחתום על הצהרות רשמיות שאמנם קיבלו שוחד. עם

התנים רבים רואים את כלותיהם, חר' דש אחרי הנשואין, באור אחר מאשר חודש לפני הנשואין. הבוחר הישראלי נמצא לא פעם באותו מצב: חודש אחרי הבחירות הוא מסתכל על נבחריו באור אחר מאשר חודש לפני כן. אך כמו אצל החתנים, זה כבר מאוחר מדי.

הנבחרים, הרוכבים על מיטב האידיאלים ערב הקלפי, רגילים להתפרק מן ההילה המיותרת כבר למחרת היום. נדמה להם כי עומדות לפניו ארבע שנים ארוכות, בהן לא יודקו לחסדי הבוחר. על כן הם מרשים לעצמם לנהל בפרהסיה את הקנוניות המכור ערות ביותר, לפעול בניגוד חותך להבטחת היהם, להתקשר לאל בושע עם אותן המפ' לגות שאך זה אמתול הכריו עליון כעל עוכרי האומה. חשבונם: עד לבחירות הבאות

בית-המשפט ביטל בחירות ופחד נפל על העסקנים

ההצהרות האלה — ביניהן הצהרות חתומות בסביעת-אצבע — חיפשו מקייטין, שהיה סגן ראש-עיריית רחובות במועצה הקודמת, עורך דין שיסכים לקבל את המשפט. הוא פנה לישראל לוין, מועמד הפרוגרסיבים בר' חובות. המפלגה הפרוגרסיבית היפנתה אותו אל עורך-הדין אברהם תורי (50), שהסכים לנהל את המשפט בלי שחר.

★★★

העיוור הצביע ב'

מן הרגע בו הסכים תורי לקבל את המשפט לידיו, הפך משרדו למחסן ספ' רייחוק. הוא חיטט בכל פסקי-הדין על ערעורי בחירות, עיקם אחרי שני ימי חיפוי

יישכת הכל ואפשר יהיה לערוך את אותה ההצגה מחדש.

מה היה קורה אילו ניתן לפתע לבוחר להצביע מחדש, חודש אחרי הבחירות, כשאך זה עתה נגמר המתזה המביש?

השבוע החליטו שופטי ישראל לתת ל' בוחר הזדמנות כזאת בשלושה מקומות בארץ — ברחובות, בירושלים ובבית-דגון. הם גזמו לתדהמה בחוגי העסקנים — תד' המה שהיתה משותפת לעסקני כל המפלגות, בלי הבדל השקפה, עדה ומין.

★★★

קומוניסטים רגנו ברחובות

התלונה הראשונה שעלתה על שר' טון היתה ברחובות. השופט המחוזי יוסף לאם, איש הכדורגל, החליט לבעוט את הכדור ישר לשער העירייה החדשה. הוא ביטל את הבחירות, בקבלו את הטענה שניתן שוחד לבוחרים.

היתה זאת תוצאה של מלאכה דרמטית, שהצריכה שעות רבות. על תחילתה סיפר השבוע משה מקייטין, מועמד הרשימה התי' מנית בבחירות לעיריית רחובות (ולכנסת), שרשימתו אספה בעיר הדרומית רק 250 קולות — פחות ממחצית הקולות הדרושים לבחירות.

"זה היה בערב כשישבנו לספור את ה' קולות. אני יושבתי מול נציג מפ"ם ולידו מרדכי בן-יצחק, נציג החזית הדתית. ראיתי פתאום שהדתיים מקבלים המון קול' לות. בעיקר קיבלו הרבה קולות בקלפיות ה' מעברה, שמספריהן היו 6, 7, 23, 24, 25 ו-28. זה נראה לי חשוד. אמרתי לנציג מפ"ם: מה דעתך?"

נציג מפ"ם לא התבייש ואמר בגלוי לבן-יצחק הדתי:

"אהה, מזורים, כסף שילמתם! לא! הם הצביעו בעדנו כי סבלו, ענה בן-יצחק.

נכון. אתם ישרים! אבל אני אחקור, טיימתי את השיחה."

מקייטין הגמץ הלך עם ידידו כסופי-ה' שיער, יהודה עייני, אל המעברה השניים נכנסו לצריפה של מרים עזרא, התכבדו בקפה תורכי.

השופט

מרים בן-פורת, כוכ' בת משפטי השב', שהנחיתה מכה על ראשי מפא"י בירושלים.

במדינה

עסקים

המספרים האבודים

רק למעטים מאורחי המדינה אין בבית אגרות-מלחה ממשלתיות. רבים מהם קנו אותן מבלי שהתכחזו לכך. הם פשוט לא יכלו לעמוד בפני טרדנותם של הסוכנים המנוסים, העדיפו להיכנע ולקנות. לרוב הם גם לא טרחו לבדוק אם זכו. הם סמכו על דברתם של הסוכנים, שהבטיחו למחר ולחר' דיע מיד כשיזכו בהגרלה. השבוע הגיש אחד הקונים הללו תלונה פלילית נגד ה' חברה שאצלה רכש אגרותיו. לא רק שה' חברה לא הודיעה לו כי שתיים מאגרותיו זכו, היא אף פתחה לעצמה את הכסף.

תחילתה של העסקה היתה מבוססת ודקא על אמון מלא. דוד ארזי, בעל חנות חשמל בחיפה, נכנע לסוכן שכן וקנה חמש אגרות. ארזי, יוצא גרמניה, האמין בכל דבר שגוף ממשלתי או ציבורי עומד מאחוריו. הוא שילם לירה אחת בכל חודש עבור כל אגרת, השאיר את האגרות בידי הסוכן עד לגמר התשלומים.

הסוכן לא הסתפק ברכישה הקטנה שלו, השפיע עליו לרכוש עוד ועוד אגרות. הוא גם הביא תגבורת מהמשרד בתל-אביב, סוכן מנוסה, שיחד אתו הצליח למכור לארזי לא פחות מ-150 אגרות. עם מספר כזה אתה מוכרח לזכות! אמרו לו השניים.

קנס או צדקה? אולם ארזי לא זכה. הוא נאלץ לקחת הלאות, כדי לעמוד ב' תשלומים החודשיים הגדולים. באחת ההר' דמויות, כשבדק את רשימות המספרים שבידיו עם אלה שהיו בידי הסוכן, הבחין שכמה מספרים ברשימת הסוכנים שונים. הוא פנה לחברת גלובוס המפיצה, ביקש לנתק כל מגע, לקבל את כספו בחזרה.

החברה ענתה בשלילה מוחלטת. שני הצ' דדים הגיעו לבוררות בפני בצלאל טאורמן, פקיד האוצר שמונה במיוחד לענינים כאלה. הוא פסק שהחברה תקבל בחזרה 50 אגרות, ארזי ישלם את הסכום החסר לרכישת ה'100 הנותרות.

כעבור שבועות אחדים הוא הוזמן למש' רדי החברה בתל-אביב. בו במקום שילם את חובו, קיבל מידי המנהל חבילת אגרות. הוא עמד כבר לצאת, כשפתאום נזכר במה שקרה באותו זמן בעתונים על תעלוליהם של סוכני האגרות. הוא השחזר את מספרי האגרות לרשימה שבידיו, הופתע למצוא ששני מספרים לא הופיעו בין האגרות. לעומתם הופיעה שם אגרת כפולה. "המספ' רים אבדו!" הסביר לו המנהל. גיאורג סרבש.

כשחזר לחיפה כתב ארזי לבנק ישראל, ביקש לברר את גורל האגרות. התשובה לא הפתיעה אותו. "הן נפדו", כתב לו הבנק. "אחת ב-30 לירות והשניה ב-100". עוד באותו יום הלך למשרדה, הגיש תלונה על רמאות.

הגיב גיאורג סרבש מנהל גלובוס: "פ' דינו את הכסף, כי זו זכותנו לפי החוזה, אם הקונה לא היה בסדר בתשלומים. אנחנו יכולים להיות רכים או קשים. במקרה זה היינו קשים. אני משוכנע שאנחנו צודקים. אם החוק יקבע אחרת, אני מוכן לתרום סכום כפול למוסד צדקה."

השבוע הועבר הטיפול בתלונה למשטרת תל-אביב. היא תקבע אם אמנם יוגש משפט, בו יסתבר אם תתרום חברת גלובוס את הכסף לצדקה, או תשלם אותו כקנס ופי' צויים בבית-המשפט.

נוער

"אל תשלים יותר!"

העתונות עמדה במצב הכן. כתבי החוץ נזעקו אף הם. עיני כולם היו נשואות אל בית-קפה ערבי לא גדול, בכפר טייבה שבמשולש, שם עמד גבר צעיר (24), נמוך-קומה ועגלגל פנים, להכריז מלחמה על האויב מספר אחד של הגברים המוסלמים בישראל: מחירי האשה.

עבד אל-סאלם יוסף שייך עלי, מקדש ה' מלחמה בגובה המורה המשולם לאבות ה' כלות המוסלמיות בישראל, החל את הקר' יירה הציבורית שלו כמרכוז המחלקה הער' בית במפלגה הפרוגרסיבית. לאחר הבחירות מצא לו יעד חדש לפעולה: הקמת תנועת הלוחמים בגובה המורה. היה לו על מה להסתמך במבצע זה. שבועות אחדים קודם לכן קבע הקדי של עכו, אחד משלושת (המשך בעמוד 11)

• שני האקררים: ביפו ובטייבה.

תהיי יפה
במוני...!

עזרת השפתון החדש

"KISSING FIRE"

יופי לוהט לשפתין

יציא בנשיקה!

לבחירתך:

Regular
Kissing Fire

...ולזאת:

לכה לצפרנים

בגוונים

מתאימים!

Helene Curtis

שבוע קבדת
יכות, "העולם הזה"

ממשרדי העולם הזה, תל-אביב רחוב קסון 8, מתקבלים גליונות העולם מכל השנים, לכריכת כרכים שנתיים.

מחיר הכריכה הוא 3.50 ל"י, אותן בקשים הקוראים לשלם עם מסירתן ל' לכריכה. ארכיון העולם הזה מוכן שלם כל גליון חסר, במחיר 600 ט"ה הגליון.

קוראים מחוץ לתל-אביב יכולים לש' את כרכיהם בדואר בתוספת המחאת' על סך 3.75 ל"י, שתכסה את דמי' שלוח חזרה ואת דמי הכריכה.

מועד מסירת הכרכים הוא ביום שני יומי בשבוע, בין השעות עשר עד תל לפני הצהריים וחמש עד שבע אחר הריים.

שתה
תסת
תקבל פרס

המעגל שופרץ

העסקנים הינעים, שהשתדלו לפני הבחירות להתקסט בנוצות דעיוניות ולהפריח הבטחות מנופחות, חשבו כי יוכלו לנוח מאימת הבוז וההזדקקות לו במשך ארבע השנים הקרובות במועצת

שים את אפו: עוד לא היה בארץ תקדים של פסילת בחירות.

בכל זאת מיהר לערער על תוצאות הבחירות. יחד עם זה הגיש גם קובלנה פלילית נגד מנחם מצרי ואליהו דהן, נותני השוחד, שניהם מועמדים במקומות בלתי־ריאליים של הדתיים ברחובות.

תורי, יליד גליציה, התכונן לקרב משפטי קשה, כי לפי פקודת העיריות לא מספיק להוכיח שמישהו שיחד, כדי שהבחירות תהיינה בטלנה. כדי לטעון זאת, יש גם להוכיח שהמועמד הנוכה ידע שמישהו שוחד לטור בתו.

היה כבר משפט בימי המנדט ששטר שיתן ברמלה עיור בחצי לירה, סיפר השבוע תורי, בעל העיניים הכחולות, אבל אז לא הוכח שהמועמד ידע על השוחד.

השופט המחוזי יוסף לאם את העיור.

„לא ידעתי“, הודה סלמן. „אשתי סיפרה לי, בעד 15 לירות הצבענו שנינו בעד הדתיים.“

עד אחר, קדר מסעודה, הוכן שלא להקפיד על כללי השבועה היהודית, שיקר בבית המשפט.

„בעד מי הצבעת?“ שאל אותו לאם.

„מה איכפת לך?“ ענה מסעודה בתשובה יהודית אופיינית. „את הכסף קיבלתי בעד כעילות, לא תמורת הצבעתי.“

אחרי שבהצהרתו, שהוגשה לבית־המשפט על ידי התובעים, היה כתוב כי המפלגה ה־דתית־לאומית שיחדה אותו, שלח לאם את

דתי לפחות 12 קולות, מלבד הפרוגרסיבי. במקרה זה לא היו הדתיים יכולים להעניז למכור את ראשות־העיריה למפא"י, כי ה־דבר היה מעורר ועווע עמוק בציבור הדתי. אפילו היה ראובן רביע, הדתי העיראקי, בוגד במחנה הדתי, היה לדתיים רוב.

המצב השתנה עם מסירת הקול ה־21 למפא"י. עתה היו למפא"י 8 קולות משלה, בתוספת אחד של אחדות־העבודה. גם עזרת הפרוגרסיבי היתה בטוחה. היה דרוש רק קול נוסף אחד לשבירת החיות הדתי־ימנית.

★ ★ ★

שוק בהמות בדואי

בהמות בדואי לאחר מכן, דמה יותר לשוק בהמות בדואי מאשר למאבק פוליטי של

מחר בסל. אז הוא צחק ממני ואמר: עזוב, אני סגן בשכר ובכלל קשה לי לעבוד ב־מאפיה. כואב לי הגב, ועכשיו הוא רואה שצדקתי.“

מקיסין, שעלה לארץ ממצרים בהיותו בן 7, היה קבלן וחבר הנהלת הצ"כ במקום עד שנשט את המפלגה, יכול היה לשמוח בנצחונו. אולם השאלה היתה: מה יגיד הבוחר כאשר ילך מחדש אל הקלפי, תוך 30 יום?

הוא יוכל להביע את דעתו על הדתיים, שנתפסו בקלקלם בצורה שלא תאמה ביותר את עקרונות המוסר היהודי. הוא יוכל גם להביע את דעתו על שלמה עייפגין, מומחה להרכבות צמחים, שנבחר לעיריה ברשימה תימנית שהיתה ידועה באהדתה לתנועת־החרות, עד שנתן את קולו לקר

גילוי נוריות!

מנהיגים אשר נבחרו עלידי הציבור כדי לייצג את דעותיהם.

הדתיים דרשו ראש־עיר דתי. חרות היתה מוכנה לבחור כל ראש־עיר כזה, כדי לשלול עמדה זו מידי מפא"י. אולם הדתיים לא רצו כלל להיעזר בחרות — הם פחדו פחד מוות כי התקשרות עם חרות בעיריה תרגיז את דויד בן־גוריון ותחסום בפניהם את הדרך לקואליציה הממשלתית.

הדתיים רצו, על כן, קואליציה עם מפא"י, אותה גינו עוד תמול־ששום, בלהט מאבק הבחירות. כחבורת כופרים ומחללי העיר הקדושה. אולם הם רצו בראשות־העיר לפחות בשתיים מארבע השנים הבאות — שנה אחת לדתי־לאומי, שנה אחת לאיש אגודת ישראל. הם היו גם זקוקים לתיווך מתאים לבירת הבלתי־קדושה.

השיא הגיע בבית מאיר. מיפקדת הדתיים־לאומיים בירושלים, בשעות הקטנות של הלילה, כאשר עשׂהסגירות כבר מילא את האויר עד כדי מתק, הכרז משה ברעם, מזכיר מועצת פועלי ירושלים, בקול שקט: „רבותי, חתמנו עם רביע, רצו לנו רוב!“

★ ★ ★

„מגיע להם!“

הנציג העיראקי, שנבחר כדי לשמור על צביונה הדתי של העיר, מכר את ראש העיר למרדכי איש־שלוש החילוני, איש מפא"י. אולם כדי לכפר על המעשה, ובידעו היטב את מצב־הרוח של הדתיים, הכריז ב־רוח־בלב: „אני מוכן לחתום על ההסכם עם מפא"י, בתנאי שתוך כמה שעות נחתום על ההסכם עם חרות, ומישהו מן הדתיים יהיה ראש־עיר!“

החלה התרוצצות כללית. הדתיים־הלאומיים מיהרו אל ביתו של משה חיים שפירא. ה־שעה היתה שלוש בבוקר. כפי שידע רביע היטב לא היה לשפירא כל חשק לעשות מעשה שישימט את כסא השר מתחת לגופו, דווקא ברגעים הקריטיים של המשאומין להרכבת הקואליציה הממשלתית. שפירא חיפש תיווך, מצא אותו (המשך בעמוד 21)

אליציה המפא"ית למחרת יום הבחירות.

★ ★ ★

קוד מנומס עי הקו

באותו ערב, מוצאי הבחירות, בו חשד מקיסין הנמרץ שהדתיים ברחובות קנו קולות בכסף, טריטר הטלפון של ועדת הבחירות האזורית בירושלים.

על הקו היה קול שקט, בעל מבטא מזרחי. „סלח לי מאד“, אמר בעל הקול המ־נומס לפקיד ועדת־הבחירות. „מדוע הודיע קול ישראל לפני שלוש שעות כי הצ"כ זכו במנדט בעיריה, ועכשיו הוא הודיע שלא זכו?“

הפקיד לא ידע. „מי זה מדבר?“ הוא שאל. „עורך־דין שלמה מזרחי, המועמד הראשון של הציונים הכלליים“, היתה התשובה. מזרחי הממושק, שהוא מזה 60 שנה נתין עיריית ירושלים, בה כיהן אביו כגזבר, לא השתתה. הוא דרש לראות את סיכומי הקלפיות, עשה חישוב מתימטי פשוט: הצ"כ קיבלו 2546 קולות, המדד לציר הוא 2555. היו חסרים, איפוא, תשעה קולות. ארבעה קולות התקבלו כבר למחרת היום.

10 מעטפות צבאיות הגיעו באיחור לוועדת הבחירות, בארבע מהן היו פתקי צ' כשרים. חסרו עוד חמישה קולות. מזרחי חשב ש־הענין אבוד. בכל זאת לא התעצל, עבר על כל הדו"ח־ים של ועדות הקלפי. בקלפי מספר 30098, הקלפי בה היה נשיא־המדינה בין ראשוני המצביעים, נפטלו המעטפות של 50 הבוחרים הראשונים, שלא הוחתמו על ידי פקיד־הבחירות. היו בהן בדיוק חמישה פתקי צ', שיכלו להבטיח את בחירת מזרחי רחב־הכתפים למועצת הבירה.

מזרחי פתח בפעולה מהירה לבירור פרשה. אולם מפא"י היתה מהירה ממנו. היא הבינה כי חמשת הקולות האלה מחזיקים את המפתח לעתיד העיריה — אחת מעמדות־המפתח של השלטון העירוני בארץ. במועצת העיריה של 21 חברים. כל עוד היה הקול ה־21 בספק, היתה חלוקת הכוֹחות: מפא"י והשמאל 8, דתיים (כולל רביע) 7, חרות 4, פרוגרסיבי 1. אילו היה ה־21 איש הצ"כ, היו מובטחים לבחירת ראש־עיר

מסעודה לבית־הסוהר, על מתן עדות שקר לסוחריהדת ברחובות לא היה איכפת, כי נראה, שקרבנם ילך לבית־הסוהר.

★ ★ ★

לאופה כואב הגב

אם היה ברור כי הדתיים הלאומיים שיחדו כמה בוחרים כדי להבטיח את מקומם של חיאל חייקין ודויד שרעבי במועצת העיריה, לא היה ברור אם שוחד הוא עכירה המחייבת ביטול הבחירות. בכל אופן ספק זה כורסס בליבו של אברהם גוברמן, נציג היועץ המשפטי.

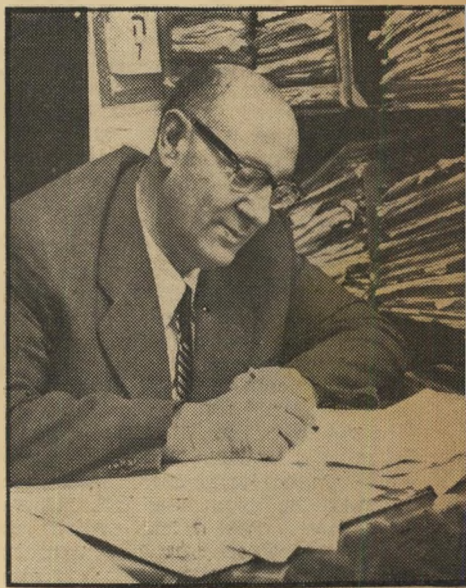
קבע גוברמן: „בית־הדין צריך לנהוג זהירות, כי ביטול הבחירות יגרום נזק ל־ציבור... כמו כן כתוב בחוק העיריות כי יש לבטל את הבחירות אם אדם נבחר שלא כדין. חוק זה נקבע בשנת 1950, והוא הש־מיט את הפיסקה שהיתה בחוק הישן משנת 1934, שקבעה כי שוחד הוא אחד הדברים המחייבים ביטול בחירות. עכשיו זה איננו. לכן ספק אם גילוי שוחד מחייב ביטול בחירות...“

תשובתו של תורי היתה פשוטה יותר: „הפיסקה: אדם שלא נבחר כדין, כוללת גם שוחד... נדמה לי שגוברמן אינו מביע את דעתו של היועץ המשפטי כשהוא מעלה טענה זו לפיה שוחד אינו סיבה לביטול בחירות.“

לאם הסכים, הבחירות בוטלו. „באמת שאני מרחם על משה מרגליות“, התוודה השבוע משה מקייטין, כשהוא בוחש ספל קפה באותה הנאה בה בחש בגילוי השוחד בעירו. „הוא היה פועל מאפיה, עד שנבחר למועצה מטעם אגודת־ישראל (העולם הזה 1160). אמרתי לו לפני שבועיים: משה, אל תעזוב לגמרי את המאפיה. מי יודע מה יכול לקרות? אל תסמוך על זה שאתה סגן ראש־העיר בשכר בקואליציה. היום עסל

עיקר השחיתות של סוחריהדת התגלה דווקא במשפט. למולם של התובעים הסתכ־סכו הזויפנים ביניהם. הפקיד הדתי אליהו אנור, ששילם את הכסף למשוחזים, כתב לפי הוראת המועמד מנחם מצרי קבלות פיקטיביות. סכום הקבלות הפיקטיביות הת־אים לסכום ששולם למשוחזים. אנור הלך למקייטין, גילה את הכל.

מה שלא השלים בעדותו אנור, עשו ה־אחרים. מסתבר כי ליתר בטחון שיחדו הדתיים גם אנשים שלא יכלו לראות מע־שיהם. תמורת 15 לירות הסכים העיור הישיש עזרא סלמן להצביע בפתק מיוחד, שמצרי שם בכיסו. הוא ידע שהוא מצביע ב־, אך לא ראה את הפתק.

המונצ

עורך־הדין הצבר שלמה מזרחי, המועמד הראשון של הצ"כ, שתבע את ביטול הבחירות.

• הרכבה: מפא"י (5), תימני־חרות שעבר למפא"י (1), תימני־מפא"י (1), צ"כ (3), אגודת־ישראל (1), אחדות־העבודה (1), דתיים־לאומיים (2), נגד: חרות (1).

במדיונה

(המשך מעמוד 8)

מנהיגיה הרוחניים של העדה המוסלמית בישראל, שיר מוסא סברי, כי גובה המוהר בישראל הוא מוגזם (העולם הזה 1158). בתשובה לשאלה שהופנתה אליו על-ידי חתנים בעתיד מכפר דיר-חנא שבגליל, הציע הקדי הצעה מהפכנית: "הכריזו על שביתת נשואין!" תבע הוא: "על הכנסת לחוקק חוק שיגביל את גובה המוהר. גם הדת ה' מוסלמית אינה רואה בעין יפה את הספרות במחיר הכלות."

עבד אל-סאלם התייעץ עם כמה מחבריו כטייבה, החליט לקרוא לכנס בו יוכרזו על הקמת תנועת הלוחמים בגובה המוהר. **כלה לדוחם.** "אילו רצה עבד אל-סאלם עצמו להתחתן היה הדבר קל מאוד," הסביר השבוע לכתב העולם הזה אחיו הבכור של הצעיר הלוחם, "הוא צריך רק להצביע על בחורה ואנחנו כבר נשלם את המוהר." האח עצמו, עבד אל-חליב, בן ה-26, שילם רק אלף ל"י כמותר עבור אשתו ואם בנו בן השנה. "והו מוהר אחיד הנהוג במשפחתינו," אמר הוא, "אנחנו לא מפריזים." בהתחשב עם גובה המוהר המקובל בארץ, כי חמשת אלפים ל"י לנערה ממוצעת, היה זה מוהר צנוע למדי.

גם אביו של עבד אל-סאלם מוכן לקנות לבנו הצעיר כלה. אולם הוא, כבנו הבכור, תומכים בצעדו המלחמתי של עבד אל-סאלם. "המוהר בא כדי לקנות תכשיטים ובגדים לכלה, לא להעשיר את הוריה," אומר האב בן ה-50. "בני הולך במצחת אללה ומוחמד." **אללה דא שבע רצון.** הצעד הבא של עבד אל-סאלם היה הודעה על קיום הכנס בטייבה ומשלוח הזמנות לכל ראשי הציבור הערבי בישראל. הצעיר השחרחר לא פסח אף לא על שם אחד שעלול היה לסייע לו בתכניתו. הזמנות נשלחו לכל חברי הכנסת הערבים ("חוק ממק"י" סיפר הוא לכתב העולם הזה). הם חושבים שהסוציאליזם יפתור את הכל. "לשלושת הקדים המוסלמים, לבישוף חכים, לשייך סולימאן טריף ה' דרווי, ולראשי המועצות המקומיות הערביות. הכנס עצמו נקבע ליום חמישי בשבוע שעבר. כל ההכנות נעשו, צעירי הכפר גויסו לעזרת המבצע והעתונות הזמנה כולה. עבד אל-סאלם שכח רק גורם אחד: מזג האוויר.

וכאילו אללה עצמו לא היה שבע רצון בי יותר ממעשי מאמיניו, ירד ביום הכנס הגשם. וכך קרה כי בבית הקפה הצנוע שבטייבה התאספו כל הפעילים הצעירים של התנועה החדשה, העתונות על כל כתביה המעוניינים ועבד אל-סאלם עצמו. המוזמנים הנכבדים הסתפקו במשלוח ברכות. השבוע עשה הלוחם הצעיר את מאונו הראשון. הוא ותומכיו גייסו סכום של 40 ל"י לראשית המבצע. 20 ל"י שולמו לבעל בית-הקפה. המודעה בעתונות על קיום הכנס עלתה 24 ל"י ושש ל"י נוספות יצאו על משלוח ההזמנות. הסיכום: גרעון של עשר ל"י אותן שילם עבד אל-סאלם מכיסו. "אין דבר," מתנחם הצעיר שהרים את נס המרד במסורת הלא-כליך מקודשת, "אנו עומדים להוציא בטאון מיוחד, בו נפנה לכל הצעירים המוסלמיים בישראל, להתגייס ל' עזרתנו להצלחת המבצע."

משפט

פספורט בלי חתונה

גינה ג'פה (41) באה מבראזיל לישראל כדי לנח. אחרי 20 שנות נישואים שלא עלו יפה, החליטה לקחת חופשה ולהתאזר. לכן ראתה התיירת בעין יפה את נסיונות קרוביה בארץ למצוא לה שידוך מתאים יותר. הנסיונות הצליחו. התיירת המאוכזבת מברזיל פגשה את גבר חלומותיה.

הגבר, שהיה מיועד להיות בעלה השני, לא היה עשיר כבעל הראשון, הקבלן המצליח. אימרה קאופסטייל (44) היה שותף עם אחיו מיקי בבית חרושת לשימורי דגים בתל-אביב. אבל הוא היה עדין, מנומס ובעל תרבות אירופית. האהבה בין השניים פרחת במהירות. חודש לפני סיום ביקורה של ג'פה הצהיר קאופסטייל כי הוא רוצה לשאת אותה לאשה. בקש ממנה להתגרש מבעלה. הכלה הנאה הסכימה, חזרה לברזיל.

דמעות בעיניים. בכל נמל אליו הגיעה אניטה, ציפה לאשה המאושרת צרור של מכבי-אהבה לנהטים. "ברגע שתתגרש מי בעלך אנשא לך ואנא עשי כל מה שאפשר כדי להתגרש," כתב לה אימרה. "זה מכתב האהבה הראשון שלי," כתב. במכתבים ה' באים הוא היה כבר יותר מנוסה. "גינה יקרה ואהובה," כתב אימרה המאוהב, "כל יום נראה בעיני כמו נצח. שום דבר לא מעניין אותי. מחשבותי רק אצל גינה אהר

"מטע" שוב לעזרתך..."

המוגרינה
בטעם
חדש

משמנים צמחיים מובחרים ביותר -
ללא תוספת חמרי שימור

"אחד הרומנים הטובים
בעשור האחרון"

(העולם הזה 1163)

...ואחד בלב"

רומן בגידה מאת

ויליאם סארויאן

לראשונה בעברית בהוצאת
"דשא", ספרייכים במתכונת
עולמית.

הופיע

האסקינוס

נעידנד

מאת פיטר פרויכן

הרביעי בסדרת

ספרייכים "דשא"

מחיר כל ספר 95 אגורות

תמונתי
חשובה

כי טקסטיל שמפו
האמצעי האידיאלי
למשי, צמר וכל
האריגים העדינים,
אמיתי רק אם ה'
אריזה נושאת תמו'
נתי. דרשו אך ורק
טקסטיל שמפו והוה'
רו מזויפיק!

טקסטיל
שמפו

המפיצים היחידים חברת נורית בע"מ

דואו
בי"ס
לרקודים
אקסקלוסיבי
ההרשמה: תל-אביב
רח' פינסקו 2 8-5 אחה"צ

שתה
חיס
תקבל פרס

המנוי -

קיבלת
חשבונית,
נא
פרע
אותו
בהקדם.

הופיע! הופיע!

עמק המוות

רומן מרתק,

רב עלילות

והרפתקאות

158 עמ' 900 פר'

מר פרוינד הנכבד...

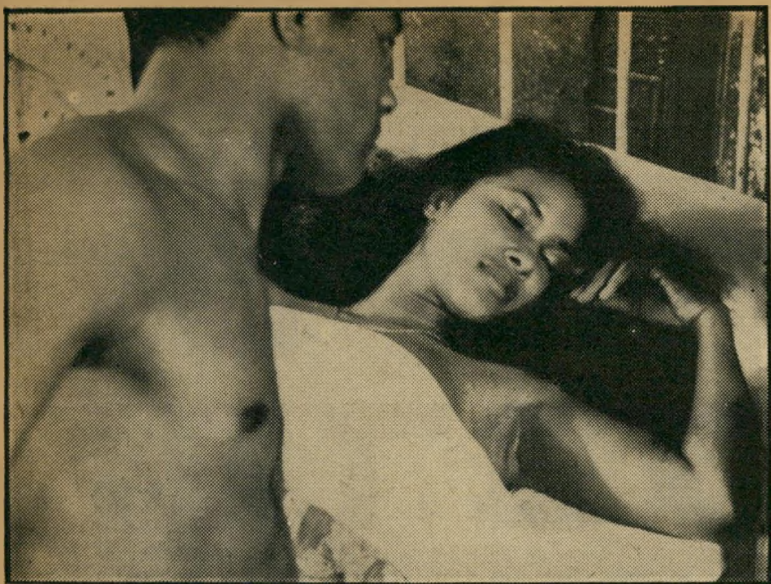
"...את שתי החבילות ששלחתם לנו קיבלנו במצב תקין ומסודר. נשמח אפוא להמליץ אודותיהם ב' אנו ידידנו. זהו תכנו של אחד מתוך עשרות המכתבים המגיעים אלינו מכל קצות העולם, עבור חבילות השי הנשלחות באמצעותנו לידידים מאת ידידים. מבחר עשיר של תשורות ישראליות מקוריות, יעוז מקצועי, שרות אדיב, אריזה מעולה ומשלוח מהיר של חבילות שי לכל קצו תבל, אלה הן התכונות המאפיינות את

מתנות - פרוינד

תל-אביב, רח' אלנבי 41

המשהה הבדוקה
נגד הצטננות
וכאבי שרירים

מרפסה דואן וברנו מלו ב"אורפיאוס הכושי" במקום ברק מצאוס — אבן מידי ארוסה קנאית

אהבה בחדר. באמצעות מתורגמנית, מורחה לשעבר בבית הספר לחרשים אלמים, סיפרה ברטה השבוע בבית המשפט את קור רותיו של הטיוול:

"רציתי ללכת לרחוב 34 לראות את החנויות היפות שם, אבל הוא אמר שרחוב 14 יותר מעניין. הלכנו רחוק ברגל וכשהגיעה שעה ארבע רציתי לשבת בבית קפה. הייתי עייפה מאוד. פתאום הוא הצביע על בית ואמר פה יש בית קפה שקט. עלינו במדרגות. היה שם חושך ואינני רואה טוב. באותו בית הייתה קופה והוא שילם. שאלתי איפה בית הקפה והוא אמר שאחכה. הוא הרביל אותי בפרוד דור, הכניס אותי לחדר וסגר על מפתח.

בתי. אשר נאמן לך. אני בטוח שזו נסי עת האחרונה לבד. יש לי דמעות בעינים כשאני כותב לך. כקושי אני יכול להחזיק מעמד ומצפה לרגע בו נהיה יחד."

אימרה גם ויתר על רכוש הרב. בקשר לדברים שאת רוצה להביא איתך, כתב, "אל תדאגי. הכל לא חשוב. חשוב רק ש תבואי בריאה בעזרת השם, ותבואי בכל מחיר בתור תיירת."

המשפט האחרון נראה לגיפה המאוהבת מוזר במקצת. היא לא הבינה מדוע עליה לחזור כתיירת. הרי החליטו להינשא ולחיות בארץ. היא הבינה יותר כשחזרה לארץ.

ערומה מכאן ומכאן. החתן הלא-כל כך צעיר קיבל את כלתו המיועדת בהתלהבות. הוא התלהב פחות כשביקשה התיירת מברויל להפוך לאשה ישראלית. כש נקבע תאריך הירושם כרבות נזכר כי חס רים בגדים. גיפה הודיעה לו כי הם נפרדים. כעבור חודש הוא הופיע. התברר לו כי אמר, שאינו יכול להיות בלעדיה.

יום לפני הנשואין התלונן החתן על כאבי ראש. "אבוא מחר בשמונה ונצא לקניות," הבטיח כשהלך. הוא לא בא יותר. כשהגיעה שעת הצהריים טלפנה גיפה אל אחיה, שאלה מה קרה לו. אחיו טען שאין לו מושג.

גיפה הבינה כי לקחה את מכתביו של הגבר המהסס בריצנות רבה מדי. כשכתב לה כי יקבלנה, אפילו אם תבוא רק עם שמלה לבשרה, הסכימה מיד לתנאי הגט של בעלה היא, ויתרה על מחצית הרכוש שהגיע לה לפי חוק בראויל. היא נשארה ערומה מכאן ומכאן.

השבוע תבעה הכלה מברויל את החתן הישראלי למשפט. סכום הפיצוי: 33 אלף לירות להוצאות. היתר סבל ביוון וצער.

דרכיחיים

מי אבי?

עטרה גוטמן, תינוקת יפהפיה כבת שני תיים, השתעשעה על הרצפה בדירת סבה וסבתה. בשבילה לא היה שבוע זה שונה

"הוא אמר בנוכחותי שהוא אשם. הדוד הציע שאסע לגרמניה לעשות הפלה והוא אמר שאגיד לאבי שלא הוא, אלא מישו אחר, והלך. למחרת, הדוד הזמין כרטיס באוירון. בגרמניה לא נעשתה הפלה. אין רשות. פגשתי אותו אחר כך בתל-אביב."

קרב על ההוכחה. בשלב זה ביקש עורכי-הדין, שמונה עלידי אביה של ברטה, למנוע ממנה את הסבל שבמסירת העדות ולחקור במקום זה ואילך את אביה. האב לא נחקר. המשך המשפט נדחה.

את טענותיו ריכז אביה של ברטה, ש הגיש את התביעה בשמה, ב-13 טעפיו של כתב-התביעה. לדבריו אין ספק שהנתבע הוא אביה של התינוקת, שנולדה כתוצאה מהמעג שהיה בין השניים בניוירוק. הנתבע לא נשא בהוצאות הלידה, לא קיים ואינו מקיים

למסגד חסדק, שצריחו מתנשא (בתמונה מימין) מעל בתי השכונה הערבית מנשיה, בין תל-אביב החדשה ליפו העתיקה, קם השבוע מתחרה — מגדל קידוחינפט שהוקם תוך שמונה ימים על מגרש ריק בקרבת הים, בתוך שרידי חורבות השכונה הערבית. הקידוח מבוצע על-ידי חברת הנפט הלאומית והוא נקרא "יפו 1". עבודת הקידוח החלה השבוע וכמה מתושבי הסביבה, שעמדו לעבור לשיכונים מהספים לעושות זאת בתקווה שאמנם יתגלה נפט במקום וערך בתייהם העכשוויים יעלה.

את בתו. מאחר שברטה אינה מסוגלת בגלל מומה לדאוג לעצמה, והיא ובתה סמרי כות על שולחן האב, דורש הוא מזונות בסך 200 לירות לחודש.

כתב-ההגנה הוא חדגוני, מכחיש הכל. בעוד שאשת הנתבע טענה כי אפילו קרה מה שקרה הרי זה לא נורא. הודיע בעלה האמיד כי לא דובים ולא יער.

לפי החוק העברי אם נולד ילד לפנויה לא מספיק שתצביע על גבר ותגיד נה אבי הילד. הוא צריך להודות בבית-המשפט או מחוצה לו באבהותו. אם ברצונו לסתור עדויות על אבהותו, עליו להביא עדים כי באותה תקופה היה בחיי האשה גברים אחרים.

עוד הרבה צער ובזיון נכונו לכולם עד גמר המשפט. אולם הוריה של ברטה הת- ליטו להילחם עד הסוף. הם דחו את ה- צעת הנתבע להתפשר. "הקטנה היא הדבר היקר ביותר שנשאר לנו בחיים, ונילחם בכל כוחנו שהיא לא תסבול."

מכל שבוע אחר. היא לא ידעה כי באותה שעה עמדה אמה ברטה גוטמן (36), חרשת אילמת ועיתרת-למחצה, על דוכן העדים בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב וניסתה להוכיח לשופט ד"ר יצחק קיסטר כי האיש עליו היא מצביעה הוא אבי בתה.

ברטה עצמה לא דיברה מעולם. כשהיתה בת שנתיים ועדיין שתקה הבינו הוריה כי הגורל התאכזר אליהם, השקיעו את כל מרצם וכספם לריפוי הבת. לפני עשר שנים היה נדמה כי עלתה על דרך המלך. היא נישאה לצעיר חרש-אילם. אולם הנישואים לא הצליחו. כעבור ארבעה חודשים התגרשו. לפני כשנתיים הוזמנה ברטה לארצות הברית על-ידי דודת שביקש לעזור בריפוייה. באחד הימים, בשעת נפש שערב אגודת החרשים-אלמים בניוירוק, היא הופתעה למ- צוא ליד שולחנה מכר ותק מישראל. היה זה אחד מפעילי האגודה הישראלית של החרשים-אלמים. למחרת בבוקר בא האיש, גבר כבן חמישים, לדירת הדוד, לקחה לטייל.

קולנוע

בקרב

אורפיאוס עם גיטרה

אורפיאוס הכושי (חן, תל-אביב, צר- פת-ברזיל) מבוסס על אחת המפורסמות ש- באגדות יוון. אורפיאוס ואורידיקה היו זוג נאהבים שלא נפרדו מעולם, עד אשר הכיש נחש את אורידיקה והמיתה. אולם אהבתו של אורפיאוס לא שככה. הוא ירד אחרי אהובתו לשאול, קיבל רשות להוציאה משם, בתנאי שלא יביט בה כל הדרך. הוא הפר תנאי זה ואורידיקה הוחזרה לשאול. בפתח השאול המשיך אורפיאוס להשמיע את נעי- מותיו לאהובת-ליבו, עד שלבסוף ריחם עליו צאוס, המיתו במכת-ברק כדי שיוכל להצ- טרף אל אורידיקה.

על בסיס אגדה טראגית זו נבנו סיפורים, שירים ואופרות לאין ספור. עליה בנה גם מרטל קאמי, המגדולים שבמחא, צרפת, את אחד הסרטים הפיוטרים והיפים ביותר ש- נוצרו בשנים האחרונות.

הוא העביר את מקום ההתרחשות של ה- טרגדיה לרייז-ה-זינור, בית ברזיל. אורי- דיקה שלו היא בת-כפר כושית תמימה (מר- פסה דואן), הנקלעת לעיר הסואנת, בברחה מפני גבר אלמוני הרוצה להרגה. בעיר, ה- נמצאת באוירה של ערב קרניבלי, פוגשת אורידיקה באורפיאוס (ברנו מלו), נהג חש- מלית כושי צעיר, שכל בנות שכונתו רוד- פות אחריו. אורפיאוס המאורש ליפהפיה כושית אחרת, הוא גם מורה בבית-ספר ל- מחול הסמבה, מכין את להקתו להופעה ב- קרניבל. בין השניים נרקמת אהבה עדינה. היא מגיעה לסיומה הטראגי, כשתוך כדי הקרניבל הססגוני הסוער, מנסה אורפיאוס להציל את אהובתו מידי של הנבר, המח- פש בתלבושת מלאך-המוות, גורם למותה של אורידיקה במרידיו.

בחיפושיו אחרי גופתה, נקלע אורפיאוס לבית-משוגעים, מוציא אותה לבסוף מתוך מקרר חדר המתים בבית-חולים. נושא את הגופה אל ביתו, שם מעלה ארושתו בקי- אתה אל ביתו באש, מידה בו אבן, המפילה אותו לתהום, יחד עם גופתה של אורידיקה.

אורפיאוס מת. נשארה רק הגיטרה שלו. ילד קטן נוטל אותה ומנסה להעלות באמ- צעות צלילי-מיתריה את השמש. ילדה קטנה רוקדת למולו. אגדת אורפיאוס עומדת להת- חדש בפעם נוספת.

פיוט על החיים. הסרט הוא שילוב נהדר של צילומי נופים מרהיבים של ריו, של אירת קרניבל פנטסטית ומשחק טבעי ונוגע-ללב של שני שחקנים חובבים, שהפכו בידיו של קאמי לכוכבים. ברנו מלו היה כדורגלן ברזילי לפני שנלקח להשתתף ב- סרט. מרפסה דואן היתה רקדנית כושית קטנה, שהסתובבה בפאריס, שעה שקאמי בחר אותה מתוך מאות מועמדות.

זהו סרט המשאיר בלב הצופה חוויה בל- תינשכחת. קאמי הכניס לטרגדיה הקודרת פירוש מיוחד משלו. בסרטו אין זו אגדה על מתים. זהו סיפור לירי על החיים היפים, על שמחת החיים, על תשוקות ועל נופים מלאי-הוד, שגורלו של האדם מחייבו להיפרד מהם יום אחד, ורק רוחו, רוח השירה וה-

סרטים

בלט למצלמה ולתייר

הבזרינה בירה הרבש (הוד, תל- אביב, בריטניה-ספרד) הוא באלט למצלמה ולגלילי צלוליד. הפרימצלמה מתרת על פני גבעות אנדלוויה, קופצת ממדרד לגרנדה, מטרקליני אלהמברה אל תמונות אל-גרקו, או בפונדק כפרי, כשגלילי הצלוליד מלחם אותה במחול של צבעים בהירים ונופים מר- היבים. גם מבלי לדעת מי הוא המלחין וה- מחבר של באלט זה — אפשר לקבוע כמעט בבירור שהוא אינו יכול להיות אחר מאשר לשכת התיירות הספרדית.

יש בסרט כל מה שלשכת תיירות ממל- תית איוזו שהיא עשויה לחשוב שימשוך ליבם של תיירים. ולודמילה צרינה, בתור תיירת המבלה את ירח הדבש שלה בספרד בחברת בעלה, נשיא אגודת מגדלי בקר אוסטרלים, עושה הכל כדי להראות שלשכת התיירות הצליחה לשכנע אותה.

בסיוריה בנופים הלוקחים מגלויות-ברכה של הקרן הקיימת, היא פוגשת גם באנ- טוניו, מגדולי רקדני ספרד. ועוד בטרם הסי- פיקה להיות אשה כראוי לבעלה, וכבר היא נקרעת בין חובתה לבעלה לבין אהבתה ל- באלט. צרינה בעלת הגיורה הפנטסטית, אך החסרה כל מושג- שהוא במשחק, מתלבטת ארוכות אם לרקוד לצידו של אנטוניו או לחלילו של בעלה. התוצאה — קדחת, במו- בן הרפואי של המלה.

מה שמציל את הסרט הם שני קטעי באלט ספרדי דרמתי, לפי מוסיקה של דה-פאלה, בכוריאוגרפיה של אנטוניו. הם אינם מל- היבים במיוחד למרות ההשקעה הגדולה ש- הושקעה בהם, אך הם מספקים לפחות את ההצדקה לשמו של הסרט.

תדרוך

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם:

- **גורלו של אדם** (צפון, תל-אביב). אפופיאה של אדם פשוט במלחמה. סרגי בונדרצ'וק מבנים ומשחק את סיפורו הנוגע ללב של מיכאל שולוחוב.

- **סיפוריה של נזירה** (ארמון-דוד, תל-אביב). הנשמות החיות מאחורי הגלגלות המתות של הנזירות. אודרי הפבורן נכנסת למנזר כמאמינה, יוצאת ככופרת למחצה.

- **אנם הברבורים** (גת, תל-אביב). רק לחובבי בלט. המובחר ביצירות הבלט הקלאסי, פרי יצירתו של צ'יקובסקי, בבי- צוע להקת הבולשוי תיאטר הרוסית, הנח- שבת לטובה שבמבצעי בלט זה.

סרט שחובה לראותו:

- **הירושימה אהובתי** (פאר, תל-אביב). הנפלא בסרטי דורנו. אלן רנה מחזיר את שיטת ז'אנר-התודעה לקולנוע, מציג אפיונות-אהבה בת- יום בין אוריכל יאני לשחקנית צר- פתיה, על רקע זמעות הירושימה ואהבתה האסורה של הצרפתיה ל- חייל גרמני. משחק מקסים של עמנו- אלה ריבה.

עם הכשע המחריד ברמות-השבים הגיעה

מגיפת ההתאבדות המסכנת לשיא

המטירור המדיבה

בגשם שוטף, מכורבלים במעילי-גשם ומחזיקים במטרות, עמדו ביום החמישי האחרון כחמישים איש בבית-הקברות הקטן של המושבה רמות-השבים. על גבי שלוש אלונקות ירוקות הורדו אל הבור הגדול שלפניהם שלוש גחיות עטופות תכריכים לבנים. כמה פועלים מיהרו לכסות אותם ברגבי עפר.

איש מהנוכחים במקום לא זעק. איש מהם לא בכה. איש לא הוציא הגה. הם עמדו קודרים ושותקים. כל הטקס כולו ערך דקות מספר. וכשהוצבו שלוש מצבות עץ קטנות על תולית העפר שנערמה על הבור, הם התפזרו בשקט.

במשך ימים מספר עטפה אוירה של מיס-תוריות מזורה את שש מאות התושבים, רובם ככולם יוצאי-גרמניה, של המושבה הקטנה השוכנת בין רעננה וכפר-מלל, שב-עבר נהגו לקרוא "כפר קוקוריקו" על ה-תרנגולות הרבות שהיו את עיקר פרנסתם של התושבים.

הם הסתגרו בבתיהם, סירבו במשמעת פרוסית לדבר עם זרים. כשניסו עתונאים לדוכב את ראשי הכפר הודיע וילהלם לירס, מזכיר המועצה המקומית: "כאן לא אוהבים עתונאים!" כשניסו זרים לברר ביום ההל-

ויה היכן מקומו של בית-הקברות, סירבו ה-תושבים להראות להם את מקומו. הם ניסו להסתיר את מועד ההלוויה. כשצלם העתונות הגיע בכל זאת למקום, הועמד עליו שומר-ראש מיוחד ששמר את עקבותיו בחיפוי צמוד, לא איפשר לו לצלם, תוך איומים במשפט לינץ'.

הדברים הגיעו עד לידי כך שכאשר שאל זר את תושב המקום לכתובת מסוימת, מיד הותקף התושב המקומי על-ידי חבריו מבני המקום, שגערו בו בזעם על שהעז לדבר עם זר.

אם אי-פעם נראה בארץ מקום מוכה מצפון, היתה זו רמות-השבים בסוף השבוע האחרון. על המקום היתה נסוכה אוירה של אשמה כללית, של שתוק מאורגנת, כאילו לפי הוראה מגבוה. תושבים ותיקים סירבו לדבר, אפילו עם קרוביהם שבאו מהחוץ, על נושא אחד: התאבדותו של הינריך (היינץ) שר, שלחתה ברצח אשתו צילה ובתו בת ה-13 רחל, ביום השלישי בשבוע האחרון.

אפשר היה ליחס התנהגות מזוהה זו לאופיים ה"ריקני" של התושבים במקום, ר"ל במ סוחרים ובעלי מקצועות חופשיים לש-עבר, שעברו לעסוק בחקלאות לפני 27

רחל שר, בת ה-13, תלמידת כתר ח' שבבית-הספר בכפר מל"ל, בו לומדים גם ילדי רמות-השבים, מ-גבי אלונקה בגשם שוטף, על-ידי שניים מאנשי המושבה, לעבר גן-הילדים של

גופת הבת

החקירה הפתולוגית קבעה בד-בוצע הרצח. כל בני המשפחה הוש-ברעל הסטריכנין, שהוא רעל ח-גורם למחת ביסורים קשים תוך-לפי הנחת החוקרים קרוב לודא-ידעה מה עומד להתרחש, הסכימה-ההרעלה חתך היינריך את עורקיה-ואשתו, השכיב אותן במיטה ו-הבת במיכח. רק אחר כך חתך-עורקי עצמו. בדרך כלל אין הה-המבוצעות באמצעות חיתוך ורי-ליחות. הדם המתקשר מונע מות-צירוף הרעל וחיתוך הורידים ה-ודאי.

על פני המקרר הלבן שניצב-הזוג לבין חדר הילדה, וכן לאור-השיש של המטבח הקטן, נראו-רבים. הם הביאו לידי ההנחה כי-צחה בחדר ההורים ורק אחרי-כך-מיטתה בידי האב.

למה ביצע היינריך שר רצח מש-ריד כל כך? אנשי קואופרטיב אל-על כך סיפורים חלקיים. לדבריהם, לפני שבועיים לחופשה שנתית, בע-גילה ממלא-מקומו אי-התאמה-ש חק הביצים. היתה זו טעות ב-400. אחרים אמרו כי-היתה זאת טעות ב-150 ל"י. לא-הוכחה כי אמנם היתה זו מעילה-טעות סתמית, פורמלית גרידא, ב-השבונות.

כשחזר שר מחופשתו, הוזמן-לבזבז זמן בחקירות מיותרות. הנהלת הקואופרטיב, להסביו את-אמה בחשבון. שר הודיע כי אינו-השיב לשאלות, איים "להסיק-הודיעו לו, כך סיפרו, כי יפסיק-שיבוררו החשבונות. למחרת, שעה-באה להביא לו את משכורתו, ב-ביתו נעול. הובאו שוטרים שפר-

שנה. אפשר היה לראות בכך הרגש-בושה על שפשע מעין זה אירע גם במשפחתם. אולם אי-אפשר היה להימלט מן ההרגשה שעל תושבי המקום רבצה הרגשה של חטא ומצפון רע, של אחריות לפרשה שהביאה את היינריך שר לבצע את מעשהו המטורף.

מה העיקר עד המצפון?

היינריך שר נמנה על מייסדי רמות-השבים. הוא התישב במקום יחד עם אשתו צילה, אותה נשא לאשה עוד בגרמני-יה. כאשר קיבל כל אחד מהמתיישבים חלקת אדמה בת חמישה-עשר דונם, לצורך עיבוד חקלאי, לא היה שר אחד מאלה. הוא לא רצה, מסיבות אישיות, לעסוק ממש בחק-לאות. תחת זאת נבחר אז לשמש כאחראי לשיחוק הביצים שהוטלו בלולי "כפר קוקוריקו". מאוחר יותר, כשהשיחוק נעשה ב-אמצעות הקואופרטיב המארגן אל-על, ש-התפתח משנה לשנה, התרחב והקים בנינים, נשאר שר במשרתו הראשונה.

27 שנה הוא עסק באותה עבודה. 27 שנה הוא גר בבית קטן, מוקף גדר חיה מטופחת. 27 שנה עשה את הדרך החדגונית הקצרה בת עשרים המטרים מפתח ביתו עד לפתח הקואופרטיב. במשך 27 שנה עדיין לא הכירו אותו רוב רובם של תושבי המקום מקרוב. אחרי 27 שנה, הוא נעל את ביתו על מנעול מבפנים.

כשפרצו לשם השוטרים בערב אותו יוב, הם מצאו את גויתו וגוית אשתו מונחות על הספה הדו-פינתית הצנועה שבחדרם. ב-תוך שלוליות דם קטנות. בחדר השני מצאו את גחית הבת. עורקי הידיים של שלושתם היו חתוכים. כמה סכיני-גילוח מגואלים ב-דם, ושלוש כוסיות בהן נמצאו משקעים לבנים של רעל הסטריכנין, העירו על מה שקרה במקום.

זוהי מיטתה של רחל שר, עליה הונחה גופתה בידי האב אחרי שנרצחה על ידו. על המיטה נראים עדיין כתמי הדם. ליד מיטה זו מונחות נעליה של רחל. על הארון מצד ימין מונחת תעודת בית-הספר שהילדה קיבלה עם גמר השליש הראשון בשנה זו.

מקום הכשע

וגילו את הרצח המשפחתי. אולם בסיפוריהם אלה לא סיפרו אנשי המקום את כל האמת. קשה היה להניח ש' אפילו בגלל מעילה של 150 ל"י ילך אדם להשמיד את משפחתו במו ידיו. מה הביא את שר למעשה הנורא — זה היה הסוד שאנשי רמות-השבים ניסו בכל כוחם להסתר, ושהעיקר מאד על מצפונם.

★ ★ ★

קהות-חשים מוזרה

שר לא היה אדם מאושר. הוא היה מוכה-גורל. אשתו היתה רפת-שכל — מפגרת. גם שתי הבנות שילדה לו היו מפגרות.

מה היתה מידת הפיגור של כל אחת מהן — קשה לקבוע כיום. בקרב המדענים נח' לקות גם הדעות אם פיגורן של הבנות היה תוצאה מתורשת האם או מהסביבה. המדע המודרני לא הגיע עד היום למסקנה מה משפיע על מה — מעצורים רגשיים על פגמים אורגניים, או פגמים אורגניים על מעצורים רגשיים. הדעה המקובלת היא כי במקרים מעין אלו, גורם חוסר טיפול נכון והרתעות מצד אב מפגרת, לפיגור הצאצאים.

מסיבה זו היתה משפחתו של שר מסוגרת בתוך ביתה. מסיבה זו נשלחה הבת הבכירה (24), שנשארה בחיים, לטיפול במוסד. למש-

האם והבת

תמונותיהן של צילה ורחל שר, שצולמו לפני כשמונה שנים, כפי שהיו תלויות במסגרת בחדר המשפחה. למרות גילה, נראו פניה של האם ילדותיים.

חטא וכשע

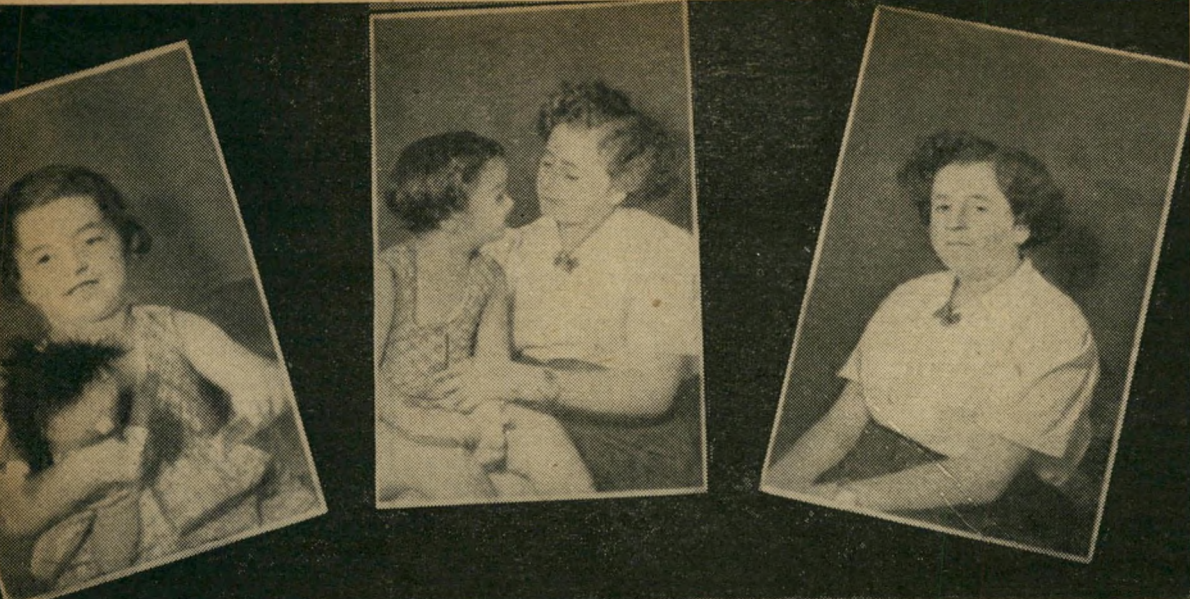
בית ליד בית ניצבים ביתו הקטן של הינץ שר (שמאל) ומחסן המספוא הגדול של חברת אל-על, חברה לשיווק ביצים ועופות בה עבד שר כאחראי לשיווק ביצים במשך 27 שנים בתים אלה היו כל עולמו.

פחת שר לא היו יחסים קרובים עם השכנים. הוא לא יצאה לביקורים חברתיים או לבי' לויים משותפים. היינריך (58) עצמו, נעשה אדם עצבני וקשה. עצם העובדה שנשא לו אשה מפגרת מעידה, לדעת הפסיכולוגים, שמלכתחילה היה בעל רגשות נחיתות מסור ימים. הוא הקדיש את עצמו כליל לעבודתו. עבודה זו הייתה את תמיצת חייו. זה היה המקום היחיד בו זכה להערכה. היה זה עוגן-ההצלה הנפשי שלו.

עובדות אלה ידועות לכל ברמות-השבים. גם למנהלי קואופרטיב אל-על. אף-על-פי-כן לא היססו לקרוא לשר לחקירה בישיבת ההנהלה. מבחינה פורמאלית היה זה צעד מוצדק. אולם הוא העיד על אי-התחשבות משועת במצבו המיוחד של שר. אי-התחשבות שהעידה על קהות-חשים מוזרה, נוקשות פרוטות והתנפלות לחטא אנושי. התנהגותו של שר בשעת הישיבה ואחריה אינה אופיינית דווקא למועל שנחפס בקלקלתו. היא אופיינית לאדם שנחרד עד היסוד מפ' גיעה מצד אנשים שעבדו עמו 27 שנים, אדם שכל עולמו חרב עליו תוך כמה דקות.

"לא שלחנו שום הודעות פיטורים, ואף לא הודעת פיטורים ומנייים" טענו אנשי המקום הנבוכים באוני העתונאים בליל ה' מקרה. אולם ברו"ח המשטרתי היבש על הפרשה נאמר בפירוש דבר אחר לגמרי: "הודיעו לו כי הוא מפוטרי!"

שר איים, כפי שמוזים גם כמה מאנשי אל-על, כי הוא "יסיק את המסקנות". אצל

מלבד תמונות בודדות אלה לא נמצאו בידי איש אילו שהן תמונות של משפחת היינריך שר. שהיתה מסוגרת בתוך עצמה ואיש מבניה לא נהג להצטלם. הבת השנייה, חוה, נמצאת זה שנים במוסד בחיפה.

"רצח המשפחה בידי אביה-המשפחה קיים באגדות כל העמים. גם אצלנו באגדה, וב' היסטוריה העברית, הוא קיים בסיפור על עקידת יצחק, או בסיפורים על הקרבת הב' כורים למולך, בגיא בן-הינום. מבחינה אנתרופ' פולוגית, טבוע רצח המשפחה ביסודות התר' בות האנושית. היה זה צורך פסיכולוגי.

"בתקופה הטרום-תרבותית לא היתה מש' פחה פטריארכלית, בה שלט האב. או היתה משפחה מטריארכלית, בה שלטה האם ובה לא מילא האב תפקיד חשוב. ההריגות מת' חילות עם היחוס המשפחה הפטריארכלית. מאחר ששלטון האב לא היה בדרך הטבע, הוא היה צריך להבטיח את שלטונו בכוח, ולהבטיח את מקומו כדי שהבנים לא ית' פסוהו. מאוחר יותר היה האב צריך ליצור חוקה שתבטיח שהבנים לא יטלו את מקומו אצל האב. כך נוצר חוק גילוי-העריות, שנועד להבטיח שהאם תהיה תמיד ברשות האב. וכך נוצרה בקרב האבות חרדה מפני בניהם, ואגדות-העמים התמלאו בסיפורים על אבות ההורים את בניהם.

"בהתפתחות של מיליוני דורות, נדחקה הדומה העמוקה הזאת לתת-ההכרה, ונשארו לה כיום רק סימפטומים חיצוניים. אולם מספיק שניתנת איזו הצדקה מספקת, לאדם שלא הצליח לדחוק את הרצון להרוג, איזה הסבר רציונלי שהוא, כדי שישתחררו דחפיו להרוג, את עצמו, או את האחרים.

"ידוע מקרה שאירע פעם באחד הקיבוצים. הפרה הנעצת של המשק מתה יום אחד. לא עבר זמן רב והרפתן שטיפל בפרה וגיי' דל אותה, התאבד. בקיבוץ נערכה אספת אזכרה לזכרה, בה דובר על גודל מסירותו לעבודה, שהגיעה עד לידו כך שלא היה יכול לחיות בלי הפרה שהייתה את גאות (המשך בעמוד 14)

איש אחר, זו אמירה סתמית. אצל איש כמו שר, אין הדבר כך. אבל, למרות שמצבו המיוחד היה ידוע, לא העלה כנראה איש בדעתו מה הוא עלול לעשות. אולם ברנע בו נמצאה דלת דירתו נעולה, ידעו כולם כי משהו נורא אירע, ומיהרו להזעיק את המשטרה. היה זה הסימן הבולט ביותר להעקת המצפון.

★ ★ ★

דג איכרת דגיה

שר נדחה אל המוות על ידי הת' נהגות הציבור. אולם עצם מעשה הזוועה חסר-הצדק שביצע — שבא שבועיים בלבד אחרי שבחיפה רצח אורה אחר, אליהו צבי, את אשתו ושלושת ילדיו ואיבד עצמו לדעת (העולם הזה 1163) ותשעה חודשים אחרי שאורה שלישי, יהודה גצלר, ביצע מעשה זוועה דומה במשפחתו (העולם הזה 1123) — שיחה להתאבדות המשפחתיות אופי של מגיפה. היתה זו מגיפה שנגעה בשתי הקצוות של העולם החברתי בישראל.

מה הן יסודותיה של מגיפה זו? הסכר השבוע הו"ר דוד רוזי, הפסיכולוג הידוע, בתשובה לשאלת כתב העולם הזה: "הרצון להרוג טבוע עמוק בתת-הכרתו של האדם. הוא נשאר כשריד מהתקופה בה היה האדם חיה, שהיתה צריכה להרוג כדי להתקיים. בדרך כלל משתחררים דחפים כאלה בתקופת הילדות, במישחקים בהם נוטלים ילדים צעצועים של כלי-נשק והורגים בהבל-פיהם. אולם ישנם מקרים שבהם אין אנשים מסויימים עוברים את הקתרוזים הזה, בגלל אי-יכולת, מסיבות שונות, או שאינם עוברים בצורה הנכונה. באנשים אלה נש' ארים דחפי חזקים להרוג. אחדים נתפסים לתחביבים, כמו צייד, ואחרים מבצעים מעשי רצח.

קבר המשפחה

שלוש מצבות-עץ קטנות מצינות את הקבר המשפחתי של הינץ, צילה ורחל שר בבית-הקברות הקטן שב'רמות-השבים. ברקע נראה אדם, כשהוא מניח זר פרחים על קבר אחר ומימין אחרוני המלווים של המשפחה שהשתתפו בסקס הקבורה הצנוע של המשפ' חוה. ההלויה נערכה בגשם שוטף ונמשכה זקות ספורות בלבד.

א שנות ארקיע

„ארקיע“ חברה לתעופה אזרחית ישראל. הוקמה בשנת 1950. הציבור א היה רגיל עד אז לשרותי אוויר זרחיים ורבים ראו בטיסה הרפתקה בלבד ולא התייחסו אליה כאל אמצעי תחבורה נוח ומהיר, ורק הודות לפעילותה הענפה של „ארקיע“ השתרש ארץ עומק התעופה האזרחית.

„ארקיע“ היתה אמצעי הקשר המהיר ועזר במידה רבה לפיתוחה של אילת. יא סיפקה לעיר הדרום, שדרכי גישה המקובלות אליה קשות וארוכות, שירותים חיוניים: אספקה, דואר, סעת חולים והסעה סדירה של נוסעים ותיירים.

משך כל זמן קיומה לא נהנתה „ארקיע“ מסובסידיות ממשלתיות, מאזנה נכספי היה חיובי והצדק הרחבה נוספת — הפעם, קו תעופה לגליל ועליון. נמצאה הצדקת הקיום לשרות — שימושם של נוסעים קבועים: חברי ושיקים, עסקני הקבוצים והמושיבים, נושבי המושבות וצפת ועוד.

זמן הטיסה הקצר (27 דקות) מתל-וביב לגליל העליון הוא שלב חשוב בהתפתחות הכלכלית המהירה של הגליל העליון. שרות נוסף הוא זה שהעמידה „ארקיע“ לרשות התייגנים: נהריה ובטבריה, שרות המאפשר ללופי הנוסעים, המבריאים והמטיילים לקצר את הדרך מהדרום לצפון ולהוריקף חוויה בלתי החופשה השנתית.

שרות ההליקופטרים של „ארקיע“, שהוא חידוש אצלנו, תורם רבות לתיירות. אם כי הוא משמש בעיקר לטיסות מיוחדות לתיירות רבים גם לשימושי במשק המדינה: תובלה ורייזוס, מחקר, צילום ועוד.

עד לפני זמן קצר היה שדה-האם של „ארקיע“ שדה-התעופה לוד. לאחר יונה הועברו מתקני „ארקיע“ לשדה-וב. הנמצא כעשר דקות ממרכז תל-וביב. העברה זאת חוסכת זמן ומוזילה את מחיר הטיסה.

ולסיכום כמה מספרים: בעשר שנותיה הטיסה „ארקיע“ בתשעה מטר-יזה (4 מטוסי דקוטה, שני מטוסי יצחקרפט ושלושה הליקופטרים) נכמעט 13 אלף טיסות 310.733 איש.

(מתוך סקירה מאת מר י. הוזמן, מנהלה הכלכלי של „ארקיע“.)

הטיור המדבק

(המשך מעמוד 13)

המשק, הוא הפך למעין גיבור. זמן קצר אחר כך איבדו עור שלושה חברי-משק זה את עצמם לדעת. הפיכת הרפתן שהתאבד לגיבור, סיפקה להם את המנוע האחרון להתאבדות.

„במקרים של רצח משפחה, יש גם מוטיב נוסף, בדרך כלל היא באה על רקע אדיפ, של תסביך אדיפוס. היא באה לבטא מחאה נגד החברה, המגלמת במקרה זה את מקום האב. וזהו מחאה במושגים אינפנטיליים. בכל שלושת המקרים, שארעו בשנה האחרונה, אפשר לראות השתחררות הרצון להרוג, ומכיון שלא יכלו להרוג אחרים, הפנו את התוקנות כלפי עצמם, וכלפי משפחתם, מתוך רצון ללמד את החברה לקח.

גם בעולם החי קיימים מקרים דומים של הריגת הנצאצאים מתוך פחד. דגה שמפחידים אותה עלולה לבלוע את גדיה, שפנה, במצב של פחד, מסוגלת גם היא לטרוף את גוריה.

★ ★ ★

לפרסם או לא לפרסם?

לדעת הר"ר רורי, וכן פסיכולוגים ופסיכיאטרים אחרים, משמשת הפירסומת הנגינת למקרים כגון זה, גורם דוחף לאנשים העומדים על הגבול. היא משמשת להם כעין דוגמה, המצדיקה רצח משפחה. משום כך רבו הקולות בשבוע האחרון שיתבעו להימנע מפירסום מקרים כאלה. גורם נוסף לחיזוק הטוענים להשתקת מקרי הרצח המשפחתיים היה הפחד שידיעות מסוג זה מטילות על ילדים. בתקופה האחרונה התגלו בארץ מקרים רבים כאלה. מורה מרמות-השבים ידע לספר על ילדים, שבעקבות רצח משפחת שר, באו אל הוריהם ואמרו: „אבא, משפחה לא תנעל את הדלת!“ או „אבא, כשתאבד לא תהרג אותנו, נכון!“

אחרי רצח משפחה נצלה, לפני תשעה חודשים, נאלצו צנייני-צבא רבים בצהלה ובנהלמה להוציא את כל-היגשק מבתי-בני כחות ילדיהם, כדי להרגיעם. השפעת מקרים כאלה ניכרת בעיקר על ילדים מתחת לגיל 8-7, בתקופה בה מתחזקים בהם הרגשות האדיפיים, והם מייחסים את רגשותיהם גם לאבותיהם ומחזירים את הפחד לעצמם. יש לחזק חוק שיאסור על העיתונים לפרסם מעשי זוועה כאלה, העלולים להוליד מגיפה ולעורר היסטריה בציבור. חייה את דעתו השבוע משפטן ידוע, „העיתונות עצמה צריכה לנהוג ריסון ולנסות להעלים לפחות במשך תקופה מסוימת, תופעות כאלה, טען הפסיכיאטר המחזיר במחוז תל-אביב, הר"ר זאב ירמילוביץ, מדור המכתבים למערכת בכל העיתונים התמלא במכתבי מחאה על פירסום פרטי מעשי הרצח.

אולם נגד טענות תובעי השתקה-הפירסום מים קיימות גם טענות נגדיות. החברה הדמוקרטית המודרנית מתנגדת להשתקת ידיעות, אפילו סנסציוניות מסוג זה. החברה האנושית במאה העשרים אינה יכולה להסיר כים שאינו שהיא תופעה בחייה-הציבור, תהיה זו גניבה, מעילה או רצח, תושקת, ותהיה הסיבה אשר תהיה. כי דחיק הפירסום הניתן לתופעות ציבוריות מסוג זה, המעידות על מגיפה רגשית, מעורר את החברה ומחייב אותה לתהות על קנקן הדברים ולצר דעת-קהל לנקיטת אמצעים מבלתי-ייתכן ולירפוי המצב. אך פרסום זה חייב להיעשות תוך גינוי חריף של התופעות, כדי ששקשה לאנשים העומדים על הגבול להזהרות עמן.

ההוכחה לכך ניתנה כבר השבוע, כאשר בעקבות הפרסומים על הרצח ברמות-השבים, החלו להישמע קולות של אנשי-מקצוע ואזרחים פשוטים שתבעו ניתוח חייה-הנפש של הציבור בארץ, לשם חיזוק מערכת-העצבים המעוררת של הציבור והבטחת אמצעים שימנעו את התפשטות המגיפה.

כל פסיכולוג המטפל בבעיות הנושואין מכיר מקרים כאלה, טען השבוע הפסיכולוג ד"ר שמחה לב, בצאתו באוהרה אחרי פסע רמות-השבים. „כדי שמקרים כאלה לא יישנו בעתיד, אני מציע שתקום במשטרה מחלקה מיוחדת לפיקוח-נפש, אשר תטפל במקרים של איום מצד הבעל והתערב לטובת האשה והילדים, הזקוקים להגנה. יש לתת סמכות למשטרה לפעול במהירות ולאסור את הבעל המאיים. וכדי שהגנה זו מצד המשטרה תהיה יעילה, רצוי להמשיכה תפעל בשרי-תוף-פעולה עם ארגוני-הנשים והמוסדות הסיציליים אשר יודיעו למשטרה על כל מקרה של טורח ואיום בחיי הנושואין.“

רצח המשפחה ברמות-השבים, אסור לו משום כך שידור מעל סדר היום. אחרת עשוי הטיור המדבק להפיל קרבנות נוספים. הוא חייב להועק את הציבור ומוסידותיו לשם עצירת המגיפה בעוד מועד.

אמנות

בדור

„תכלין ישראלי“

„לומר זיך איבר בטון!“ (הבה נתפייסה) שרה הצעירה על הבמה. מכיון שהיתה זאת הצגה של דויגן ושומאכר, זוג הקומיקאים האידוישיים, לא היה בכך שום דבר מיוחד. המיוחד היה רק בזוהר הזמרת. היא נראתה כספרדיה מבטן ומלודה. והיא היתה בדיוק זאת — נערה ירושלמית, ששפת אמה עברית והיוודעת ערבית ולאדינו, ושעוד לפני חודש לא ידעה מילה אידיש.

יתכן כי זו היתה הסיבה הראשונה לכך שהמבקרים שמו לב לצעירה שמילאה תפקיד טון בהצגה. אולם המבקרים שמו לב לא רק לדיקציה האידוישית של אסתר טובי (23), שהיתה מושלמת, אלא גם לזמרתה ולהופעתה. התוצאה: מעולם לא זכתה שח' קנית צעירה, המבלאה תפקיד אפיוני צדדי, לביקורת חיובית כה כללית.

„תכלין ישראלי מובהק,“ התלהב אורי

זמרת טובי

באידיש, דיקציה מושלמת

קיסרי, „כוכבת ישראלית עד לשרשי נשמה“. חקוה ושמה אסתר טובי“ הכתיר שייקה בן-פורת את רשימתו בידעות אח' רונות. הסופר: „צעירה מחוננת בבטחון בימתי רב... קול נעים והופעה נאה.“ „היחידה ביניהם שתעשה דרך ארוכה יותר מאשר תוכנית זו!“ נחש ד"ר אמיל פויר רשטין בהצופה.

לאסתר, שמילאה בעבר תפקידים קטנים באוהל ובקאמרי, אך לא רצתה להמשיך בתור סטאטיסטית, היתה זאת חוויה חדשה. בחנות-הכשטים הורידה מוכרת יוצאת-פולין את מחירה של סיכה למענה; מאחורי הבמה רצו מעריצים לדעת איך למדה אידיש (למדתי פשוט את המלים. זה היה די קשה. אך יש לי חוש להיגוי).“

מה תעשה טובי עתה, אחרי שצצה קציר של רצון-טוב אצל המבקרים? ישראל ואלין, האדמיניסטרטור של דויגן ושומאכר, מקחה לחדש את ליהליו (אותו רכש מאחיו, משה), לתת בו מקום מרכזי לטובי. „אני חושב על זה הרבה זמן“, אמר השבוע. „אך עכשיו בא אלי חשק לעשות את זה. זה טוב בשביל אסתר, וזה יהיה טוב בשביל ליהליו, שבתקופת-הזהרה שלו היה בנוי סביב שמונה ומארי.“

מאחורי הקלעים

„זוטא“ הציל את ה„קמרי“

אין לזוז בקטנים, הם מסוגלים להושיע גם לענקים — למסקנה זו הגיעו השבוע שחקני תיאטרון הקאמרי שהיו צריכים להופיע בהצגת הילדה 12' בחיפה. ברגע האחרון חלתה תנה מרון וההצגה עמדה להתבטל. אולם אותו ערב הופיע בחיפה גם תיאטרון זוטא. שחקניו הסכימו להשאל את השחקנית אסתר גרינברג לקאמרי כדי שתמלא את מקומה של תנה מרון, והם עצמם החליפו את המחזה שהציגו למחזה אחר בו אין אסתר גרינברג משתתפת.

24 מחזורים סיימו א

את סיפורו של כדורי אפשר לספר בי כמה שפות. אפשר לספרו בשפת ההספרים וגאומי-ההערכה שהושמעו שם השבוע, בעת גילוי אנדרטת-הזכרון לבוגרי המוסד שנפלו במלחמה; אפשר לספר אותו בשפת הסטטיסטיקה הקובעת כי 57% מהבוגרים הגיעו כיום חקלאי; 13% משרותם בצבא מדרגה אלוף עד טוראי, 12% קשורים בצורה זו או אחרת לחקלאות ו-18% הפכו פקידים, סוחרים, פוליטיקאים או ירדו מן הארץ.

כל אחד מסיפורים אלה יהיה נכון. אולם הוא יתאר רק צד אחד של כדורי. כי את כדורי אי-אפשר להסביר.

לכאורה, זהו בית-ספר חקלאי, למרגלות הר תבור שבגליל התחתון. בכניסה לבניין הגדול, בו מרוכזות הכיתות וחלק מן השיש רותים, מוצב לוח שיש גלילי. על הלוח, בעברית, אנגלית וערבית, כתוב: „בית-הספר לחקלאות על-שם כדורי — הר תבור. נוסד בשנת 1933 מעזבון הנוהי המנוח סיר אליהו כדורי ז"ל מהגניקונג.“

לצד הלוח, על הקירות, תלויות שורות ארוכות של צילומי-מחזורים: פורטרטים קטנטנים של חניכים, ובמרכזם צילום של נתן פיאט המנהל, או אברהם רוזנברג, המחנך. פורטרטים שהם צילום של ארץ-ישראל. והנה, כאילו במטה קסמים, קמו הפורטרטים לתחיה וחזרו לכדורי. העיניים שנעצו בצילום המחזור היו אותן עיניים הפנים אותן הפנים — רק קצת יותר קמור, קצת יותר חכמות, קצת יותר מבוגרות. היה זה בעת כינוס בוגרי כל כ"ד המחזור רים, שנערך שם בתחילת השבוע.

★ ★ ★

חברים מספרים עז פיאט

מטרה הקסמים היה ועדה מצומצמת, מורכבת מבוגרי המוסד ומכמה מפעיליו. ריכוז את העבודה המעשית משה נצר (מחזור ד'), אחד הצעירים הבולטים של תנועת הקיבוצים. במרכז כל הפעילות היה רעיון: להקים אנדרטה להנצחת זכר בוגרי המוסד שנפלו בפעולה. ד"ר נתן פיאט, המנהל שעמד בראש בית-הספר כמעט מיום הייסודו, ראה בהגשמת רעיון זה מטרה קדושה, והוא עשה הכל למענה. אולם כאשר התכנסו כ-400 חניכיו של הדוקטור לסכס גילוי-הלוט, לא ישב נתן פיאט על במת הכבוד. תומנתו ניצבה בתוך חדרי-הזכרון שלרגלי הפסל החדש; הוא עצמו נח מזה חודש את מנוחת-העולמים, ליד קברותיהם של חניכיו, חברי קיבוץ בית קשת, על גבעה סמוכה. אולם גם אחרי שיאט הלך, נשאר כדורי עומד על תלו, נשאר הזכרונות. „פעם“, סיפר בוגר מחזור ה', „כשכדורי היה עדיין מוסד מגדטורי, קיבלו הורי הודעה כי עליהם לשלם ללא דיחוי את שמונה הליחות שהיו חייבים עבור שכר-לימוד של ארבעה חודשים — ולא, לא אוכל להמשיך בלימודים. הלכתי לפיאט והראיתי לו את המכתב. אין לנו כסף, אמרתי לו, ואני רוצה להמשיך ללמוד. הוא היממה בגורנו. צריכים לחפש משהו, הוא אמר. הוא חיפש וחיפש, והוציא שמונה לירות מכיסו.“

„ומה עם התרגולות של הנציב העליון?“ שאל משהו, עת ישבו על המדשאה שלפני הכניסה.

„הו“, ענה זה, „התרגולות של הנציב העליון. זה היה עסק! יום אחד הודיעו לי בית-הספר כי הנציב העליון מק-מייקל יבוא לביקור. מה נותנים לגנבים עליון לאכול? קראו לסבך מיוחד מטבריה ושחטו לכבוד הביקור ארבע תרגולות. את המעון המושלם, מבושל וממואל שקדים, הכניסו למקרר של המחלבה. ביום הביקור, כשהתחילו ללכת הבין את השולחן לסעודה, הלכו להוציא את התרגולות מהמקרר — ומצאו רק עצמות. מסכן זה פיאט. קיבל שיתוק ליו מיים. מי יאכיל את הנציב העליון? מול שסילפנו ברגע האחרון, כי הוד מעלתו שינה את התוכנית ולא יבוא לביקור.“

אבל ד"ר פיאט לא השלים עם התרפה. „לא, אשאר יותר במוסד של עבריניים!“ הוא צעק, „אני רוצה לדעת מי אכל את התרגולות.“ אך הפיות שבלעו את העופות, בלעו גם את לשונות האוכלים. איש לא דיבר. פיאט נטל את תיקו והכריז שהוא נוסע לסול-כרם. לבניין המרכזי של בית ספר כדורי, כדי להגיש את התפטרותו. „הוא הגיע עד עפולה“, נזכר החברה: „המוכתרים של הסביבה התחננו שיחזרו והוא הסכים.“

לפני שנתיים, בעת אחת הישיבות של ועדת בוגרי כדורי, גילה סוף-סוף משה נצר את הסוד לד"ר פיאט: „אני, שאול ביבר (ואלחון) יצחק רבין אכלנו את התרגולות.“

כל אנשי כדור!

האנדרטה
לזכר בוגרי כדורי שנפלו, נחנכה ביום השלושים למותו של מנהל בית-הספר, פיאט.

הוא כדוריסט. הם שבו ללימודיהם מבוגרים יותר — וחטרי נערות. "ציחינו על האליפים לתפוס לעצמם בנות בנהלל, וכשהביאו את הבנות לביקור בכדורי — ציחינו עליהם למסור אותן לנו."

כי מסורת מקודשת מכל קדוש בכדורי היא הרכיבה של הביתניקים על האליפים. כאותם הימים היתה זו מסורת של שבט המשיבע את חבריו בטכניקיוסף וסבילות. אך לא הטכנים היו העיקר. העיקר היו ה"משימות שראשי השבט הטילו על האנשים החדשים. במקרה של כדורי: המשימות ה"מחתרניות שהוטלו עליהם במסגרת ההגנה. ההגנה חלפה, אך לא הטכנים. ניסויי הסבילות הפכו לעינויי-אחלת. נערים הוכו, הורים התעברו, מורים הסתבכו בהכחות בעתונות — ופתאום התברר כי כדורי 1958 אינו כדורי של ימי בראשית. אולי מפני שגיל התלמידים הורד ל-14, אולי מפני ש"המנון נפתח בפני תלמידות, אולי מפני ש"כל הארץ השתנתה. איש לא חש בשינוי יותר מאשר מנהל המוסד. "יש לי בקשה אחת אליכם", אמר אברהם רוזנברג לבוגרים, "שתבואו לספר למחזוריים החדשים על רוח כדורי ועל המסורת שהפכה אותו לשם דבר. אתם תשפיעו עליהם יותר מאשר יכול לי השפיע עליהם איזה שהוא מורה. כי אתם ההוכחה החיה של האגדה ששמה כדורי."

מידים עצמם. פעם אף הרחיקו חברי הועד לכת עד כדי שיבוש הלימודים. היה זה כאשר הבחין אחד התלמידים בחברו-לכיתה, שיצא בלי הרף לבית-השימוש בשעת בחי' נה. הוא יצא אחריו וגילה אותו מעתיק תשובות מתוך ספר-הלימודים. הועד דרש את סילוקו. אך אביו היה פקיד גבוה בממ' שלת המנדט, ואיי-אפשר היה לעשות לו דבר. התלמידים הודיעו שלא יחזרו ללימודים כל עוד לא יסולק אותו תלמיד. לבסוף נכ' נעו. הוריהם באו לביקור-בהול, הסבירו להם את עובדות החיים המנדטוריים. "עכשיו הוא פקיד גבוה בממשלה שלנו", סיפרו החברים על התלמיד המעתיק.

תמו הפגישות החופשיות, החלה תוכנית הערב — "ספונטאנית, אבל מאורגנת חזק!" כדברי המנחה עמיקם גורביץ' (מחזור י"ב). פתח את המיצעד יגאל אלון, בשם המחזור הראשון. "עוד כוחנו במוחנינו", הבטיח. "אין לאיש מאיתנו קרחת. לאחד שיש לו, הלבשנו כובע. מטעמים דתיים... לנו לא היה מי שיטיל אותנו לבריכה. היינו דור של הגשמה עצמית — קצצנו מרצוננו ה" טוב למים."

סיפר הח"כ בטוב-דעות וזכרונות עליו: "הח' לסנו להניח אבן-פינה למסורת מיוחדת — ביקור המחזור במצרים. כסף מספיק לא היה בקופה. אז הגובר פנה לחניכי מחזור ב' ואמר: 'אם לא נסע, לא תהיה מסורת של נסיעה וגם אתם לא תסעו. תנו לנו כסף מקופתכם. אם יחסר לכם כסף בעת ש' תרצו לנסוע — קחו ממחזור ג'. גם זו תהיה מסורת'."

מציוד בכספי שני המחזוריים יצא מחזור א' לקהיר. בתום הביקור נשא בידויהם שבע וחצי לירות מצריות. הם הכניסו אותן לחשבון מיוחד בבנק, לרשות המחזור ה' בא. אך מאז לא הצליח שום מחזור לחזור על אותו מיצע. "כל מחזור שיגיע לשם, יוכל לפנות לבנק אוף איגיפט ויקבל את הכסף", הכריז יגאל.

★ ★ ★

שירי היין ושעורי הגפן

מחזור אחרי מחזור אמר את דב' מ.ר. מי בבדיחה, מי בשירה, מי בהבעת תודה למוריו ומתנכיו. הם סיפרו על הש' ביתה הראשונה, שהוכרזה על-ידי מחזור ג', בגלל החלטת ההנהלה לגרש תלמיד. "עכשיו אני מוכן לגלות שהנהלה צדקה", אמר האיש. חיים גורי (ה' התחדה: "כבר אז קסמן לי שירי היין יותר מהשיעורים על גידולי גפנים."

אמנון בן-נחיה מקריט-ענבים סיים את מח' זור ז', כשעל תעודתו רשום ציון בלתי-מספיק במקצוע הרפת. 17 שנה אני עובד בשביל לתקן את הציון הזה!" קרא בהתרג' שות לעבר מורו, שישב בשורה הראשונה. מחזור י"ג היה מתחת לגיל הגיוס בפרוץ מלחמת העצמאות. אנשיו זייפו מעט את תאריכי לידתם והתגייסו לפלמ"ח. היתה להם פרוטקציה. כי מפקד הפלמ"ח היה אף

החלו נזכרים בימים ההם. ביניהם היו קש' רים חזקים יותר מן הקשרים הרגילים ה" קיימים בין בוגרי בתי-ספר אחרים. כי הם לא רק למדו. הם גם חיו יחדיו בפנימיה. היה שם זלמן לזין ("קראנו לו ז"ל"), איש מטולה שחור-השיער. כיום הינו בן 35 ואב לשלושה ילדים ("כולם זכרים. זו הש' פעת המים של כדורי"). באחד הימים יבואו גם הם לכדורי, להמשיך את המסורת.

הוא ניסה לשחזר עם עוזי נמירובסקי את סידור המיטות בחדר-השינה הגדול של אותם הימים, שעה שבפינה השנייה של החדר טפח יוסי נוי (36), אגרונום, מורה במדרשה לחק' לאות ומורה-לשעבר בכדורי) על כתפו של לידא (38), חבר משמר העמק.

היה שם גם סגן-אלוף במזי חיל האוויר. בימים ההם היה אחראי על מיון החבילות שהגיעו מהורי התלמידים. וראו מה זה פלא: כל העוגות נעלמו בדרך, "כדי ש' החברה לא יצאו מפונקים."

"היה אחד גרינפטר", נזכר הלץ שבחברו רה, הצייר גרשון גרא. "הוא עבד ברפת. מסריח כזה!" יום אחד החליטו החברה כי גרינפטר זקוק לניקוי יסודי. הם זרקו אותו לבריכה. איזה שעורוריה קמה — אל תש' אלו! בא המנחם לכיתה ודרש שיגלו מי זרק את גרינפטר לבריכה. "שה תמים כזה, לא מתביישים?" שאל. 32 נערים קמו והור' דיעו כי הם זרקו את גרינפטר.

★ ★ ★ לידתה של מסורת

כ' בכדורי התחנכו התלמידים לפי ערכים מיוחדים של סולידריות וכבוד. ביחס להעתיקות, למשל. בשבוע הראשון של קיום המוסד, קרא המנהל שלמה צמח לועד התלמידים ואמר להם: "נעשה הסכם ג'נטל-מני. אתם תתחייבו לא להעתיק בבחינות ואני אתחייב לא להשיג עליכם בעת הבחי' נות". הועד לא היה כה מרוצה מן ההצעה. סיפר ח"כ יגאל אלון (מחזור א'): "היו כאלה מביינינו — ואני אחד מהם — שהא' מינו כי טוב יותר להעתיק עם השגחה, מאשר לא להעתיק בלי השגחה". השיטה נתקבלה, ומאז ועד היום לא הע' תיק איש בבחינות — כמעט. כאשר היה מתגלה יוצא-דופן, טיפלו בו חברי ועד-התל'

פיאט סירב להאמין. הוא העדיף להמשיך ולחשוב על פרשת התרנגולות כעל אחת התעלומות הסתומות של כדורי.

ציצבאת? הרי מילה זו נוצרה בכדורי, כשם שנוצרו שם מפקדיו של הפלמ"ח ו' אלופי צה"ל. לכל אחד יש מה לספר על השני. על שאלו ביכר, למשל, בוגר מחזור ד'. הוא לקח יום אחד את בנו של המורה לעצי פרי — בן שלוש, לא יותר — וסייד אותו מראש ועד רגל. והוא עוד לימד אותו, כאשר ישאלו מי הסייד, לענות: "המברשת."

ויצחק רבין, ממש עילוי, פעם כתב ב' חתנה בכימיה. 16 עמודים, לא פחות. המורה רוזנברג קרא את הבחינה וחייב את הנער מרוב התרגשות. "אתה רואה?" אמרו השבוע לרוזנברג כמה מחנכיו, בהצביעם לעבר אלון רבין, "הפסדת כימאי טוב". באותה מידה יצאה מופסדת נבחרת הכדורגל ה' אומית. כי יצחק רבין היה שחקן בחסד. כשהיה תופס כדור, היה אומר לאן יעביר אותו ובוטע בדיוק אל הנקודה. אין דבר, לא הלך לאיבוד. צה"ל הרחיב.

באותו בית אבן זועף, שתלמידיו הוכריים קראו לו המנזר, בין מיבחינות המעבדה לבין מיגרש הכדורגל, קיבל חיים גורי את הפר' קטיקה הראשונה שלו כמשורר. בליגה, הוא ספר דבריהימים של כדורי, רשומים כמה משיריו הראשונים. הנה מה שכתב תלמיד מחזור ה' חיים גורפינקל, על הדיפלומ:

שנתיים ראיתיך בחלום / למענך באתי הלום. / אמרו לי: "פיך בלוס" / אם לא שלום.

דיפלום / קרטון צורת מלבן / בגלל זה להתארבן / בגלל זה להתעצבן / בגלל זה להתאבן / פה שנתיים? / ועתה עומד נציב עליון / ולבבו כסמבטי' יון / אומר בקול חביב / ופרצופו כל כך אדיב: / "אתה מוכשר ללחון לי את היד." / אני נחרד.

תבררילמחזור של חיים גורי התכנסו ב' כיחה. הם התיישבו ליד מכתבות-הלימוד ו'

מר צי'פס
של כדורי הוא מנהל המוסד אברהם רוזני ברג. הוא צחק והתרגש לשמע דברי הבוגרים.

מחזור ה'
כיום. מאחור: משה פלדמן, קצין; אליעזר קציר, חבר-משק; גרשון גרא, צייר; עוזי בחזית: אמנון קופמן, חיים גורי, יוסי נוי. נמירובסקי.

בחזרה
לטפסל הלימודים. כיום הוא קצין גבוה בצה"ל. אתמול היה אליף פשוט. אך ברגע זה נדמה כי הודים והעמדה של היום נשכחה, ורק זכרונות העבר הרחוק עדיין חיים וקיימים במוחו.

למשטרה. רציתי שלפחות יספר מי היו החברים שלו. השופט החליט לדחות את המשפט, להבאת הוכחות. עזריה יצא. את מקומו מיל השופט תפס יהושע: שיער בלונדי, פנים חייכוניות מנומשות. הוא נשען אל שולחן השופט. השופט: היית עם שמאל ועם אלברט. התפלחתם לקולנוע. אתה לומד בכיתה ח' ואיך יודע שבשביל להיכנס לקולנוע צריך לשלם? אתה לא מתבייש לעשות זאת? אמור לי יהושע, האם אתה זוכר שכבר הופעת פעם לפני — ולמה? יהושע: חשדו בי שלקחתי ברזלים. השופט: לא רק חשדו בך, אתה לקחת. אתה זוכר איך גמרנו את המשפט? יהושע: כן, הבטחתי שלא אעשה דבר כזה עוד פעם. השופט: ובכן, אמור לי אתה — מה לעשות אתך עכשיו? סמכתי על מלת-הכבוד שלך ועכשיו אתה שוב פה. הגברבר השפיל את מבטו, הכניס את ידיו לכיסים והוציא אותן שוב. לבסוף, אחרי שתיקה ארוכה, התנצל: "יש ילדים רעים. כל אחד אומר: בוא נתפלח לקולנוע! הלכתי". השופט בחן את הנאשם — גברבר שעמד בדיוק על הסף: שלשום גנב גרוטאות מחצר, אתמול התפלח לקולנוע. ומחר? יהושע: עכשיו אהיה בסדר. נכנסתי לנוער העובד ולא אלך יותר עם החברים הקודמים. השופט: טוב, תחתום כאן שלא תעשה יותר דברים אסורים. אבל דע לך, זוהי הפעם האחרונה שסולחים לך.

★ ★ ★

בחורה נפלה בפח

נ כנפה בחורה עדינה, לבושה בצניעות, במצב ברור של הריון. גבר רבי-מידים, בעל שפם אדיר, ליווה אותה. אביה? "לא, אני זר. היא נפלה בפח ואני מחתן את הילדה מחר."

"עם מי?" רצה השופט לדעת.

"עם בחורצ'יק", ענה הזר, "זה שהפיל אותה בפח." החברה, נקרא לה מארסל, הובאה לבית-המשפט על אשמה טכנית קטנה: שינוי תאריך לידתה על תלוש הרישום. אך מבעד לזיוף הפעוט מסתתרת סגדיה. הוריה, שעלו מעדן, נפרדו להיות מארסל בת כמה שנים. הילדה גדלה בבית סבתה. רק פעם אחת בשבוע נתנה לי לצאת, והייתי צריכה לחזור ב-11 לכל המאוחר. בסוף החלטתי ללכת לקיבוץ. עזרה סוציאלית רצתה לסדר לי את זה. אבל בשביל זה הייתי צריכה להיות בת 16. שיניתי את תאריך הלידה שלי רק קצת. מארסל לא הלכה לקיבוץ. היא נשארה בבית סבתה והכירה את ליאון. "קרה מה שקרה. עזבתי את הבית ושכרתי לי חדר. ככה זה גורל של בן-אדם. אבל מה? חוזרים למוטב." כעת היא בחורש החמישי להריונה, אחרי שניסתה לבצע הפלה מלאכותית ורופאה אסר עליה. עבירתה של מארסל לא עניינה את השופט כשם שעניינה אותו נקודה אחרת: זהותו של ליאון. הוא רצה לדעת אם היחסים בינה לבינו היו יחסי-אהבה כנים, או שמא נלכדה מארסל במעגל-הקסמים המוביל לזנות. הוא ביקש לברר אם אין לבחור תיקים פליליים. הזר התערב: "הוא בחור טוב, נגר סוג א'. הם יתחתנו ויעברו מתלאביב. כבר מצא מקום עבודה בחדרה." השופט לא רצה לסגור את התיק בחפזון. "אנחנו נבדוק קודם מיהו הבחור. טוב שהאיש הזה דואג לך, אבל זה אינו פוטר את המדינה מלהשגיח עליך. נזמין אותך אחרי שבועיים. בינתיים — מזל-טוב."

★ ★ ★

הנזק, הנפק, להשחית — הכל ספורט

הם עברו בתהלוכה בלתי-פוסקת כמעט: בני הפרברים, בני הצפון, עניים ועשירים. כמעט כולם ניסו לסחוב משהו, להתפלח, לנפק, להשחית. לא היה כמעט מקרה אחד בו צמחה לנאשם תועלת שתהיה שקולה כנגד הסכנה שבביצוע הפשע. שלושה גברברים הובאו למשפט מפני שהתפלחו לבריכת-השחיה. אילו התנהגו בשקט אחרי שנכנסו, לא היה קורה להם דבר. אולם אחרי שהתגברו על אתגר ההתפלחות, היתה דרושה להם סכנה חדשה. מיבחר נוסף לגבריותם. היטפלות שחצנית אל המתרחצות מספקת לעתים קרובות את הכמיהה להרפתקה. במקרה זה היה דרוש לשלושת הגברברים "ספורט" עוד יותר מותח. הם החליטו לסחוב בקבוקי מיץ ממחסן המזון של הבריכה. הבריכה נכנסה פנימה, שלישי עמד ליד האופניים. המיבצע נכשל והשלושה הובאו למשטרה. גברבר אחר היה בדרכו מבית-הספר הביתה, כאשר ראה חבורת נערים מסתודדים במיגרש ריק. הם היו עסוקים בתיכנון מיבצע מרתק: לגנוב ארנק, מבעד לחלון של דירה

חשודי האונס יוסף עזרי ויוסף שמטוב יורדים, בליווי שוטר, במדרגות בית-משפט השלום בתל-אביב. באותן מדרגות עוברים מדי יום עשרות גברברים שהתחילו ב"ספורט" המסוכן של סחיבות קטנות, והגיעו לבסוף לגניבת מכוניות, התפרעויות ופשעים אחרים, חמורים אף יותר.

מאת שלום כהן

נ תחיל עם כמה מספרים. בשנה שעברה נאסרו והואשמו, לפי סטטיסטיקת המשטרה, 6867 נערים מתחת לגיל 16. מתוך כל עשרה אורחים שהובאו לדיון על תקיפה, היה אחד מהם מתחת לגיל 16. 40.4% מכל הגניבות ו-57.3% מכל ההתפרצויות שבוצעו אותה שנה ברחבי המדינה היו מעשי ידיהם של נערים. בסך הכל עלה מספרם

הרדיפה אחרי המתח דוחפת אל הכינוע!

בקומה א', "אתה בדיוק בשביל זה", אמרו לדויד, כשזה הצטרף אליהם, "אתה גבוה ועם מקל תוכל בקלות להגיע לארנק."

הוא הגיע אמנם לארנק, אך לא מבלי שהשכנה בתחין בו. הוא הובא לדיון יחד עם ארבעת המתכננים המקוריים של המיבצע. על הספסל האחורי ישבו ארבע נשים וגבר אחד, אביו של דויד. השופט בירר את פרטי העבירה. לפתע קם האב, ניגש אל השופט והתחיל להסביר לו: "אדוני השופט, אני יליד הארץ ואף פעם לא הופעת בבית-משפט. אני לא יודע איך קרה האסון הזה. אני עובד מבוקר עד ערב וגם בשבתות אני עובד כדי שילדי שלי יהיה טוב — ופתאום זה קורה לנו! אין לי פנים ללכת ברחוב. אני מתבייש שהולדתי בן כזה... אני מתבייש שנסארת בחיים לראות את היום הזה..."

קולו של הגבר המוצק, בעל שיער השיבה, נשבר. מילותיו נבלעו בכבי מוזעזע — הבכי של גבר שאינו רגיל לדמעות. מן הקצה השני של האולם הקטן עקב דויד אחר אביו. בראותו את הדמעות זולגות לאורך הפנים הקמוטים החל גם הוא לבכות — בכי חרישי, מלחל יבכה דקיקה שנבלעה באנקות הכבדות של האב. זמן רב אחרי שהשופט שיחרר את דויד המשיכו להדהד באולם אנקות האב.

כל זה היה יכול של בוקר אחד בלבד. יבול שלא הגיע לפני העתונות, מפני שמשפט הנוער נערכים בדלתים סגורות. אך מעשיהם של גברברים אחרים זעקו בכותרות שמנות: עשרה נעצרו בחיפה, אחרי שבמשך חודשים הספיקו לגנוב 22 מכוניות פרטיות, כדי לנסוע בהן לבלות בתל-אביב. "היה משעמם בחיפה", סיפרו, "רצינו לעשות ספורט." בשכונת התקווה נעצרו שבעה גברברים אחרים. האשמה: שהעבירה לפני כחודש רטט קר בלב רבבות: הם הכניסו בחורה לחדר, אנסוה בזה אחר זה. "רצינו סתם לבלות", התנצלו בפני החוקרים, "לא חשבנו שיש בזה רע."

שני גברברים בן 15-16, שנחספו בדקתה הגברברים הבינלאומיים, ציירו בסוף השבוע שעבר צלב-קסר על מודעת תיאטרון אידישי, בכיכר מוגרבי. אורחים שהבחינו במעשה רדפו אחריהם. אחד נמלט, השני נתפס והועבר למשטרה. מדוע עשה את התועבה? "סתם ספורט." המעצר והמשפט הינם נקודה מתקדמת מאד בתהליך ההופך גברבר לפושע — תהליך המתחיל בניחן חיי המשפחה, בחוסר אידיאל ברור ומרתק, בהעדר עיסוק או בילוי חברתי

הכולל של העבריינים הצעירים ב-30.2% במשך השנה האחרונה, אחרי שבמשך שנים אחדות נמצא בקו של עליה מתמדת אך איטית יותר.

הבה נציג מאחורי מספרים אלה, נתבונן מקרוב בתהליך שהפך נערים לנתונים סטטיסטיים. על הקיר מצויירים פסוקים מתוך משלי: "בני, אם יפתוך חטאוך אל תבוא. אל תס ימין ושמאל. הסר רגלך מרע." אלא שהבנים הבאים לחדר זה הינם לאחר מעשה. חטאיהם פיתו אותם והם נטו ימין ושמאל. כי בחדר זה, בבית הישן ברחוב נתלח-בנימין בתל-אביב, שוכן בית-המשפט לנוער.

"קרא לעזריה!", אמר השופט דויד רייפן לשמש בית-המשפט. השמש פתח את הדלת וקרא לעבר הפרוודור ההומה: "עזריה! עזריה!" כאן אין קוראים בדרך כלל בשמות המשפחה, כדי למנוע ככל האפשר זיהוייתר של הנוער המובא לדיון. גם בתוך האולם אין איש רשאי לשבת, אם אינו קשור בכיור המשפט.

נכנס עזריה: גברבר צנום, לבוש בגדים מסודרים ונקיים. האשמה: ניפוח פנס-רחוב. השופט: אמור לי, עזריה, אתה עשית את זה? עזריה: לא, אדוני, לא עשיתי שום דבר.

אחו של עזריה: רואים על הפנים שלו עשה. יש לי בנים עובדים ומשרתים בצבא. הבנים שלי אינם מאלה שעושים דברים כאלה ברחובות. אם יעשו נזק לעזריה, זה כמו שעשו נזק לנו. ואדוני ראה ילד שרוצה לעשות נזק להורים שלו? אני אומרת לך, הוא רק עבר שם. היו שם ילדים אחרים, פרחחים ששברו את הפנסים. כשראיתי מה הם עושים רצתי החוצה וגררתי את בני הביתה.

עד: זה היה בליל שבת. ראיתי חבורה של ששה-שבעה נערים. הם התחילו לזרוק אבנים על פנסי החשמל ברחוב. פנס אחד התנפץ. לא אמרתי להם שום דבר. אחרי-כך ראיתי שהם ממשיכים לזרוק אבנים. פנס שני התנפץ. גם כן לא עשיתי שום דבר. כששברו את הפנס השלישי, החלטתי לזרוק אחריהם על האפנוע שלי. הנערים התחילו לברוח. מכל החבורה תפסתי רק את זה (מצביע על עזריה). הוא צעק שהוא רק עומד שם. אמרתי לו שיבוא

* כל שמות הנערים שהופיעו בבית-המשפט שוננו, כדי למנוע את זיהויים.

ידיו האיש של גברר שעבר מתחום ה"ספורט" אל הפשע כך עברתי את הגבול!

בכית הרעוע, אשר פעם שימש תחנת "אגד" בשדרות רוטשילד בתל אביב, פגש שלום כהן את הגברר שסיפורו מתפרסם בעמוד זה. היה זה בשעת לילה מאוחרת. קורה האור של פנסים אדירה רמזה על ריצפת הכית העזוב, הירוע כמקובל לנהל לעצמם עוזבים. בפגישה שניה, שנערכה במערכת, הוקלט הסיפור הכא מפי אותו גברר בן ה-17, והוא מתפרסם בעמוד זה במקור, ללא כל שינוי סגנון או עריכה.

אבי הרים את ידו, ובפעם הראשונה מאז שהייתי ילד קטן, היכה אותי. "איפה היית בלילה?" שאל אותי בכעס, "עם מי אתה מסתובב ברחובות?" שחקתי. "צא מכאן ואל תבוא יותר ה' ביתה!" הוא צעק לבסוף. יצאתי.

לאן יכולתי ללכת? מבלי שאפילו אחשוב על כך, מצאתי את עצמי על שפת הים. כל נער בורח — מהבית, מבית הספר, מהעבור זה — מגיע לשם. כמה חברה בגילי, בני 15-16, הסתובבו ליד הטירים. כמה מהם הכרתי מביקורי הקודמים שם. בילינו יחד את כל היום.

בערב, בסביבות 11:10, התחילו להתפורר, כל אחד לביתו. נשארו רק איוה המישהי ששהי ספרתי להם שרבותי עם אבי ושאלו לי איפה ללון. שאלתי אותם: "איפה אתם ישנים?"

"יש לנו בית משלנו. אף אחד לא בא לשם. אתה יכול להצטרף אלינו." עלינו לאורך רחוב אלנבי. "צריכים לדאוג לך למיכיות", הודיע תוך כדי הליכה אחד מחברי. ליד קולנוע אלנבי ראיתי איך הוא דאג לי. כשאנחנו עומדים קצת רחוק הוא ניגש לאופנוע, טיפול קטן — והשמיכה שכיסתה את המושב היתה בידו. הוא מסר לי את השמיכה וחזר לאופנועים. אחרי דקה הביא שמיכה שניה. "מספיק לך שתיים?" שאל עניתי שכן.

הגענו לבית, בהתחלה לגמרי של שדרות רוטשילד. שמה הבתים כולם בוקים ומש' רדים. באמצע עמד בית של שתי קומות, ישן ועזוב. עלינו לקומה השניה, סידרנו את השמיכות על הרצפה ונשכנו לישון. אבל לא יכולתי להירדם כל כך בקלות. פתאום הרגשתי ששניים מהחברה קמים. הסתכלתי בשעון. השעה היתה שתיים אחר הצות. "טוב חברה, אנחנו זזים", אמר אחד מהם. שאלתי את שני החברה שנשארו לאן הם הולכים. "להשיג כסף", ענו לי.

"מאיפה?" "אני יודע?" אמר לי שכני ששכב על הרצפה, "מחפשים בחצרות — כביסה, נחור ש, מה שיש. ואם לא הולך, שותבים קצת שוקולד וסגריות מאיוה קיוסק."

★ ★ ★
ביקור בשוק באזר

למחרת ביקרתי את כל היום על חש' בונם של ארבעת החברה. הם הוציאו הרבה כסף — בלטיים, טירים, שתי הצנות קולנוע, בקבוק קוניאק. אחר הצהריים נסענו ליפה. הם קנו משהו קטן אצל ערבי. "מה זה?" שאלתי.

"חיש", השיבו. לקחנו בקבוק, שברנו אותו ובצווארו מילאנו טבק עם חיש. אמרו לי קח, פחדתי. אבל לקחתי. לא מצאתי בזה כל טעם וריתי. הרגשתי רק שראשי מסתובב. "אין דבר", אמרו החברה, פעם ראשונה זה תמיד ככה. תתרגל ואז תרגיש מה זה כיף."

בלילה הלכנו לישון באותו מקום. לפני שנרדמנו, החליטו לצאת. אמרתי: "אני מוכן ללכת אתכם." הם ענו: "למה לא בוא." הלכנו לשוק באזר. הסתכלנו לאן אין שומרים. עברנו את החומה שמסביב לשוק

וקפצנו פנימה. התרגשתי מאד ואפילו פחדתי. זו היתה פעם ראשונה שאני עושה דבר כזה. אבל הסתכלתי איך שהם עושים. ראיתי נכנסו לשוק וניגשו לחנות מכולה. ה' ראשונה שהזדמנה לנו. היתה סגורה רק בדלת מרשת. קרענו את הרשת. אחד נכנס בפנים עם שק. השני הדליק לו פנסים והתחיל למלא את השק בסגריות וכל מיני דברים. מילאנו איוה ארבעה שקים וקפצנו בחזרה מעל לקר. קודם קפץ אחד בלי סחורה, לראות איך יש שומר. הוא ראה ש' אין אף אחד, שרק שנקפוץ.

סחבנו את הסחורה על הגב, עד שהגענו לשפת הים. שם החבאנו אותה באיוו מערה וחזרנו לישון בבית שלנו. למחרת בערב מכרנו אותה לבעל חנות.

★ ★ ★
טראח!

ככה זה נמשך חודש, ע' ששיתו הלשין למשטרה. עצרו אותנו. לקחו אותנו למשטרת יהודה הלוי. הכניסו אותנו לחדר סגור. היה אחד סמל סירקיס. החברה הכירו אותו. גם אחד בשם שצמן, ועוד כמה בלשים.

"אתם פרצתם בשוק באזר?" שאלו. אף אחד לא ענה. "וברחוב אלנבי ובשוק הכרמל פרצתם?" אף אחד לא ענה. טראח! הראש שלי התנדנד ממסירת הלחי. לקחו כל אחד לבד. "שטע", אמרו לי. "אם אתה לא אומר עכשיו את האמת — אתה מכיר את חוף בתיים? אם אתה לא מכיר, ניתן לך להכיר! ניקח אותך בלילה, ונתקע בך מכות עד שתגיד את האמת. לפני שנעשה את זה, יותר כדאי לך שתגיד את כל האמת. נשחרר אותך ונעזור לך להסתדר." אמרתי להם: "זאת הפעם הראשונה שאני כאן. אספר לכם."

סיפרתי להם. אחרי שגמרתי ניגש החוקר לסמל סירקיס ואמר לו: "הוא כבר הודה בכמה חיקים וחתם." סירקיס וסצמן נכנסו אלי. "יא עארס בן זונה! על מי אתה בא להעביר שקרים?" צעק סירקיס, והשניים התחילו להצליף סטי' רות מימין ושמאל. שכבתי על הרצפה ו' צעקתי: "זאת האמת, זאת האמת, זה כל מה שהיה לי!"

עזבו אותי. אחר כך לקחו אותי לכלא יפו.

★ ★ ★
"15 יום!" אמר השופט

בפעם הראשונה בחיי מצאתי את עצמי בבית כלא. הכניסו אותי לתא. מ' אחורי דלת ברזל. ישבו שם עוד כמה בחור רים צעירים כמוני. "בשביל מה אתה פה?" שאלו. סיפרתי להם. "אל תפחד", אמרו לי, "לא יהיה לך כלום. ש' גיורו לך, אל תענה להם. הם סתם רוצים שתודה להם על חיקים."

בערב נשכנו במיטות. פתאום אחד קם והתחיל לספר איך גנב אלף לירות. שני קם ואמר שהוא גנב 15 אלף ל"י. ככה זה נמשך. כל אחד גיבור וגנב יותר מהשני. למחרת לקחו אותי בחזרה ליהודה הלוי. ניגש אלי סירקיס, ועוד פעם — סטירה.

"אם לא תגיד היום עוד דברים שעשית, תקבל 15 יום מהשופט." נשבעתי שזה הכל, ומה שסיפרתי לו זו האמת. היכן אותי עוד כמה מכות — בלי זה כנראה לא יכלו — ולקחו אותי לשופט. "כבוד השופט, אנחנו מבקשים נגד הנער הזה 15 יום, כי הוא עברין נמלט ואנחנו צריכים לחקור אותו."

השופט שאל אותי: "מה יש לך להגיד?" אמרתי לו: "אדוני, זו פעם ראשונה שלי ומה שהיה לי להגיד כבר אמרתי להם."

15 יום, אמר השופט. שכבתי 15 יום ביפו. לא חקרו אותי, לא שום דבר, ושוב פעם לקחו אותי לשופט. "כבוד השופט, החקירה עוד לא נסתיימה. אנחנו מבקשים עוד פעם 15 יום." התעצבנתי. "כבוד השופט, זה שקר. אני 15 יום שכבתי בבית הכלא ואפילו פעם אחת לא לקחו אותי לחקירה." השופט הת' חשב. שבעה ימים. אחר כך כבר לקחו אותי לחקירות. וכל חקירה — מכות. אבל מה יכולתי לספר להם שלא סיפרתי? בסוף הגיעו למסקנה שבאמת אמרתי את הכל. התחילו תקליט חדש: "רוצים שתלשין על החברים שלך." אמרתי: "אני לא יודע."

היכן אותי, אחר כך החזירו אותי לכלא. למחרת חידשו את החקירה: "אתה מכיר חברה שגנבו ואנחנו רוצים שתגיד לנו את שמותיהם. כל אחד, מה עשה ומה גנב!" אמרתי: "אני לא יודע."

מכות. האזניים כאבו שלא יכולתי לשמוע טוב. צלצלו כל הזמן. בכיתי. הם אמרו לי: "אתה עוד תצא אינבאליד מכאן!" אחרי גמר שבעה ימים לקחו אותי לבית המשפט. אבי שיחרר אותי בערבות.

★ ★ ★
"אל תחזור לעבודה!"

חלפתי לגמור עם החברה וללכת ל' עבוד. עבדתי במוסך אגד. אחרי שבו' עיים, לפנות ערב, טיילתי עם חבר מהש' כונה. עבר סטודר של המשטרה. בפנים ישבו סירקיס ועוד כמה בלשים. הטנדר נעצר. "עלה למכונית!" פקד עלי סירקיס. "בשביל מה?" "עלה למכונית!"

עליתי. עשו סיבוב על שפת הים, אספו שם איוה 15 ילדים. במשטרה, התחילו לח' קור אותנו: מה אתה עושה? מאיפה אתה? מי שלה מצא חן בעיני סירקיס עצרו אותו ל' 48 שעות. הגיע תורו. "איפה היית כל הזמן?" שאל סירקיס, "חיפשנו אותך." "אני עובד", עניתי. "באמת? איפה?" "בבראו' של אגד."

"לא! אתה עוד ממשיך לגנוב ולפרוץ! ספר מה עשית במשך שבועיים."

נשבעתי שלא עשיתי כלום. לא האמינו לי ועצרו אותי ל' 48 שעות. היוםיים עברו בלי חקירה. אחר כך שיחררו אותי. הורי שאלו אותי: "איפה היית?" סיפרתי להם. למחרת הלכתי לעבודה. שאל אותי המנהל: נש' "למה לא באת לעבודה?" סיפרתי לו ציובאט: "הייתי חולה." "אתה יכול להמשיך לעבוד, אבל אם עוד פעם לא תבוא — זו תהיה פעם אחרונה." באותו ערב עברתי על שפת הים. ושוב סירקיס בטנדר, עם הבלשים. ושוב: "עלה למכונית!" חשבתי שאני משתגע. הכל התחיל מחדש — מה עשית במשך הלילה? ספר על החברים שלך! — ופקודת מעצר ל' 48-

שעות. התחננתי, בכיתי, צעקתי. "תבין אדוני ה' סמל, אני עובד. אם לא אלך מחר לעבודה יורקו אותי." ענה לי סירקיס: "מה זה מעניין אותי?" כשהשתחררתי ידעתי שאין לי מה לחזור לעבודה. המנהל בין כה וכה יגרש אותי. סיפרתי על המקרה להורי. הלכתי ללשכת העבודה. שלחו אותי לעבוד בעתון הפולני פשגונו, בתור שליח. עבדתי איוה חודש ושוב פעם — סירקיס עם הסני' דר שלו. זכר אותי כאילו הייתי הילד האבוד שלו. מה היה לו נגדי — אני לא יודע. רק דבר אחד אני יודע: 48 שעות. השתחררתי וחזרתי לעבודה. המנהל שאל: "איפה היית?" "חולה."

הוא גם כן אמר לי מה שאמר לי מנהל אגד. "אם יקרה עוד פעם, אתה מפוטרת."

★ ★ ★
אם כבר...

חלפתי לעצמי: לא אסתובב יותר על שפת הים. אין לי לאן ללכת, איפה לבלות? אשב בבית! אסתובב עם החברה ש'

אין להם עסקים עם המשטרה, במקומות שהמשטרה לא מגיעה לשם. אחרי שבועיים היינו בגן מאיר, כל החב' רה. ישבנו על הדשא, בנים ובנות, בערך בשמונה בערב. וכמו מתחת האדמה — סירקיס עם הבלשים שלו. הוא האיר עלינו עם פנס כיס. "אתה שבו", הכונה אלי. "בוא אתי!"

עכשיו כבר רצה לדעת מי החברה שיוש' בים בגן, מה הם עושים ומה אני עושה בגן מאיר במקום להיות על שפת הים. "מה גנבת תגיד?"

ושב 48 שעות. השתחררתי. באתי להורי: "זה לא עתיד. גמרתי, אני כבר לא חושב לעבוד יותר." זה לא חיים בשבילי! כל מקום שאני עובד אני צריך להתפטר!

הם ניסו להרגיע אותי: "אל תתרגז, נדאג לך, נדבר עם המש' טרה."

אבל זה כבר לא עזר. "אם המשטרה מת' עקשת לרדוף אחרי ואומרת שאני גנב", אמרתי לעצמי, "אתחיל לגנוב באמת. שיעצרו אותי ל' 48 שעות כמה פעמים שהם רוצים..."

גונבת מכוניות לטיול או שודדת קיוסק בלילה. הכנופיות, ברובן, הן "חויבות". אולם חלק לא מבוטל מכונופיות אלה עובר את הגבול — מתוך רצון או בהיסס הדעת — ומצטרף בשלמות או כבודדים לעולם התחתון. תהליך זה אינו מסובך במיוחד. כל התנאים החיצוניים מעודדים אותו: העדר פיקוח מצד מורים ומחנ' כים, ניתוק המגע בין הורים וילדיהם המתבגרים, כשלון תנועות הנוער לרכוש גברורים וקשיחות המסגרת המפלגתית הקיימת, הדוגלת עדיין באידיאלים שהתרוקנו מתוכנם ואינן מסוגלות להציע לבני-הנוער אידיאלים דינאמיים חדשים. מעל לכל, עזרות להתפתחות הכנו' פיות השליליות הימצאותם של מרכזי-תורפה חשופים. למרכזים אלה קוראים חנויות-שעשע' עים, סנוקרים, טיירים או מועדוני ביליארד. לפחות מקום אחד, בכיכר דיונוגוף, קורה לעצמי מועדון לשחת. מרכזם העיקרי: טיילת שפת-הים של תל-אביב. מה מתרחש לאורך טיילת זו מתמע בבוקר ועד הצות?

"נקי". ובאין בילוי נקי — פורח ומשגשג הבילוי "המלוכלך". בהיותו היה חברתית ככל אדם, אין הגברר נוטה לפעול כיחיד. אין הוא מפתח יזמה אישית בקביעת צורות הבילוי. בילוי עבדור פיושה, בראש וראשונה, חברה. לצרכי כיף, דרושים לו שותפים להתנהלות הרעשנית; לשם סחיבה והסתכנות, דרושים לו עדים לשטארה, שהוא עוזיהרוח שלו. בכל מקרה, בכל עיסוק, הוא מרגיש טוב רק כשהוא מוקף חברי כנופיות. זאת יכולה להיות כנופיה "חויבות" — תלמידי גימנסיה המקבלים את הנאתם מעישון סיגריות אסורות בצוותא או מליכה להצגת-שחורית על-חשבון שעות הלימודים. זאת יכולה להיות גם כנופיה המוצאת לעצמה פורקן בהשמעת שריקות ולילות-פרא בעת שגיבור הסרט מושק את חתיכתו. תחת הצופים ההגונים משמשת לגביהם תחליף לרוגז קיצוני וכוכב יותר של החברה או המשטרה על מעשיה-השתוללות קיצונית יותר. אולם זו יכולה להיות גם כנופיה שלילית — כנופיה הנטפלת בגסות לנערות ברחוב, שותה למכרה בנושפי-החשק שלה,

השעה היא 11 בבוקר. שלושה גברברים צעירים — בני 14 לכל היותר — ממחרים מקפצים לאורך רחוב אלנבי, לכיוון שפת הים. אני עוקב אחריהם במכונית. הם נראים עליונים, מרוממים. ליד בנין האופרה הם מרכיזים את ספריהלמוד שלהם, מוסרים אותם לאחד מבני החבורה. הגברבר נכנס עם הספרים לחצר משרד מסיכהנסה, וכעבור דקה יצא בידים ריקות. הוא החביא את הספרים, עד לגמר השיעור בגברברות שימושים.

השלושה נכנסים לחנות סירי — אחת מתוך ארבעתמש הפתוחות בשעה זו. אני מחנה את המכונית במרחקמה ונכנס אחריהם. הם לא איבדו זמן; כבר משחקים כדורגל. כל דמיון בין משחק זה לבין הספורט הלאומי, תיאורטי בלבד. את מקום המיגרש תופס שולחן קטן, אשר שני שערים מותקנים בקצותיו. לרחוב השולחן מותקנים שישה שיפודים — שלושה לכל משתתף. על השיפודים מושחלות שתי קבוצות שלמות של שחקניכדורגל, אותם אפשר להזיז לתמרון על פני השולחן. בין רגליהם מתגלגל כדור עץ, שכל מתחרה משתדל להעבירו בעזרת שחקניו אל שער היריב, המנסה לחסום את גישתו בעזרת כדורגלני העופרת שלו. משחקים עם שבעה כדורים. זה שמבקיע ארבעה שערים — מנצח.

שכירת שולחן לתחרות כזו עולה 100 פרטות. המשחק מותח ובנוי על זריזותיד מהירותהגובה. אך המתח שבו אינו מספיק. השחקנים מהמרים ביניהם על סכומים רציניים. יתכן שרובם היה יכול לשחק את המשחק גם מבלי להמר. אך לא בתנויות הטר. יש שם מי שמזריק בעוריקה את רעל קדחתההימור. כמו במקרה של אותם שלושה גברברים:

שעה ששניים מהם שיחקו ושלישי עקב אחר משחקם, התקרב אליהם גברבר כבן 20-19. "רוצה פרטיה?" שאל את הבלתיפעיל שבשלישיה. וכדי לא להבהיל אותו, הוסיף: "סתם ככה, בלי כסף, מי שמפסיד משלם בשביל השולחן." הגברבר הצעיר הסכים. סוףסיף בא בלבול, לא?

המשחק התחיל. הגברבר המבוגר הפסיד. תנועותיו היו מסורבלות, תגובותיו למשחק היריב איטיות. "בוא עוד משחק", הוא הציע ליריבו הצעיר. הצעיר, סמוך מחציתו הנצחון, הסכים. "אבל על עשרים גרוש", התנה. המבוגר הסכים, אם כי בהיסוס.מה. הוא אצת לעצמו סיגריה, כיבד את יריבו באחת, והמשחק התחדש. גם הפעם הפסיד. "עוד אחת?" שאל הצעיר. "עוד אחת", השיב השני, "אבל הפעם על ארבעים גרוש." אני כבר מופסד. ושוב הפסיד את המשחק. "הפעם על לירות!" הציע, הצעיר, בטוח ביכולתו, הסכים. הפעם — הפסיד. לא בהרבה; רק בתוצאה 3:4. היה יכול בקלות לנצח גם הפעם. "בוא עוד אחת", הציע. המבוגר העיף לעברי מבט חטוף ולחש: "תראה איך אני מושך אותה. הכנסתי אותו לשחנך ועכשיו הוא מוכרח להמשיך."

הגברבר הצעיר המשיך. הוא המשיך עד שהגיע למשחק שלוש לירות הסיכוב. אז כבר התקבצו סביב השולחן גם שני חבריו, שזנחו את משחקם ועקבו אחר התחרות המרתקת יותר. "שחקו שנים נגדי", הציע המבוגר, "כל אחד מכס שיש שתי לירות ואני ארבע." הם הסכימו. תוך שעה הספיק הגברבר המבוגר להרוויח במזמירות מפליאה קרוב ל-15

הסולו, ניגש למכשיר, הדביק נשיקה לתמונה של אליזס פרסלי במדי צבא ארצותהברית.

★ ★ ★

לומדים רכובז כסף

מה רע בבילוי זה? אינו נעשה במועדון נוער, למשל; לא היה בו כמעט כל רע. אך הטידים והסנוקרים אילו מועדונים הפועלים תחת פיקוח חינוכי. הם מושכים אליהם נערים לומדים המחפשים חוויה, נערים עזובים ועבריינים מועדים, המחפשים פורקןנפשי וסירונים צעירים לשורותיהם. גברברים מחוסריחברה קבועה נמשכים לכאן גם כדי לבלות וגם כדי להזהרות עם הדמויות החזקות העומדות כאדיאל מול עיניהם. הרגשת דומה להרגשת אשתהחברה הקרתנית שהשתתפה בנשף דיפלומטי, והמספרת במשך שבועות כי "ישבתי שני שולחנות מהשגריר האמריקאי." כמה מספר הגברבר לחבריו: "שיחקתי שני משחקים עם ג'וני — זה שקיבל שלוש שנים בשביל שוד מזוין."

בסיו לומד הגברבר דבר יסודי אחד: לבזבז כסף. אם הוא שיך לכנופיה "חיונית" חזקה, ישתחרר לאחר זמן משיכרון ההימורים ויחזור לחברתו הקבועה. אם הוא חלשאופי, בודד וחסריסיפוק, הוא יבקר שוב ושוב בטר. עד שירגיש שהוא "שיך". וככל שירבה לבקר שם — כך יגדל הצורך שלו בכסף. משם ועד לגניבה הראשונה, פסיעה אחת בלבד. הוא יודע מה פסיעה זו, וזמן רב לפני שהוא פוסע אותה. כי לא יתכן שיתחבב בטידים ובסנוקרים שבוע ימים מבלי לשמוע שגברבר זה ישב פעם בעתן פריצה, והשני נתפס בעת שניסה לגנוב צמיג דורבי של קטנוע. הוא יודע כי אין דבר קל יותר מאשר למכור חלק של מכונת לאחד מעשרות המוככים בעיר. ערב אחד, אחרי שפרוטתו האחרונה עברה לכיסו של אחר, הוא יוצא אל הסמיטות האפלות הסמוכות. בחשכה של עיר גדולה, כשליבו פועם בו בחוזקה, הוא פוסע את הפסיעה. מבטים חטופים לצדדים, תנועה מהירה — וזוג מגבימיכונת בידו. מחר בבוקר יהיה לו במה להמשיך את משחקו בטר.

אין כמעט נסיגה. הצורך בעוד כסף, והבטחוןהעצמי הבא מן ההצלחות הראשונות, דוחף אותו הלאה: אל גניבת אנטניה, גניבת צמיג קטנוע שאפשר להסתיר מתחת למעיל, גניבת קטנוע שלם לבילוי או אפילו לפירוק ומכירתו חלקחלק. בעל המוסך הקונה ממנו את הרכוש הגנוב לפעמים "מזמין" אצלו חלקים מסוימים, בהבטחת מחיר טוב. בשלב זה, כבר שמו הפושעים המועדים את ליבם לגברבר. הם הבחינו כיך שלפתע יש בכיסו כסף. הם עוזרים לו למכור את הסחורה הגנובה, ויום אחד מציע לו משהו לעשות דבר גדול באמת. "אתה רק תעמוד מהצד ואם תראה משרה — תשרוק." עבור חלקו בפעולה הוא מקבל 15-10 לירות. למחרת הוא קורא בעתון כי נפרצה דירה באותו מקום וגנובו מתוכה תכשיטים ודבריערך באלף לירות. הוא מחליט שאםיכבד — אזיכבר. כדאי יותר להשתתף בפועל מאשר לשמש כזקיף. תוך שבועות או לכל היותר חודשים מנקודה זו, מובטח כי יפול לידי המשטרה.

★ ★ ★

ראש העיר אמר: "קניי שחיתות!"

החוויה הנוראה של מעצר, חקירה, חבישה ומשפט היא נקודתמפנה בחיי הגברבר הפושע. ברגע זה תלוי עתידו של הגברבר באישהמשטרה המנחלת את החקירה נגדו. קצין או סגל המאמין בשיטה הנוקשה, והמעוניין להוכיחללמונים עליו שהוא משיג תוצאות, עשוי להרוס את חיי הצעיר העצור. עתה הוקם במשטרת תלאביב מיפגל לנוער — מחלקה שתטפל בנעור הנעצר בכל חלקי העיר, במקום שהטיפול בהם יהיה נתון בידי החוקרים התורניים בנפות השונות. חוקרי המיפגל יעברו קורס אינברסיטאי של חודשיים, בתקופה כי ילמדו את יסודות הטיפול בנער הסוטה. אולם גם אז תישאר התוצאה תלויה באופיו של הגברבר עצמו. אם ישחק לו מזל, יהיה מעצרו הראשון הלם כה חמור, שהוא יחליט לחזור למוטב בעוד מועד. ולא — ישוב אל חבריו, אל הגניבות, אל הטידים. מדוע לא נסגרו הטידים? רביפקד אריה נאור הצביע ללא היסוס על הטידים כעל מוקד ראשוניבמעלה לעבריינות צעירה. "אילו היה תלוי בנו, היינו מחסלים אותם מומן. אבל אנו יכולים לפעול רק במסגרת החוק. והטידים הם עסקים חוקיים. העיריה נותנת רשיונות." והעיריה? לפני כשה סברה היא לחש את רשיונות הטידים. בדין במינצת העיריה כינה אותם ראש העיר חיים לבנון כ"קניי שחיתות הגורמים להכשלת הנוער." בעלי הטידים פנו לביתהמשפט העליון, בטענה כי ביטול רשיונותיהם יגרם לשלילה בלתימצודקת של פרנסתם. אחרי כמה ישיבות, הציע נשיא ביתהמשפט העליון פשרה: שיוצאו מן החנויות מיתקניההימור, ושהכניסה תותר לבני 18 ומעלה. מאז, קפא המנגנון המשפטי והעירוני. רבבות לירות עוברות מיד ליד בהימורים מדי חודש, כנופיות מתארגנות ליד תיבות המור סיקה, ונערים מתחת לגיל 18 ממשיכים להוות רוב מוחלט של הלוקחות. דו"ח מעקב, שנערך במשך חמישה חודשים, נותן תמונה ברורה של המבקרים בטידים. בחודשי הלימודים, בשעות לפני הצהריים, היו נערים בני 12-14 כ-15% מכלל המבקרים. בני 14-16 היו 60% ואילו 25% מהמבקרים היו בני 16-18. מספר המבקרים מעל לגיל 18 היה כמעט אפסי. בחודשי החופש עלה חלקם של המבקרים מתחת לגיל 14 לכדי 30%.

★ ★ ★

ביקור אצל זווי

אחוז הבחורות המבקרות בטידים מבוטל. אולם אם אינן נכנסות פנימה, אפשר לראות רבות מהן מסתובבות סביבם, בעיקר בשעות הערב והלילה. אלה הן בדרך כלל פרוצות, שבאו להחליף כמה מלים עם סרטוריהן המבלים בטידים, או המחפשות לקוח. כמה מהן התמחו בציד גברברים. כזאת היא זווי. בשיחה על ספל קפה סיפרה לי על צד זה של מינהגי הגברברים.

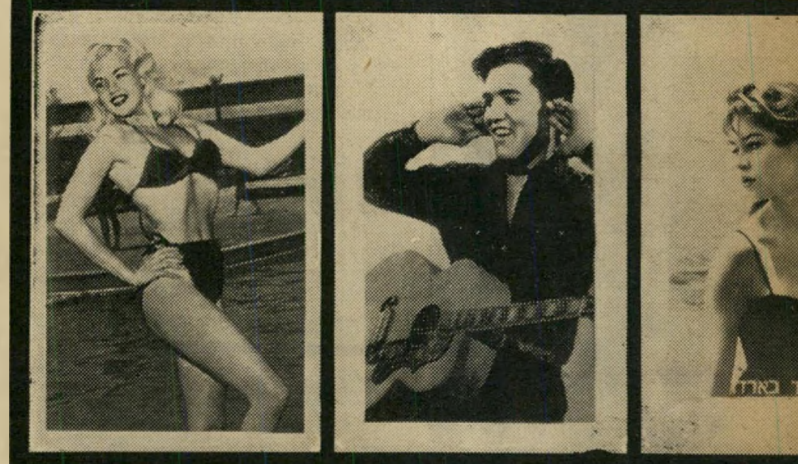
"יש בחורות שלא מסתכלות על הבחורים הצעירים. חושבות שלא כדאי. אבל אני עובדת רק איתם. בטח, אם בא איזה איש מבוגר, גם כן הולכת איתו. אבל אני מחפשת דוקא בחורים צעירים. הם הקלינטים הכי טובים. גם כלה שחוללים בקבוצה שלמה ליפ. לפעמים ישר מביתהספר. אבל זה זול ומלכלך, לא בשבילי. לי יש חדר בצפון ובאים אלי רק הבחורים הכי טובים. בניסובים כאלה.

"כשאין לי קלינטים, אני יורדת לרחוב בןיהודה ומחכה. רואה איזה בחור כזה — איך אתה קורא לו? גברבר? — מתקרב. אפשר להכיר אותו מרחוק. הולך לאט, ככה, ומסתכל מסביב. שמע שבסביבה הזו יש זונות והוא בא לראות בשביל עצמו. אני מתחילה ללכת לפניו, לאטלאט. באה לאיזו חנות תכשיטים או משהו כזה, ונעצרת. בדרך כלל הוא גם כן נעצר. שואל אותי מה השעה או משהו כזה. אם הוא לא שואל, אני שואלת. אחרכך הוא שואל אם הוא יכול להזמין אותי לקפה או לקולנוע. אני אומרת לא, תודה, אין לי חשק הערב. אז הוא שואל מה את מסתכלת ככה על התכשיטים, היית רוצה לקנות משהו? אני אומרת כן, אבל אין לי מספיק כסף. אחרי כמה משפטים אני שואלת אותו: אולי אתה רוצה לבוא איתי הביתה? אני רואה שהוא חושב שאני זונה, אבל הוא לא לגמרי בטוח. אני גם משתדלת לא להבהיל אותו. הריהו איך שהם נבגלים! מלה מיותרת — והם מסתלקים. "בקיצור, הבחור כבר רוצה לבוא אלי. אז אני אומרת לו: אתה יודע, סתם ככה אני אפשר. אני רוצה שתקנה לי מתנה. אתה רואה את הצמיד הזה? אני נורא רוצה אותו. חסכתי קצת כסף וחסרת לי רק 20 לירות. תתן לי? אם יש לו — הוא ישר מוציא מהכיס. אם אין לו הוא מנסה להוריד את המחיר. 12-15 לירות. פחות מזה אני לא מסכימה. אני לוקחת אותו לחדר. לא מהמרת. נותנת לו לשחק קצת, ואילו אפילו איזה ריקוד קטן. אני עושה את הכל שיצא ממני מבטום. זה כדאי. הוא תמיד יחזור והוא ישלח את החברים שלו אלי. יש אפילו קבוצה של תלמידי גימנסיה שפעם בשבוע באים אלי ביחד. איזה משגעונים!"

הביקורים אצל זווי וחברותיהלמדרכה הם עסק יקר מאד. לזווי לא איכפת מנין משיג הגברבר את הכסף לרנחו איתה. העיקר שהיה לו. היא יכולה לנשח — אבל מה זה איכפת לה? האם היא יודעת שהיא דוחפת נערים לגנוב? "אני לא שואלת שאלות. אם ההורים שלהם לא יכולים לשמור עליהם — מה אני שאדאג ליושר שלהם?"

וכן יוצא הגברבר לחזק מכאן ומכאן: הוא צריך כסף בשביל להמר בטידים ובסנוקר, והוא זקוק לכסף בשביל ביקור אצל זווי. הוא פוסע עוד פסיעה אל הפשע, אל בית המשפט, אל המוסדות לעבריינים צעירים.

מה קורה במוסדות אלה? על כך ידווח שוים בהן בשבוע הבא במכתבה הסרתיתקדים בעתונות העברית.

האידיאל

הוא הזוהר הקולנועי. תמונות אלה, המראות את בריגיט בארדו, אלז'יס פרסלי וג'יני מנספילד, קנתי בטיה, בעשרה גרוש כל אחת. הגברבים עסו על קטלוג של צילומים, הצעירו כי דווקא התמונות הנועות של ב.ב. אזלו.

לירות מן השלישיה הירוקה — כל מה שהיה לנערים בכיס. "תביאו עוד כסף ותביאו לשחק איתי מחר", האיץ בהם המנצח. "אני תמיד פה — בבוקר ובערב."

★ ★ ★

שדאגר ושמו דוונטאל

הג'וק בוקס ניגן בהיסטריה קולנית. כחציתריסר גברברים — ביניהם חייל אחד — הצטופפו סביבו, הניעו את כתפיהם במיקצב הרק. מול הפתח נעצרה מכונת פורד קטנה ירוקה, מספר 27-578, וממנה ירד גבר אלגנטי, בעל לחיים ורודות, עינייחלכל קרות ושיער מלבין מטופח. בפיו היה תקוע סיגאר. הוא נכנס לטר, ניסה את כוחו בקליעה, שילשל כמה מטבעות לג'וק בוקס וסקר את הנוכחים.

"זה בעל המכונות", הסביר לי האחראי על המקום. "הוא מביא את המכונות מחוץלארץ ומשכיר אותן לנו. הרשינו על שמנו. הוא מקבל 50 אחוז מההכנסות." כמה מהלקוחות הכירו את בעלהמכונות. "איך הקלינטים שלנו?" שאל אחד החברה, גברבר בעל הופעה אינטליגנטית יותר מהשאר, השיב: "אין לך את הכיחודשים."

"איזה, למשל?" שאל הגבר. "דוונטאל!"

בעל העסק הוציא מכיסו פנקס ועפרון והתכוון לרשום את שם השלאגר החסר. "אין בעיות בשבילנו", הסביר, "אני כותב לקפריסין ותוך שבוע יש לי את התקליט. מה שמא אמרת?"

"דוונטאל!" "באיזה שפה זה?" שאל האיש. "באנגלית", השיב הגברבר. "כותבים את זה Living Doll."

מרתו לאנגלית גימנסיה הייתה בחדאי עומדת על כך שביטא את השם כביטוי הנכון — ליווינג דול — אך הגברבר רצה לעשות רושם ולבטא אותו כפי שהוא נשמע בפי הזמר האמריקאי. בעל העסק הכניס את עפרונו לכיס: "זה לא תקליט חדש. כבר היה לי אותו כאן לפני חצי שנה."

הגברבר ראה בכך פגיעה במעמדו כמומחה. הוא נשח את המקום ועבר לטר השכן, הטר של בוקס. שם היה מלא יותר. למעלה מעשרים שם הצטופפו סביב שולחנות הכדורגל, מיתקני הקליעה והג'וק בוקס הצרומני. תימרות עשן מילאו את האולם המכוער. "תלחץ על 41", המליץ באזני מישוה. לחצתי והוצרית של מין סטריק דקרה את האחיר הדחוס. "זה מלך הרוקנרול, זה", הכריז אחד הנאספים, בהצביעו על תמונה של הזמר, קליף ריצ'ארדס. "הוא שם את אליזיס פרסלי בצד."

גברבר שחרר, שהתעזה בריקוד רוקנרול לראותה, הפסיק לרגע את קפיצותיו. "חכה, חכה", הוא אמר, "עוד מעט יעזוב את הצבא והכתר יחזור אליו." ולפני שחזר לריקוד

* בצרפתית: מטוח. השם דבק לחנויות אלה בשל המיתקנים הרבים של קליעהלמטר המצויים בהן.

לראש הממשלה יש פולה"

בפתחת ועידת הפועלות השמינית נמשך נאום הפתיחה של **ככה אירלסון** במשך שעה רצופה. כאשר נשאל "כ"י יונה ככה, שישב על הבמה, על התרשמותו מן הנאום, השיב הוא: "הנתי מאוד, לא שמעתי מלה" ... במסיבה שנערכה השבוע למישה גרין, **בוע**, דובר מפא"י, שעבר לכהן כראש לשכתו של השר אבא אבן, העלה גלבוע זכרונות מתקופת עבודתו. אחד מהם: פעם פתח **ברל לוקר** את מושב הועדה הפועל הציוני. הוא הסתכל סביבו ואמר: "כבוד הנשיא ורעייתו, כבוד ראש הממשלה, כבוד חברי הממשלה". ברגע זה ראה את פולה בין גוריון והוסיף מיד "ורעייתו". בו פולקס נזכר אחד הנוכחים במסיבה, כי באחת הידומניות, בעת שהודיעו על "כבוד ראש הממשלה ורעייתו", התערבה פולה ואמרה: "לראש הממשלה אין רעייה, יש לו פולה!" ... מזכיר תנועת החירות **אברהם דרין** רי' הגדיר השבוע את מצבו של הועדה הפועל הציוני בסיפור משלו: "במלאת חמישים שנה לקיומה תחנת רכבת באחד הי מחוזות באנגליה, בא שר התחבורה הבריטי בליקור. הציוני בפניו פועל שעבד במקום מיום ייסוד התחנה, לא נעדר אף לא יום אחד. שאל השר, מהו תפקידך? אני דופק בכל בוקר על גלגלי הקרונות". השיב ה פועל. קיישה השר: לשם מה? הפועל היה גלוי לב: אניד לך את האמת, אדוני השר, לפני חמישים שנה ידעתי בדיוק לשם מה אני דופק, עכשיו אני כבר לא יודע" ... רגשי רחמים התעוררו השבוע בליבו של ח"כ המפלגה הפרוגרסיבית **אירוב כהן** שעה שראה את **מנחם בגין** שקט ורגוע בכנסת, אחרי שהבטיח להיות באופוזיציה קונסטרוקטיבית. כהן מיהר לשלוח לבגין פתק, בו נכתב: "הרבי מקוצק כבר אמר, שאין לו דבר שלם יותר מאשר לב שבור" ... זכרונות מימי המנדט העלו השבוע חברי הכנסת, שבאו להשתתף בטכס וניעת יער על שמו של **יוסף שפרינצק**, הוזכר אחד מהם את דבריו של יושב ראש הכנסת הראשונה, כששמע על פעולה צבאית נגד האנגלים ולא ידע מי ביצע אותה: "מאיפה נשלחו הבלחורים? מאצלנו או מאצלם?" ... מי המציא את המלים העבריות, "חל" ו"עט נובע"? תגלית זאת גילה לאחרונה כתבי-העת האמריקאי המפורסם ניו יורק. במאמר המשתרע לאורך 26 עמודים מוקד דש לסופר העברי האמריקאי **דניאל פרסי קי** מייחס לו השבועון חידושים אלה. וזהי הפעם הראשונה שכתבתה אמריקאי חשוב כל-כך מקדיש רשימה כה מקיפה לשפה העברית ולנושאה.

★ ★ ★

בוקר טוב עם בירה

"בוקר טוב, האם לא שכחת לקנות היום בירה?" — קריאות טלפוניות מסוג זה פקדו השבוע כמה מאות מבעלי מכשירי הטלפון בתל-אביב. השיחה, שהופסקה מיד עם תום השאלה, לא היתה תעלול ליציג, אלא אמצעי פירסומי חדש לבירה שהומצא על-ידי **אריז'ן עזר ג'ורבין**, בעל הסוכנות לפירסום דהן. שתיים מפקדונותיו של ג'ורבין יושבות ליד מכשירי הטלפון ובוחרות מדי יום כמה בעלי טלפונים אחרים, אליהם מופנית ה שאלה. אולם מכיון שהפקידות מתחילות את עבודתן מוקדם בבוקר, משמשת השאלה ה מפתיחה כאות השכמה לבעלי טלפונים רבים ... בתדהמה רבה היו שרויים הש בוע ידיו של **אפרים** (נחז גדיא) **קי' שון**, כאשר הודיע להם כי הוא "אוסף כסף בשביל מוהר". הם נרגעו כאשר שמעו כי קישור, שניש לא מזמן בבניה, אינו מתכוון אלא ל**יחיאל מוהר**, הכותב פז מונים עבור בצל יוק, שקישון שותף בו ... הרבי **יוא' הזכרשטם**, הרבי מן קלויזנבורג, שהשתקע לאחרונה בקרית צאנז בתנאים, סיפר כי לפני ימים מספר גער ב בנו הקטן: "תלמד הרבה ותהיה רבי גדול". השיב לו על כך בנו הפעוט: "גם אתה אינך לומד, ובכל זאת אתה רבי גדול" ... לשח **קן גבריאל דגן**, איש להקת אשנן, יש תפקיד מיוחד בלהקה, מלבד היותו שחקן. מאחר שבמשך הצגת הלהקה צריך לכבות ולהדליק את האור כמה פעמים וללהקה אין אתם מיוחד לכך, נוהג דגן, לפני כל הצגה, לתפוס איזה ידיד מקהל הצופים, הוא משנן לו חלק מהצגה, ועל הצופה מוטל התפקיד לכבות ולהדליק את האור בהתאם לכך ... כדורגלן מכבי חיפה **אברהם מנצ'ל** הת בקש במסיבה חגיגית של אוהדי קבוצתו למסור רשמים על מסע הנחיתה להודו. מא

האחים ז'אק בפעולה המוזה בבקבוק האוס

בעולם אני מעריך ביותר את אלינור רוזבלט ואת הלן קלר.

● **ישראל ברנע**, מנהל חברת נפט: "האשה הראשונה שאני מעריך היא אולי לא פופולארית: גולדה מאיר. השניה היא אלי גור רוזבלט והשלישית היא השחקנית חנה רובינא, ההולכת עדיין חזק בהערכה שלי."

● **יוסף שריק**, מבקר סרטים: "גינה כרושצ'וב, אשתו של ראש ממשלת ברית המועצות. היא אולי האשה היחידה שזוכה להערכה בכל העולם. מעריכים אותה במזרח, וגם במערב, שם זכתה לקבלת-פנים חמה בעת ביקורה בארצות-הברית. היא ה טיפוס של האידישע מאמע הרוסיה ויש לה יותר חום מאשר כל כוכבת קולנוע שהיא."

● **דוד אלמוג**, חוקר פרסי: "אלינור רוזבלט, הסופרת הצרפתית דפנה דהמוריר והגברת פורצובה, הבאבה היחידה בין כל גברי הסובייט העליון בברית-המועצות."

● **אברהם ננין**, במאי ושחקן תיאטרון: "מלבד אשתי אני מעריך את הלן קלר ואחריה את חנה רובינא. כי היא בכל זאת שם-דבר בעולם התיאטרוני שלנו."

● **שמעון יוניצ'מן**, ח"כ חרות: "ה ראשונה בנושאות הערצות היא הגברת קופ'דוביטנסקי, השניה היא ח"כ אסתר רוז' אלינאור והייתה רוצה לראות מי יעזי שלא להזכיר את אשתו ברשימה זו."

● **מרדכי פורקין**, ראש מועצת כפר סבא: "מה לי ולנשים? אבל אני יכול לציין כנשים הנערצות עלי את גולדה מאיר, אלי גור רוזבלט ועדה מיימון, בעלת העבר ה חלוצי בתנועת הפועלות וטיפוס די מעניין."

● **גדעון מרגלית**, עורך-דין: "האשה הראשונה הנערצת עלי היא רחל ינאית בן צבי, כי היא טיפוס חלוצי. השניה היא גולדה מאיר, כמעט מאותה סיבה. השלישית היא אמי, שנתנה לי הכי הרבה בכל חיי."

● **יעקב נאש**, דובר המטה הארצי של משטרת ישראל: "האם המשאל קשור בהפיכתה של בריגיס בארון לאם השבוע? — השלוש הנערצות עלי הן גולדה מאיר, אותה אני מעריך, הלן קלר, אותה אני מעריך, ואשתי, שאני מעריך ומעריך כאחד."

● **אברהם מאוסין**, ציג חברת אלאסיה בישראל: "הטייסת אוריון, גולדה מאיר והשחקנית ויואן ליי, שהיא השח קנית היפה ביותר ובעלת המשחק הנהדר."

פסוקי השבוע

- **יהודית שמחוני**, חברת מזכירות מועצת הפועלות, בנאום בפתיחת ועידת הפועלות השמינית: "מעטים העתונים בעולם היכולים להתברך בצבור קוראים כזה כמו דבר הפועלת."
- **הפיליטונאי יוסף (נני')** ויניצקי, על מגיפת צלבי-הקרב: "אני לא דואג לצלבי-הקרב שהתגלו בגרמניה אלא ליהודי-הכרס שעוד יושבים בה."
- **התעשיין סם גולדברג**, שחזר ממסע ארוך בעולם: "העולם מחולק לשני מיני אנשים. אלה שמעולם לא שמעו על ישראל, ואלה שקראו את אקסודוס."
- **הפרופסור אברהם הלוי פרנקל**: "ההבדל בין נאום-הספד לבין נאום יובל הוא שבהספד אין איש מאמין לדברים הנאמרים, וביובל מאמין בהם איש אחד — בעל היובל."
- **המשורר חיים גורי**, בישיבת המועצה לתרבות ואמנות: "היחס בין הסופר לבין השלטונות צריך להיות יחס של ריב. חובתו של הסופר היא להרגיז ולא להשיא עצות בעניני סטפנדיות."
- **המבקר בועז עברון**, על ויכוח שהתנהל בקול-ישראל בין הד"ר משה אבידור לבין הפרופסור אוריאל הד: "הם דברו לאש, במין היסוס אקספורדי בבחירת המילים הנכונות — בהבדל אחד, שאיש אקספורד מוצא בדרך כלל את המלה הנכונה."

כדורגל

תיקו בחירוק-שיניים

על משחק הכדורגל שהתקיים השבת, בין מכבי תל-אביב להפ"ר על פתח-תקוה שהסתיים בתוצאת תיקו 2:2, מספר שייע גזור:

עד עכשיו היו לי צרות רק בגלל מה שאני כותב. השבוע התחילו הצרות גם בגלל מה שאני לא כותב. עתונאי אחד, שכותב בעתון חד שות הספורט, כתב רשימה שלמה על זה: למה לא כתב תי בשבוע שעבר על זה שלא הופעתי למשחק נגד הפועל ירושלים, ועל הקרע ביני לבין הקבוצה שלי. אז כדי שב שבוע הבא לא יכתוב אותו העתונאי למה לא הגבתי השבוע על הרשימה שלו, אני מוכרח להקדיש לו כמה מלים.

טוב, תראה בחור. זה לא מספיק להחזיק גלובוס ביד. יש עתונאים למשל, שמספיק להם גלובוס כדי להרכיב את נבחרת אסיה שלא היתה ולא נבראה. יש אחרים שמספיק להם גלובוס כדי להודיע איך שהעמידו אותי למשפט במכבי תל-אביב, ואיך שחתי נצלת וביקשתי סליחה. יש אנשים שפשוט מתים שיהיה איזה סכסוך ביני לבין מכבי. נכון שהיתה איהבונה קטנה, אחרי שהר גשתי לא טוב, ולא נסעתי למשחק בירר שלם. אני בצמאי אותנו. כולם ניבאו שלא הודעתי על זה מראש ובגלל זה לא שיתפו אותי באימון אחד. אבל בירור? קרע? התי נצלות? לא היה ולא נברא.

קריעה עם ריבית. עכשיו אני חוזר אליכם. כולם קראו איך שלפני המשחק נגד הפועל פתח-תקוה היתה התחרות בין ה עתונים בניחוש באיזה הפרש יצליחו שח קני הפועל לגנא אותנו. כולם ניבאו לפתח תקוה לא רק נצחון אלא נקמה על ההפסד בגמר הגביע. האנשים כבר לא שאלו אותנו תנצחו או תפסידו? אלא כמה תבקלו?

על אף הבזק והרטיבות התחלנו את ה משחק בקצב יפה. הכדור הלך ציק ציק מ רגל אל רגל וכבר בדקות הראשונות הס פיקו כל החלוצים לגעת בכדור. והאנשים לא הספיקו להתחבר על השעון לראות כמה זמן עבר והגול הראשון בא. בדקה ה-11 קיבלתי כדור והב מרפי לוי ובעטתי אותו בפצצה לשער של ויסוקר. הייתי מוכן לל חץ לו את הדי. הוא לא עצר את הכדור. לא עברו חמישה רגעים וקיבלתי את ההרגשה שאני כבר יכול לקבל מינוי אל ויסוקר. מעודדים מהגול הראשון המכסנו ללחוז, ואחרי שנתתי סטראט מרכז המגרש קיבלתי את הכדור שוב מרפי לוי בין שני מגינים ואמרתיו לו כמו בחידון התנ"ך: הבא אחרי!

אחרי 0:2 לטובתנו היתה ההרגשה שפה הולך גמר הגביע בפעם השניה. זה היה תענוג לעשות את זה רק בשביל להרגיז את העתונאים שניבאו לנו הפסד. אבל הפועל פתח-תקוה הרגישו שכאן לא הולך במח והתחילו בכוח. בהתפרצות של בועז קופמן הלך השוער שלנו, אהרליה שרש טיטנסקי. הרץ איזנבאום נכנס במקומו לשער לרבע שעה ומיזון ששיחקנו בעשרה שח קנים ירדנו למערך הגנה.

ויסוקר בטעות. גם כשחזר השוער למגרש פצוץ בכסת ובצלעות, וכולו היה חבוש, לא פתחו הבעיות. חבשו אותו בתחבושת אלסטית, שהפריעה לו לנשום והורידה מכושורו. איך שהוא סימנו את המחצית 2:0.

במחצית השניה נטלו שחקני הפועל את היומה לידיהם ולחצו עלינו יותר, למרות שאנ לנו לא חסרו הזדמנויות. אני בצמאי פיספסתי שני שערים בטוחים, פעם כש בעטתי פצצה לקורה, ופעם שניה כשעמדתי לבדי מול ויסוקר ובעטתי לצד ימין, ובעטות היה שם גם ויסוקר.

לקראת הסיום קיבלו אנשי הפועל שוב מרץ והבקיעו פעמיים את השער שלנו ב אותה צורה. פעמיים הצליח סטלמן להח רומם ולהכניס כדור שוב מבצעי קרן לשער. אלה לא היו גולים מחיובי המציאות. שוער בכושר טוב מוכרח לקחת כדורים כ אלה בתוך רחבת ה-5. אמנם התמצנן נצחון אבל יצאנו מהמשחק בהרגשה הטובה שזונו הנקם והשילומים של הפועל פתח-תקוה עבר. לא רק שהם לא נקמו אלא שהיו צרי כים ללחום בחריקת שיניים להשיג תיקו.

מדור בו ידובר על צפורים שאינן צפורי-נפש ועל נכסים שאינם נכסי-צאן-ברזל, על הכל ועל לא כלום — על האובעיקר על דא.

אנו מורידים את לחץ דמנו - משנים את צבע עינינו - ומתחילים לחרוז / באון ובעוז

בעל הנס

מבין כל הרוכלים בשוק הכרמל, עלה על דעתנו לק' נות תפוזים דווקא אצל זה שדוכנו נמצא בקצה השוק, אולי משום שהוא זקן יפה צורה, משום שיש לו זקנקן לבן, עיניים כחולות עליונות ומבנה חסון. "עוזב את התפוזים", אמר לנו, "קנה שום".

שאלנו על שום מה, "מפני שאתם עושים רושם של חולי סוכר או לחץ-דם גבוה", קבע. הרמנו את הגבות ושאלנו מה יעשה לנו השום. "זר תר מכל דוקטור ופרו פסור", פסק, "אני יח" אל רובינוף, אומר ל" כמ, שלושה חודשים הייתי הולך כל יום אצל דוקטור. היה לי 200 בדם, ותסלחו לי 5 בשתן, ולא עזר. עד שהתחלתי לאכול שום, ואז ירד לחץ-דם. אתם רוצים להיות בריאים, לא? אז תעשו כמוני".

לפני שהספקנו להצי' היר על כושרנו הקרבי, הניח על ראשו מסלית כמעט לבנה ולחץ במקצת, ואז לקח, בהבעת חשיבות, מאכלת גדולה. בעזרת סכין, חשבנו, אפשר להוריד את לחץ הדם אפילו עם שום. חשנו את הלב פוחד ורוחב והתחננו בעינינו כלפי הסק רנים, שהחלו מתקבלים. אולם הללו התבוננו בעיניים מכושפות מתרחש, מבלי להגיב.

הוא הניח לרגע את המאכלת, חתך את ידי, השחין אותה בסכין קטן, ובתנועה חדשה שחט לימון גדול. "תברכו על פרי העץ", ציחה. ברכנו והודינו לאל על שאר חסדיו. הקהל ענה אמן. מיהרנו להסיר את המס' לית, "למקצוץ" פקד האיש. מצצנו בהכנעה. "ועכשיו לאכול את השום!" הורה. אמרנו לעצמנו שזעזעין מתחיל להצחין. כדי להוכיח את ההיפך, תפס ראש שום, עקר את שיניו, והחל להניסן לפיו בקצב של אכילת גר' עיניים. "זה כמו בוגנונים", הבטיח לנו. "מתי שיש לכם זמן, תאכלו. אם אתם גיבורים, תאכלו שני ראשים ל" יום", אמרנו לא, תודה, לא כרגע. יש לנו פגישה עם גברת צעירה שאיננה מכינה ברפואה.

הוא לקח את חצי הלימון הנותר עם 100 גרם שום, ארז בנייר עתון פועלי, ותחב לנו את החבילה בכיס השמאלי. אחר כך הניח' שוב את המסלית על ראשו וב' ארשת של כהן גדול, בקול עמוק ומרטיט, השמיע בר' כה: "זאת תהיה הרפואה שלכם, זאת תהיה הרפואה שלכם, זאת תהיה הרפואה שלכם. תגידו אמן". הידנו, והסרנו במהירות את המסלית מראשו, שלחנו את היד לכיס ושאלנו בנימוס כמה עולה הביקור. הוא הצביע על קופסת פח מלאה מטבעות. "תשימו פה שילינג. זה בשביל לקנות כסאות וספסלים לאנשים שיתפללו חנים בבתי-כנסת בחגים", אמר. "השום — זה מתנה ממני. והבריאות — זה מתנה מאלוהים".

עין תחת עין

שמנו לב לאחרונה שבעיני גברות נכבדות מחוג מכ' רינו חל שינוי בצבע. למדנו שהאחרון לכן הוא גירג' מיכאל ודק, לשעבר גיאורג מיכאל ודק, בעל המכון למשקפיים-מגע, ברחוב ב'יהודה בתל-אביב.

בכניסה לבית עצר אותו חלון ראוהו זעיר בו נראה בתוך קופסת קטיפה, גילוח ועירות שנצצו כתכשיט' טים, אוסף של עיניים תותבות מכל הגדלים והצבעים, וכל מיני עדשות. המכון עצמו נקי ומסודר, כשבקיר האחד שלושה תאים עם מראות וכסאות, בקבוקים, מז' לפים וכוכיות מגדילות שונות — ומצידו השני שלוחו כתיבה אלגנטית אך לא מודרנית מדי, שמתחת לזכוכית' שלו ניבטו בנו עשרות עיניים מצוירות וכמה כרטיסי' ביקור של רופאי-עיניים עם ברכות. למראה תעודת' התברור במדוען רוטארי, המסוכה אל הקיר, ובעל ה' מכון עצמו, גבר בעל חזות אנגלו-סכסכית מובהקת, ה' נראה כאילו חרה מאורו או איטון. לבוש מקטרו' האריסטוטי, בתי סרונה, כיתונת לבנה בעלת צווארון נוקשה מאד ועניבה דיסקרטית — הנמכנו את קולנו בשתי גאמות.

גירג' מיכאל ודק השיב בסבלנות, לשאלה האינדיס' קרטית שלנו, שהוא בן 43, ופטר בחיך אדיב את הבעת ההשתוממות שלנו. הוא ניאות לספר לנו שעלה ארצה בשנת 1938 מווינה, לאחר שפיס את לימודיו כטכנאי למכוניות אוטומטיות. שהיה באפיר, התגייס לצבא הבריטי, נסע אחרי המלחמה לארצות-הברית, שם למד את בעיית משקפיים-מגע, חזר ארצה, גוייס לצה"ל, ועם שיחרורו בשנת 1950, החליט להקדיש את חייו להסרת

המשקפיים מחוטמי הבריות. באותה תקופה החלה לפרוח בארצות-הברית אופנת משקפיים-מגע בלתי-נראות. היו אלה אז עדשות קעור' רות שקופות, שהוכנסו לתוך העין, כשבין העין עצמה והעדשה הוולפה תמיסה מורכבת ממים ומלח, מעין דמעות סינטטיות. אלה באו למלא את בוקום הדמעות המקוריות, שיבשו עכ הרכבת העדשה. תקופת ההסתג' לות למשקפיים-מגע ארכה אז עת ארוכה. המרכיב היה נחון לרלקות-עיניים, שנגרמו על-ידי התמיסה והגוף הזר שהוכנס לעינו.

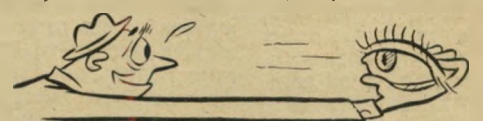
"אמנם יש עוד אנשים שהולכים כיום בעדשות-המגע הראשונות", אמר לנו גירג' מיכאל בזלזול עדין. "אך כיום העדשות הן שונות. אז היתה העדשה גדולה, ב' גודל העין. כיום יש עדשות הרבה יותר קטנות, בקוטר של כ-9 מילימטר. הן שקערוריות ודקות, עשויות מ' פלאסטיק אופטי, בשם אקריליק-פלאסטיק, מלוטשות מ' חזק האופטי הדרוש, ומותאמות בדייקנות גמורה לקונו' טור הקרנית".

לא הספקנו לשאול מה זה קונטור הקרנית, והוא מיהר להסביר: "החלון השקוף של העין. העדשות, אתם מבינים, מכסות רק קצת יותר מן האישון, אך הן קט' נות יותר מן הקשתית. האיריס".

שאלנו אם אפשר לקבל גם עדשות-מגע צבעוניות, והשתעשענו ברעיון להזמין לנו סגולות. "כן", אמר גירג' מיכאל ודק, "אנחנו עושים את זה לפי הצורך, רפואי או קוסמטי. יש אנשים רגישים מאד לאור.

במקרה כזה עושים את זה ידקדק. או, כמו אצל מקרה שהיה לנו — בחור עיוור שענינו היו ללא אישון — הרכבנו לו עדשה שקופה עם נקודה שחורה באמצע". הוא הפסיק את דיבורו, נטל מקופסה וזעזעה שתי עדשות וזעזערות עוד יותר, בגודל של כפתורי כותונת. אחר ששאלנו סטאטס לחמירן, גודדע לנו שהן עולות כ-200 לירות — התעניינו לדעת מי מוכן להוציא סכום כזה, רק כדי לא להתהלך במשקפיים רגילים.

אם להאמין לדבריו של ג' מ. ודק, כמעט שווה מס' פר הגברים והנשים. יש לו אפילו לקוח בן 75, שלא לדבר על ילדים קטנים. ששים אחוז ממרכיבי העדשות הם קצרי-ראי. אך יש גם מקרים בהם אין משקפיים רגילים מתאימים, כמו אצל בעלי אסטיגמטיות חזק. למנו שזאת ראייה בנקודות ולא בקווים — או שמא ליפך, איננו זוכרים. יש גם אסטיגמטיות אירגולית, כשהחולה רואה דברים בצורה מסולפת. "יש לי מקרים של ילדים שנפצעו בעיניהם. הוציאו להם את העדשה

הטבעית, שנעשתה בלתי-שקופה בגלל הפצע. במקרה כזה, חסר כוח לעדשה, וצריכים להוסיף את זה בחזק". נרעדנו קצת למחשבה שילד קטן צריך להרכיב ול' הסיר בעצמו את העדשות מתוך עיניו, אך ג' מ. הרגי' ענו שהילד לומד את הדבר תוך רבע שעה. הילד פוחד, לדברי ג' מ. פחות מן המבוגר.

הלכות מתחיל להרכיב את משקפיים-מגע רק במשך שעתים ליום, ומאריך את הזמן כל יום בחצי שעה. "בארצות-הברית עושים את זה יותר מהר. אבל לנו, בארץ, יש יותר זמן", אמר. הוא הביט בנו במבט מוכיח, כאשר שאלנו אם שמים בלילה את העדשות בכוס, או משהו. "לא", אמר, "שמים את זה בקופסה בעלת שני צדדים. בכל צד יש ספוגית לחלוחית במקצת".

הבחנו על שלוחנו של ג' מ. בנייר מילימטרי לשכ' טוט, ועליו כל מיני רישומים בלתי-ברורים לנו. התברר לנו שהיה זה שירותוט של משקפיים-מגע לפי מידה. אין משקפיים בקונפקציה. כל עין נמדדת במכשירים מדויי' קים, מבלי שיעגו בה, ואז מציינים את העדשות היינו ספקנים במקצת, ושאלנו אם מרכיבי העדשות אינם בעלי מבט זוגי במקצת. לא, הבטיח לנו, בכלל לא מבחינים בהן. הן דקות אפילו כשעובי המשקפיים הרגילים הוא גדול ביותר. והן אינן שכיבות ואינן מושפעות מאדים, זיעה או גשם. זה הסביר לנו מדוע, לדבריו, נמנים על לקוחותינו פקידים רבים. הם יוכלו לשותות המון תה באין מפריע.

לחצנו עליו שילגה את שמות 15 השחקנים הישר' אליים שהם, לדבריו, לקוחותיו. "אני מצטער", אמר באדיבות. "אצטרך לשאול אותם קודם אם הם מסכי' מים". הוא ניסה להסב את התעניינותנו לעובדה שיש לו בקולקציה גם מספר רב מאד של מורות מכל הג' לים, פקידות, עקרות-בית, חיילים, טייסים, סטודנטים, ואם נאמין לו נאמן — גם חברי קיבוצים.

תוך כדי דיבור תחב לדיננו כל מיני חזרונות ופרוס' פקטים נאים. מאחד מהם למדנו מי הסימ' מרכיבים משקפיים-מגע. למשל, הכוכבים רונאלד ריגן, אסתר ויל' יאמס, דבורה פייגט, ג'ק פלאנס, פראנקי ליין, דבורה קר, נינה פוש, ארתור קנדי, ויוקה לינפורט, בלה דרבי, מיס אמריקה של שנת 1956, כמה כוכבי כדורגל ובייסבול, שלא לדבר על הרוזנת של לאנדסדאון, סקוטלנד. שאלנו בסארקאזם אם גברים באים לקנות משקפיים-מגע

בצבע שונה מצבע עיניהם. "לא. רק נשים", אמר ג' מ. "במקרה כזה אנחנו צובעים את כל העדשה, ומשאירים חור קטן שקוף בשביל האישון. אבל זו לא מטרותנו". מיהר להבטיח לנו. "מטרותנו היא לשפר את הראייה". נכנסנו אחריו למעבדה, וניסינו להתגבר על הרגשת אי-הנוחות שתקפה אותנו למראה המכשירים שנראו לנו כאינקוזיטוריים בבקצת. התעכבנו ליד מכונה קטנה, בעלת מספר שעונים, ושאלנו לארץ יצורה. "להגיד את האמת?", התלוצץ ג' מ. לראשונה. ניחשנו: "גרמניה". "לא, יותר נורא", אמר ג' מ. מתחננו. "ישראל". גילה. נרתענו ליד אחד השולחנות. עין כחולה גדולה וק' פואה הסתכלה בנו. כאן הזכיר לנו ודק שהוא מייצר גם עיניים תותבות. אולם הביקוש להן קטן יותר. הוא מייצר אותן מחומר פלאסטי, לא מזכוכית. על השולחן היתה קופסה מלאה מכחולים וצבעים. "אלה הם צבעים פלאסטיים. לצבוע את העיניים", הסביר. הבינונו לשם מה הצבע השחור, החום, הכחול, האפור והירוק. אך לא הבינונו לשם מה האדום, למשל. "זה כדי לצבוע נימים בלבון העין", אמר והוציא מתוך תנור קטן עין ירוקה, שהיתה מונחת לייבוש. העין נראתה לנו אדומה במקצת, כענינו של אדם עייף. "התאמנו את זה לעינו השניה של הלחות".

התעניינותנו חזרה לעדשות-המגע. שאלנו את מר ודק כמה מהן מכר, למשל, בשנה שעברה. הוא צחק צחוק נימוסי עצבני, והשיב כמו האיראקל של דלפי: "השנה, במשך חודש, כמו לפני חמש שנים במשך שנתיים".

נשמע

באוסטובוס, מפי נערה כבת עשרים: "את יודעת, הסוב שבחזיה ממולאה, זה שהיא מחממת".

הזה מקצוע?

מוזמן השתוקקנו להכיר את מר עמרם אסכולי, מתרגם הסרטים, שביצירותיו אנו נתקלים לפחות פעמיים ל' שבוע, ואשר אנו חוששים שהוא נקרא בארץ יותר מכל סופר, משורר או מחזאי. אחרי שראינו את שירו ה' מתורגם בסרט בשם הרפתקות טורא' בקולנוע תל-אביב, שהכיל את החרוזים המתחרזים כלהלן —

התגייס לצבא / ותלמד מקצוע / הזה מקצוע? זה אותו המחנה / ואותו המענה / אותם תפוחי האדמה / לא השתנה מאומה / הבטיחו כיפים / ונות' נים שפשוטים / צועדים ומועדים / צועדים ומועדים. ובידי הסמך מנלב / והוא מצליף בלי לב / המזון די מזופת / ולאיש לא איכפת / זה אותו צבא / ש' שירת בו אבא.

סיפור: תלמדו מלאכה / וזה לגמרי לא ככה / שוט' פים רצפות / וצועבים אשפות / וזורקים רימונים / ממש בהמונים / עובדים בעדר / עד שעולים לחדר / זה אותו צבא / ששירת בו אבא.

סיפור: זה בית מרגוע / וישבנים בלי נוע / להיות בחיל רגלים / זה גדול המזויש / אמרו: תחיו באושר / ולא חשוב הכושר / כל סגן וגנרל / זה שיא הגורל. ומה מוסר ההסכל? / עבדיו הכל התקלקל / ועור' הבטיחו לעודדנו / וחכמת החיים לתלמדנו / גלו לנו זה ולא אחר / מתי סוף נשתחרר? / לא יוכלנו יותר להתאפק. לא נחנו ולא שקטנו עד

שהצלחנו להשיג את מספר הטלפון שלו, ב' רחובות. שאלנו אותו אם יש לו בעיות מיר' חדות כשהוא יגיש ל' תרגם שיר בגוף הסרט. "לפני יש ספר הדיא' לגויס, והספר מראה לי כמה אפשר להשתער. אני צריך לשים לב גם למשקלים. אני מובלב בשסח. אני משתדל ל' היות נאמן למשקלים".

שאלנו ביראת כבוד אם הוא מתרגם שיר' זים תמיד רק בחריר' רים. "לפעמים בחרוזים, לפעמים לא. אם זה לא מסלף, אני עושה חרות", אמר האיש, העוסק אך ורק בתרגום סרטים מאז שנת 1937.

הוא נשמע קצרי-רוח במקצת, כאשר שאלנו שוב כמה זמן לוקח לו לכתוב אופוס כזה. "זה תלוי", אמר, "כאשר אתם נכנסים לחנות ואומרים כמה עולה זוג נעליים ליתום, או שואלים אתכם: בן כמה היתום?". הנחנו את האפרכתל ופיוזמו. בהשראת מר אסכולי: לתרגם סרטים / זה שיא הכיפים / בפעם הבאה / נבחר במקצוע / של תרגום השירים / לפי המשקלים / ונעשה זאת בכל לב / רק למען הכיף.

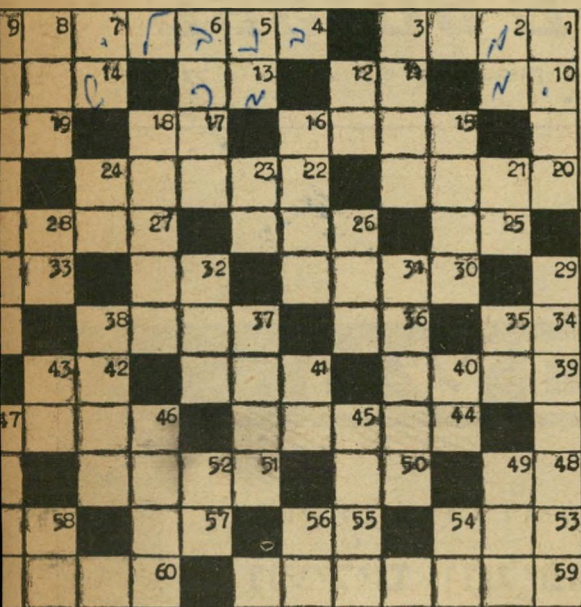
דיו.ב.ק.

הנדרשת ביותר בישראל

העולם הזה

תשבץ 1164

מאונך: 1. בלס

שקמים בתקופה; 4. בעילום שם; 10. כיח: מערב; 11. מספר הצדיקים, ה' פור; 13. טעם ה' עץ פרי; 14. קבוצה; 17. אשף; 19. יען, מאחר ש; 20. טעם מקראי; 22. רעיון חרש ב' עגלתו; 25. לאסירים הוא משמש בית; 26. כלי נגינה; 27. כך קוראים למורה במערב; 30. בה שר' לט מלך צעיר; 32. אכסניה; 33. פקודה; 34. נותר בשדה ל' אחר הקציר; 36. אחי הבת; 37. במעבדה מרתמים בו נוזלים; 39. מדינה באירופה; 41. ההיפך ממשט; 42. הוא מריץ את הדם; 44. נאסוף; 46. עמודים; 50. אותו מהלל כל נשמה; 51. שאינה מרשעת; 53. מין ירק; 55. שם החל החיים; 57. בסאון בריית-שלום; 58. תמצא אותו בפרצופך; 59. מלחין שיקוי האהבה; 60. אותו ספרו המקוננות.

מאונך: 1. מדינה באסיה; 2. משת

גילוח; 3. שיכור; 5. שאינו ער; 6. כדורג' לך בעבר, מאמן בהנה; 7. קיים; 8. להרמתו מצפים הצופים; 9. מין פרח; 12. אות הנצ' חון; 15. תבואה שלא ידוע אם הופרש ממנה מעשר; 16. מין ארבה; 18. יחידה

רק הדתיים יפסידו מזה ויורידו קצת את הראש, העיר משהו אחר. "לא", טען איש-שלום. "מוטב לנו לחדר על ציר אחד במועצה לטובת הצ"כ, מאשר ללכת לבחירות מחדש. זה יעלה לעיר מיליון לירות." "אומנם נכון שעכשיו יהיו לנו רק שבעה מנדטים, בדיוק כמו לדתיים, המשיך אחרי ראש-העיר המפוסר אחד מפקידיו. "אולם הדתיים לא יעזו להרים את הראש. כי הם יודעים שבחירות חדשות יחסלו חלק ניכר מהכוח שלהם, אחרי שהם לא קיבלו ממפא"י שום דבר, למרות כל מה שהבטיחו לבוחרים שלהם."

"לא יהיו מצידנו שום שינויים בהנהלת הקואליציה", הודה משה גבירצמן, סגן ראש-עירית ירושלים, בשיחה עם כתב העולם הזה. "שום דבר לא ישתנה אם יוחלט לצרף למועצת עירית ירושלים נציג של הצ"כ על חשבון מפא"י, במקום לערוך בחירות חדשות."

כי על נושא זה היתה הסכמה כללית: בחירות חדשות הן אסון. הבוחרים הדתיים של ראובן רביע יוכלו להחליט בהן מחדש אם אמנם הם רוצים להיות מיוצגים על-ידי איש שמכר את ראשות-העיר למפא"י. בוחרים הדתיים יוכלו להחליט אם אמנם לתת פרס לנציגיהם, שסירבו להרגיש את מפא"י על-ידי בחירת ראש-עיר דתי — אף שבחירה זו היתה בטוחה.

מצבה של מפא"י, לכאורה, טוב יותר. אולם במפא"י שוררת דעה כי בוחרים רבים, שהצביעו בעד מפא"י בכל רחבי הארץ, לא היו עושים זאת אילו ידעו מראש כי מפלגה זו תזכה לנצחון כה אדיר, המוסר לה שלטון-יחיד. בבחירות חדשות יכלו בוחרים אלה להצביע בעד מפלגות קרובות, היכולות לעצור קצת את מפא"י.

נימוק שני: אפילו תזכה מפא"י לנצחון נוסף בבחירות, יכול להוציא מצב בו שוב לא תמצא קוויילינג נוח — ותקום קואליציה של הדתיים והימין. אחרי שהדתיים כבר יושבים בממשלה, שוב אין להם צורך לפחד מפני זעם מפא"י.

★ ★ ★

כעיטה צינית

ל כן היו עמוקים השבוע טובי ה' מוחות בירושלים בשאלה: איך אפשר לשלם לאל את פסקדין השופטת, מבלי ש' הדבר יראה ככעיטה צינית בסמכות המשפ' טית?

הממשלה דנה בענין, החליטה כמה פעמים, חזרה בה ולא קיבלה החלטה. הרעיון הראשון היה להעביר בכנסת חוק תשרי, שיתן במאוחר תוקף לבחירות ה' בלתי-חוקיות. אולם רעיון זה נראה קיצוני מדי גם ליוזמיו. הוא לא היה מתקבל בסבר פנים יפות על-ידי ציבור שחונן להתייחס ביראת-כבוד לשופטיו.

יוזמה אחרת ראשונה בכיוון זה: כרוז משוכפל של "תלמידים מבית-הספר למשפט ולכלכלה" בתל-אביב, שגינה את רעיון חוק התשרי כחוק של שרירות.

רעיון אחר מצא יותר חן: לערוך מחדש רק את הבחירות בקלפי הפסולה. כך לא יש' תנה דבר — ולכל היותר יוכו הצ"כ לנציג יחיד במועצה. ואילו בעיני דעת-הקהל היה הדבר יכול להתקבל כמעשה צודק והגייוני, המביא עמו חסכון כספי הציבור.

אולם על אף הצדק השטחי שבו, מהחזק גם רעיון זה ביוון למשפט ולדמוקרטיה. אמנם אפשר לטעון כי המחוקק לא התכחן לתל לבוחר, במקרה של ליקויים בבחירות, את ההזדמנות להביע את דעתו שנית על קנוניות המפלגות שלא-הבחירות. אולם זהו רק צד אחד של המטבע.

כי בחירות חדשות בקלפי רחביה לא יב' טלו את ההשתלשלות שנגרמה על-ידי ה' תוצאות הקדומות בקלפי זו. המערך העירוני כולו, שנוצר בגלל התוצאות הכוזבות בקלפי רחביה, יישאר על כנו גם אם הפעם ישתנו כמה קולות. התוצאות הכוזבות כבר נשאו את פריין — ועתה לא יהיה איכפת במיוחד גם למפא"י להפסיד ציר אחד. הציר הכוזב עשה את שלו. הוא יכול ללכת.

הוא הדין לגבי חוק תשרי שישל על השופטת להחליט אם להכשיר את חמישים הקולות או לבטלם — ובזאת למנוע בחירות בכל ירושלים ואף ברחביה. כי תהיה החל' טת השופטת כאשר תהיה — היא לא תשנה את אשר קרה בירושלים בגלל הבחירות ה' קדומות בקלפי רחביה. על כן מחייב הצדק הדמוקרטי עריכת בחירות בכל ירושלים. אולם בדיוק בזאת לא היו מעוניינים טעקני המפלגות — כשם שכלה אינה מעוניינת לתת לחתן שלה בחירה שניה, חודש אחרי ליל הכלולות.

(המשך מעמוד 9)
בנקל: "למפא"י יש שמונה מנדטים, לעומת שבעת הדתיים. מגיע לה ראשות-העיר!" שאר-ישוב כהן, ראש המושלחת לבית שפירא, חזר לבית מאיר אבל. הכל היה אבוד. איש-שלום נבחר — הודות לקול ה' שמיני של מפא"י.

לא נשאר אלא לחלק את שלל הפירוורים שנוצקו משולחן מפא"י. רביע קיבל את שכרו — סגנות-העיר בשכר. הדתיים-הלא-ר' מייסדו מיהרה בקבוצתו, קיבלו סגנות למשה גבירצמן. רק אגודת ישראל, שאיחרה את הרכבת, נשארה בחוץ.

★ ★ ★

"הקייזר שלנו קשה"

כ מעט כאותו יום צירף שלמה מד רחי את אחד הפרטים האחרונים לחיקו המשפטי, שנועד להוציא את המקום השמיני ממפא"י. הוא פגש ברחוב את כתב מעריב גבריאל שטרסמן, שמע ממנו כי הוא העיר בשעתו ליושב-ראש ועדת-הקלפי בגימנסיה רחביה שהמעטפות אינן חתומות. תשובתה: "זה לא חשוב". אולם אחרי סגירת הקלפי חתמה על פרוטוקול שמעטפות אלו פסולות. למרות עדותו של העתונאי, שהצביע ב' מקום דקות אחדות לפני נשיא-המדינה יצחק צבי, לא היה מוחזי בטוח שינצח במשפט: "הקייזר שלנו קשה", הסביר לידר' דים. "כי לפי החוק צריכים האזרחים לקרוא מודעה מיוחדת, התלויה בחדר הבחירות, שמחייבת אותם לבדוק אם המעטפות מוחתמות בחותמת פקיד-הבחירות."

מזרחי, המנוסה כבר במשפטים רבים, ו' המכיר היטב את עורכי-הדין הירושלמיים, ידע כי ארזן שימרון, שייצג את מפא"י, לא יתן על הטנה כי הבוחרים שלא קראו את המודעה אשמים בדיוק כמו ועדת-הבחירות. ואכן, שימרון, שהיה עד לפני שלוש שנים סגן פרקליט המדינה, התנפל על ה' ענין. בבטחון חקר את חנה הרשמן-ליוני, יושבת-ראש ועדת-הקלפי, על פרשת המודעה. "האם צריך להדביק מודעה זו בחדר ה' בחירות?" שאל.

"כן. גם קיבלתי תדריך בענין זה", ה' דתה ליוני, שייצגה בוועדת הקלפי את חרות. "האם המודעה היתה תלויה בחדר?" שאל שימרון בנימת ניצחון.

"אינני זוכרת שהיתה תלויה", היתה תשו' בתה של ליוני.

בצירוף הודעתו של איש מעריב, שלא ראה את המודעה, פיצצה תשובה זו את בנין מפא"י.

אולם שימרון לא ויתר על הנציג השמיני של מפא"י בקלות רבה כל כך.

"טוב", אמר לשופטת הצעירה, בעלת הספקי-העבודה הענקי, מרים בן-פורת. "אם 71 אלף מעטפות בסדר ו-50 פסולות, מה האסון? האם זה משנה את רצון האזרחים?"

"לא", העירה לו בעוקצנות בן-פורת. "זה רצון של 2550 קולות, שפשתיהם לא נחשבו, כי חסרו להם חמישה קולות לציר אחד."

קבעה השופטת שחירות-השעיר, באחד מ' פסקי-הדין המהירים והקצרים ביותר שהוש' מעז ארפסע במשפט ציבורי, ושהדהים את קהל המאזינים שהצטופף באולמה הקטן: "סעיף 29 פסקה ד' מפקודת-העיריות לא מאפשר ל' להכשיר את 50 המעטפות שלא הוחתמו. לכן אי-מבטלת את הבחירות למועצת עירית ירושלים."

★ ★ ★

קוויילינג בשעת הצורך

ל מדינת ישראל שטירסר את הידיעה הגיע למשה גבירצמן, סגן ראש-העיר הממושקף של הדתיים-הלאומיים. בכל מס' דרונות העיריה פשטה הידיעה במהירות רבה. "הבוסים ילכו", אמר אחד הפקידים. "שוב פעם יהיה שמח פה!"

פועל נקיין מובטל, איש הדתיים-הלאומיים, שנכנס ללשכתו של גבירצמן לבקש סידור בעבודה, נשלה בחזרה לביתו. "תבוא ביום השני", אמר לו המזכיר. "עכשיו כבר לא יודעם כלום!"

באותו ערב נערכה ישיבה דחופה בסניף מפא"י בירושלים. כל חברי מזכירות הסניף הופיעו בבהלה.

"אנחנו חייבים לדווח לבן-גוריון על עמדתנו בכל הפרשה", אמר מרכזי איש' שלום, ראש-העיר שהועף מכסאו. "כדאי לנו ללכת לבחירות." חיחה את דעתו איש מפא"י ותיק, "ההנהלה שלנו פורמלית, לא נפסית. עלייתנו היתה מוב' טחת גם ללא נצחון מפא"י בבחירות לכ' נסת."

בריתיים פתוחות

ב נתניה, נכלאו השופטים בבית-המשפט המקומי, לאחר ששטף-מים הציף את הכניסה לבית, נאלצו לצאת מן המקום על גשר שנבנה עבורם מספלי בית-המשפט.

★ ★ ★

כחול הים

ב אשדוד יב, חגג שלום כהן בן 80 את ברית-המילה של בן-זקוניה, ה-15 במספר.

★ ★ ★

רשת הסוואה

ב קהיר, מצרים, הציעה לוחמת לשווייזכיות לנשים לא להסיר את הרעלה מפני נשות מצרים, מאחר ופקידי הממשלה התחילו להפלות בין נשים יפות למכוערות.

★ ★ ★

אין חכם ככעל הנפיון

ב נתניה, צלע יעקב חכם על רגלו השבורה הנתונה ב, בגבס, נעץ את גשר הברזל שבעקב הגבס, שבר את הרגל שנית.

★ ★ ★

בטחון קודקטיבי

ב רחובות, הזמין אלמוני ילדה בת שש לנסוע עימו במכונית, נאלץ להסתלק מהמקום לאחר שחברה בן ה-7 שמונה של הילדה רגם את מכוניתו באבנים.

★ ★ ★

לא מדובשך ולא מעוקצך

ב פתח-תקוה, התלוננה אשה בת 51 כי גבר צעיר נטפל אליה בסמטה אפלה, הציע לה ללוחתה הביתה, היכה אותה מכתיצח כאשר סרבה לו.

★ ★ ★

SLOWLY, BUT SURELY

ב כנען, ארצות-הברית, חתרו פורצי-בנק משך 107 יום מנהרה לקופת בנק-המדינה, נמלטו עם 214 ו-17 סנט.

★ ★ ★

קוצר ראית הנולד

ב טבריה, סרב מרדכי סבאן קצרה-ראייה עקרונית ל-הרכיב משקפיים, טעה בדרכו, נפל לכינרת, טבע.

★ ★ ★

סטכנוביץ'

ב ווהרמיר, ברית-המועצות, הופתעו כתבי-עתונות למי צוא כי במשקו של ו. גאורגורומנקו, שהודיע על עליה של 28% בתפוקת הביצים בלוליו, לא נמצאה אפילו תרנגולת אחת.

★ ★ ★

הלאה הקאפיטאל!

ב סער, ביקש שמעון ויץ להחזיר סכום של 95 ל"י במזומנים ו-2000 ל"י בצ'ק שאבדו לגזבר המשק, לא הורשה להיכנס לקיבוץ מחמת מחלת הפה והטלפיים המש-תוללת בארץ.

★ ★ ★

יתרה לחובה

ב אטלנטה, ארצות-הברית, פרץ גנב לתוך דירה פר-טית, הסתלק עם שלושה דולרים בלבד, איבד במנוס-תו שטר של עשרה דולרים.

★ ★ ★

פיים בעיר, פיים בכפר / פיים הופך זייפן לישר

ב ירושלים, שילם שלמה אוהנובה, מוכר אגרות-פיס סכום של 65 ל"י לאשה שאיגרתה זכתה בפרס של 100 ל"י, הבטיח לשלם את היתרה למחרת, גילה בערב כי מס-פרי איגרת הפייס זויפו.

★ ★ ★

עסכו אייר

ב לוד, נחתו ששה מטוסי נוסעים ביום גשם אחד, הביאו עימם שבעה נוסעים ולמעלה מ-20 אנשי-צוות.

★ ★ ★

נעוריי-נצה

ב קהיר, מצרים, הציע סאלם מוחמד עלי תרופה לחי-דוש הנעורים, נעצר על-ידי המשטרה לאחר שארבעה מלקוחותיו נססו ומתו בבית-החולים.

★ ★ ★

כז הזכויות שמורות

ב חיפה, נעצרה צעירה בת 20 כחשודה בזנות והפצת מחלת-מין, שוחררה כאשר התברר כי היא בחולה.

חזרתך אתפסלת

אפילו היא, אינה זוכרת מרק כל כך טעים וטוב כמו המרק השווייצרי החדש.

מרק צללים
POTAGE SUISSE

מרק בצל • עוף • עוף עם אטריות • ירקות • פטריות • אפונה

עש בית

תדאכיב
רח' פרישמן 40
ירושלים
רח' המלך גורג' 60
חיפה
רח' הנביאים 20
רמת-גן
רח' ביאליק 57
מקום "אכדיה"

מחירים בלתי רגילים
מעילים וחליפות
צמר נקי באריגת יד
החל מ-75 ל"י

העשיות בית, בישראל

כמה מתקליטי הערביים. בני ישראל אמר לו: "התקליטים יפים. אנחנו מוכנים לקנות אותם." להזמין את ג'ו לשירור? על זה לא חשב.

הזמרה-עולה חזר לבית אחיו ברמת-גן. הוא פנה לסיכנות לסיפור, וזו שלחה אותו למשמר הירדן. "עשיתי בחכמה", נזכר הוא עתה, "נסעתי לשם לבדי, הגעתי בשבע בערב. בארבע בבוקר כבר הייתי באוטובוס שהחזיר אותי לתל-אביב. זה לא בשבילי, מקום כזה."

הסידור השני מצא יותר חן בעיניו: הוא נשלח לסמינר המורים בגבעת חשניגטון, ועם סיומו נתקבל כמורה בבית-הספר של יד רמב"ם. אלא שכבר אז היו ימיו כמורה ספורים. אלפי עולים ממארוק, ששמעו כי ג'ו עמאר הגיע ארצה, פנו אל המדור ה- מוגרבי בקול ישראל. ביקשו לשמוע את שירי הזמר מאוג'דה. ג'ו פנה שוב לבין ישראל, והפעם הסכים זה לתקליט בתוכנית של 20 דקה. הוא שר שלושה שירים, במסגרת התוכנית למוסיקה מזרחית. שניים מהם מפורסמים כיום: ישמח משה ויום זה לישראל.

היתה זו נקודת-מפנה בקריירה של ג'ו עמאר ובתוכניות המזרחיות של קול ישראל.

"התחלתי לרשום את הביוגרפיה שלי", גילה, "אולי פעם זה יהיה ספר." אם יופיע ספר זה, יספר מן הסתם על הנער היהודי הביישן, עדין-המראה וההליכות, שלמד ארבע שנים בישיבה ואשר שנתיים עבד כמכונאי. הוא יספר על מתנת-האל הנהדרת — קול זהב שהפכו במהרה למצח מקהלת הילדים של הישיבה. הוא יספר על מנצח המקהלה שהתבגר והתחיל להופיע כחזן; על העלם הדתי, המסונתר מן המעבר החד מטכס-הכלולות הדתי, בו היה שר, אל הילולת-הכלולות המודרנית שלאחר הטכס. ומעל לכל — בהתחלה, באמצע ובסוף — יספר על הצלחתו של ג'ו עמאר בזימרה. הוא לא למד בקונסרבטוריון, ועד היום אינו יודע לקרוא תווים. שום מורה לזימרה לא העלה את קולו והורידו בסולם הדורה-מי. אך קול הטנור הדק שלו הדהד מחוץ לכתלי בית-הכנסת של אוג'דה, והגיע אל אולמי המוסיקה של רבאט וקזבלאנקה.

לפני שמונה שנים, בהיות ג'ו נשוי-טרי בן 20 בלבד, הוזמן דוד אשתו בביתם. הוא הקליט כמה משירי ג'ו והשמיע את ההקלטה לסוכן פיליפס בקזבלנקה. מיד הגיעה ההזמנה הראשונה להקליט שלושה תקליטים ב-ערבית. הקריירה המסחרית החלה.

..כוסית אחת שתיתי, ועוד כוסית שניה לגמתי..." שר ג'ו עמאר, כוכב מצעד הפזמונים בעצב ילד שירים

סיפרה השבוע עתונאית תל-אביבית מפורסמת: "כשהייתי רק שומעת את המלים מוסיקה מזרחית, הייתי סוגרת את הדיו. עד שיום אחד שמעתי את קולו של ג'ו עמאר. מאז אני מאזינה קבועה של שירי המזרח. ג'ו גאה מאד על כך. "קיבוץ גלויות דרך השירה", הוא מגדיר את תרומתו לישראל.

תוכנית רדפה תוכנית. הוא הוזמן לשיר בבית הנשיא בירושלים. אלפים נהרו לשמוע אותו בהופעותיו. מכתבי מעריצות החלו נערמים בתבת-הדואר של קול ישראל. "אחת כתבה: אני מעריצה את שיריך, אולי תוכל לשלוח תמונה. תארו לכם שאפילו תמונה לא היתה לי אז. היו אפילו הצעות...". איוה הצעות? "דברים כמו: אה, אוכל לפגוש אותך? לכולן עניתי שאני נשוי ואב לילדים."

למרות כל ההצלחה, מקוננת בליבו של ג'ו אכזבה סתומה. הוא הגיע פחות או יותר לפיסגה. לאן הלאה? אילו ניתן לו מבוקש, היה הולך ללמוד בקונסרבטוריון. אבל אין בידי האמצעים המספיקים לכך. הוא פנה לקול ישראל — אולי הם יעזרו לו. עומדת לפניו גם הצעה לנסוע לקיובה. דרוש שם חזן בעל שגור-קומה. אבל הוא אינו שש למחשבה לעזוב את הארץ.

"סוף-סוף, אני שר ישמח משה. ועל מה שמח משה אם לא על כך שבני-ישראל ישובו בארץ הקודש?" על כך, כרי שלא להעציב את משה, ולשמה את מאזיניו בישראל, אפ' שר להניח כי ג'ו עמאר לא ינטוש בעתיד הקרוב לא את הזימרה ולא את הארץ.

כאשר החליט, לפני שלוש שנים, לעלות בעקבות בני משפחתו לישראל, כבר היה ג'ו עמאר אמן מפורסם בכל מארוק. מולאי אל-חסן, בנו של שולטאן מארוק, אף שלח לו הזמנה להשתתף בנשף מלכותי בארמונו. ג'ו היה נאלץ לדחות את ההזמנה, כתב לנסין כי עליו לנסוע באופן דחוף לעיר-המרפא וישי שבצרפת, עקב מחלה.

פרט שאינו ידוע כל-כך על ג'ו: בצד שיריו העבריים, הספיק כבר להקליט בארץ 40 שירים ערביים.

שירתו של ג'ו עמאר — זו הנשמעת ב-ערבית — אינה מוסיקה ערבית. זוהי, למעשה, תערובת של סגנונות: ביום זה ליש ראל, למשל, בולטת השפעה ספרדית חזקה מאד. שיר העני מזכיר לחנים נאפוליטאניים. בישמח משה מורגש מעל לכל הניגון ה-מיוחד של ערבי צפון-אפריקה. שירי חזנות רבים של עמאר מעידים על נעימה תורכית מובהקת. המנגינות, ברוב המקרים, הן פרי יצירתו של עמאר. מיקצב אחד נעדר כמעט לחלוטין משירים אלה: המיקצב הערבי, כפי שמכירים אותו רוב תושבי הארץ. השירים הערביים המשודרים מקהיר ורמאללה נש-מעים באוזני עמאר חדגוניים.

*** דרוש חזן בקיובה ***

ביום אחר, שהגיע ארצה, ביולי 1956, ניגש עמאר ליוסף בן-ישראל, עורך ה-תכניות המזרחיות של קול ישראל. עמו לקח

של המושב. ("אני מתנהג בטבעיות גמורה. כולם יודעים שאני זמר מפורסם, אבל זה אינו משנה את היחסים שבינינו!") ומקפיד על מצאת השבת.

בשאר ימי השבוע יושבת האשה בבית ואילו ג'ו — עצוב במקצת — נוסע לעבודתו.

*** קול העני העצוב ***

דברים הגדולים באו לג'ו מן העצבות ומן הנסיעות. הנה, למשל, לפני כמה שבועות נסע ברכבת לחיפה. הוא היה עצוב. על רצפת הקרון, ליד מושבו, דלק בדל-סיגריה. הם כל כך הבינו זה את זה — ג'ו העצוב והסיגריה שחיה עלו בעשן. התפתחה שיחה נוגה ביניהם.

ג'ו: "בדל סיגריה / בן תלויה / התקווה / הצניחה / פן תשרוף אותה / בל תחרוך כוזה / בדל סיגריה."

הסיגריה המשיכה לעלות באש. בשקט. בעוד שבועות מספר תפוז הארץ כולה שיר נוסף של ג'ו עמאר.

א, למשל, שיר השיכור המפורסם. פעם, בהיותו עדיין במארוק, נסע ג'ו לעיר מ-לילה במארוק הספרדית. שם אנשים אינם מתביישים להיות עצובים ולשיר שירים עצובים. לא כמו הערבים של אוג'דה מ-לדת, או של יתר ערי מארוק הערבית. ו-הנה גם שיכור מדדה ברחובה של מליליה, ושר לעצמו. שיר השיכור, אם מישנה אינו יודע זאת, הוא השלאגר בראש רשימת פזמוני ישראל מזה חודשים רבים.

והשלאגר של ג'ו עמאר עצמו? הוא עונה בלי היסוס: שיר העני. "הרעיון צץ במוחי בהיותי בצבא." הוא מספר בקולו המעודן, המעיד עליו מיד כי אינו מורה (בלתי-מוסמך) בגר סמינר למורים דתיים (בינה). "קרא לי למלואים. הייתי ארטיסט גדול: במשך שלושים יום לא עשיתי כלום. היה לי חבר לאוהל. אחד באמת עני. הוא השאיר עלי רושם עמוק מאד. והנה, העני הזה, היה שר. שירים עצובים כעצב העוני והמחסור. בלילות של שמירה חיברתי, בהשפעתו, את השיר האהוב עלי:

*** בלילות תונה בוקעת מן החול / בלילה דומיה מלווה את הקול / קול העני העזוב / העני העצוב / העני האומלל / הבוכה ומבכה הגורל. ***

בלילות תונה בוקעת מן החול / בלילה דומיה מלווה את הקול / קול העני העזוב / העני העצוב / העני האומלל / הבוכה ומבכה הגורל.

הזמנה לארמון השולטאן

עצבותו של עמאר לא התחילה ב-לילה הראשון בו היה נאלץ לעזוב את משפחתו ביד רמב"ם ולנדוד למרחקים לשיר את שירו. הוא היה עצוב הרבה לפני כן — עצבות של נער בן 14 שאביו שלחו החזק מביתו ללמוד בישיבה בעיר מקנס, ואשר רק פעם לששה חודשים היה טובל טבילה קצרה בתמימות המשפחתית.

קול ישראל. השעה 3.30. הקשיבו לפרקי חזנות מזרחיים, בביצוע ג'ו עמאר... קול ישראל. השעה היא 8.50 ואנו מגישים את תוכניתנו זמר זמר לך. נפתח בשיר השיכור מאת ג'ו עמאר... גלי צה"ל. השעה 6.03. את תוכניתנו כבקשתך נפתח בשיר הפופולרי שבוקש עליי מאזינים כה רבים, שלא נוכל להקריא את, שמותיהם. לכולכם, הנה ישמח משה בביצוע ג'ו עמאר... קול ישראל, שירים עבריים כבקשתך — ג'ו עמאר... גלי צה"ל — ג'ו עמאר... קול ישראל — ג'ו עמאר... שירים עבריים כבקשתך — ג'ו עמאר... קול ישראל — ג'ו עמאר... מייצגת הפזמונים — ג'ו עמאר...

ו עמאר, ג'ו עמאר. איפה הוא אינו מופיע? אין כמעט תוכנית מוסיקלית שקולו אינו משתדד בה כחוש-שני מסולסל בשבוע שעבר עמד במרכז תוכנית מוזיקלית בקודש-הקדשים — היכל התרבות בתל-אביב. והכוכב עצמו — מה הוא אומר על ההצלחה? מה תגובתו לפרסומיות שלו שפגשה כמגיפה בארץ? "שמע", הוא מגלה בקול רך, "אתמול עבר עלי יום מחורבן. דיברתי על זה עם אשתי. אין לי חיים בבית. אולי אפסיק עם כל העניין הזה של שירה."

"דחילק ג'ו, להפסיק?"

"כן. יש לי אשה וילדים. אני אוהב אותם הרבה. וכשענינו מלאות כנות רוטטת מבדד למשפתי חסרות-המסגרת, הוסיף: "אני מסר גל לעזוב הכל בשבילם."

מה בדיוק כואב לו? במלה אחת: הלב. לבו שותה, פשוט, כשהוא צריך להתרועע בכל מיני מקומות על פני הארץ ולעזוב את אשתו וילדיו ושלושת ילדיו בבית. לילה אחד הוא שר בירושלים. ובלילה ה-שני בפתח-תקוה. בבוקר יש לו הקלטה ב-קול ישראל, ובערב חזרה עם המקהלה. וה-אשה המסכנה יושבת ומחכה בבית. לא בית ברחוב דיזנגוף, שם שוקקים החיים ואשר חלונות-הראדה שבו יכולים לבדד לשעה שעתיים. גם לא ברחוב פחות חי של תל-אביב, כי אם ביד רמב"ם, מושב קטן בין רמלה ולטרון. ואיה הגבר שיכול להיות שמה, כשאשתו אינה לגמרי מאושרת?

לא מומן הציע ג'ו לאשתו למכור את משקם ולעבור לרמת-גן. "אני מושבניק רק בשם", מתחדה הוא; "בעצי הפרי שבחצר מטפל אחד השכנים בשכר. אבל אשתי לא רצתה לעזוב. הוריה גרים במושב."

מבחינתה, היא צודקת. במושב יש לה לפחות הורים וקרובים, אם לא בעל. ברמת-גן לא יהיו לה הורים וקרובים, ובעל — מי יודע? על כן חשב ג'ו לא פעם לגמור עם הזימרה. אבל לא כל-כך מהר. הוא רוצה קודם לקנות מכונת. בינתיים קבע לעצמו כלל מקודש: מיום ששי אחרי-צהריים ועד למוצאי-שבת הוא יושב בבית. אשתו מדלי-קה נרות, הוא מתפלל בבית-הכנסת הנאה

ג'ו עמאר יושב במרכז הבמה, בתפקיד הראשי במחזה חוכמה. מסביבו ניצבים תלמידיו לזימרה, חברי המקהלה שהוא הקים בהיותו במארוק. החשמונאי משמאל נושא מגן, שעליו כתובות האותיות קל"ה.

